

**UCHWAŁA NR XLIX/452/22
RADY MIEJSKIEJ W BOBOWEJ**

z dnia 28 grudnia 2022 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVIII/325/17 Rady Miejskiej w Bobowej z dnia 25 września 2017 r. zmieniającej Uchwałę Nr XXXI/264/17 Rady Miejskiej w Bobowej z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 z późn. zm.) oraz na podstawie art. 14 ust. 1 w związku z art. 23 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r., poz. 485), Rada Miejska w Bobowej uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXXVIII/325/17 Rady Miejskiej w Bobowej z dnia 25 września 2017 r. zmieniającej Uchwałę Nr XXXI/264/17 Rady Miejskiej w Bobowej z dnia 27 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2022, wprowadza się następujące zmiany:

1) w załączniku stanowiącym Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa:

- wydłuża się okres obowiązywania w/w dokumentu do roku 2023, w efekcie czego w treści Uchwały i załącznika stanowiącego Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa, okres „2017-2022” zastępuje się okresem „2017- 2023”,
- w rozdziale 4.4 „Projekty rewitalizacyjne uzupełniające” oraz w rozdziale 4.7. „Mechanizmy zapewnienia komplementarności” dodaje się projekt uzupełniający pn. 4. Aktywny senior,
- w rozdziale nr 6.3. „Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć”, zmienia się datę osiągnięcia wskaźników docelowych na rok 2023,
- ujednolica się numerację i nazewnictwo rozdziałów i podrozdziałów w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobowa.

§ 2. Załącznikiem do niniejszej uchwały jest tekst jednolity Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023, który uwzględnia zmiany wymienione w § 1 niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bobowej.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Małgorzata Molendowicz

Załącznik do uchwały Nr XLIX/452/22
Rady Miejskiej w Bobowej
z dnia 28 grudnia 2022 r.

Gmina Bobowa

ul. Rynek 21
38-350 Bobowa

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023

Gmina Bobowa
ul. Rynek 21
38-350 Bobowa

Załącznik do Uchwały
nr **XLIX/452/22**
Rady Miejskiej w Bobowej
z dnia **28 grudnia 2022 r.**

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023

- 2 -

1. WSTĘP	6
1.1. Wprowadzenie do procesu rewitalizacji	6
1.2. Zasady horyzontalne rewitalizacji	10
1.3. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych	12
2. DIAGNOZA GMINY	18
2.1. Analiza zjawisk funkcjonalno-przestrzennych	19
2.1.1. Położenie i uwarunkowania przestrzenne	19
2.1.2. Polityka przestrzenna gminy	19
2.1.3. Infrastruktura techniczna	20
2.2. Sfera społeczna	22
2.2.1. Demografia	22
2.2.2. Rynek pracy i bezrobocie	24
2.2.3. Pomoc społeczna	27
2.2.4. Organizacje pozarządowe	28
2.2.5. Poziom kapitału społecznego	28
2.2.6. Bezpieczeństwo	29
2.3. Strefa gospodarcza	29
2.4. Sfera środowiskowa	31
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	34
3. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I DO REWITALIZACJI	37
3.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji	37
3.1.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary	38
3.2. Identyfikacja zróżnicowania wewnątrzgminnego	38
3.3. Analiza zjawisk negatywnych	41
3.4. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów zdegradowanych	48
3.5. Zasięg terytorialny obszaru do rewitalizacji i uzasadnienie jego wyboru	52
3.5.1. Obszary rewitalizacji	52
3.5.2. Pogłębiona diagnoza dla obszarów rewitalizacji	56
4. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	63
4.1. Wizja obszarów zdegradowanych	63
4.2. Cele rewitalizacji –logika interwencji	64
4.3. Projekty rewitalizacyjne	67
4.3.1. Projekty rewitalizacyjne kluczowe inwestycyjne	68

4.3.2. Projekty rewitalizacyjne kluczowe społeczne	73
4.4. Projekty rewitalizacyjne uzupełniające	74
4.5. Zbiorcze zestawienie projektów	80
4.5. Zbiorcze zestawienie projektów	80
4.5.1. Projekty inwestycyjne.....	80
4.5.2. Projekty społeczne.....	80
4.6. Planowane efekty rewitalizacji.....	81
4.7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności.....	81
4.7.1. Komplementarność przestrzenna.....	82
4.7.2. Komplementarność problemowa.....	82
4.7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	83
4.7.4. Komplementarność międzyokresowa.....	84
4.7.5. Komplementarność źródeł finansowania.....	84
5. PLAN FINANSOWY GPR.....	85
5.1. Plan finansowy GPR	85
5.1.2. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych.....	86
5.2. Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi	88
6. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU, MONITORINGU i KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	90
6.1. Organizacja procesu wdrażania.....	90
6.2. Zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym	92
6.3. Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć.....	92
6.3.1. Oczekiwane wskaźniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.....	93
6.3.2. Oczekiwane wskaźniki realizacji w zakresie oddziaływania GPR.....	95
6.3.3. Ewaluacja.....	95
6.3.4. Aktualizacja.....	96
6.3.4.1. Aktualizacja –wzór wniosku zadanie inwestycyjne.....	96
6.3.4.2. Aktualizacja –wzór wniosku zadanie społeczne.....	98
7. PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	101
7.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji.....	101
7.1.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji...102	
7.2. Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.	106
7.3. Opiniowanie dokumentu w innych instytucjach	107
8. OKREŚLENIE NIEZBEDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH.....	108

8.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji	108
8.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	108
8.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	108
8.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.....	108
8.3. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3.....	108
9. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	109
ZAŁĄCZNIK 1.....	114
Mapa obszaru rewitalizacji.....	114
ZAŁĄCZNIK 2.....	117
RAPORT Z DIAGNOZY.....	117

1. WSTĘP

1.1. Wprowadzenie do procesu rewitalizacji

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej.

W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać planowanie oraz realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Na potrzeby projektowania i wdrażania interwencji w ramach procesu rewitalizacji, współfinansowanych środkami Unii Europejskiej, rewitalizację należy rozumieć, jako: *„wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji”¹.*

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest program rewitalizacji, który opracowywany i przyjmowany jest przez samorząd gminy w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym.

Ze względu na to, że celem rewitalizacji jest równoczesna odnowa społeczna, gospodarcza, kulturowa, przestrzenna (w tym także techniczna) oraz środowiskowa, nadanie nowych funkcji, remonty lub modernizacja techniczna infrastruktury muszą być środkiem, a nie celem rewitalizacji. Konieczne jest, by działania rewitalizacyjne w Gminie nie były działaniami przypadkowymi, ale by były ujęte w ramy zintegrowanego podmiotowo i przedmiotowo programu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) powinien być programem wieloletnich działań zmierzających do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju poprzez optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie lokalnych potencjałów.

Objęcie danego obszaru programem lub planem rewitalizacji stanowi podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźników społecznych, gospodarczych, technicznych, przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych dla Gminy Bobowa wyznaczono obszary zdegradowane i do rewitalizacji², nie wprowadzono Specjalnej Strefy Rewitalizacji w Gminie, co w konsekwencji spowodowało brak konieczności wprowadzenia niezbędnych

¹ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 - Założenia, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014, s. 4.

² Uchwała Nr XXVIII/230/16 Rady Miejskiej w Bobowej z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobowa

zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322).

Obszary do rewitalizacji zostały zatwierdzone Uchwałą Nr XXVII/230/16 Rady Miejskiej w Bobowej z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobowa (http://edziennik.malopolska.uw.gov.pl/WDU_K/2016/7991/akt.pdf).

Dla wyznaczonych obszarów do rewitalizacji opracowany został Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2022.

Program opracowano zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U. 2015r. poz. 1777) oraz zasadami określonymi w Wytycznych³ w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, wydane przez Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016r. Program był szeroko konsultowany z władzami Gminy Bobowa, pracownikami Urzędu Miejskiego, przedstawicielami instytucji społecznych, publicznych, a także środowiska gospodarczego i organizacji pozarządowych z terenu Gminy Bobowa.

Niniejszy Program wspiera realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej.

Wyznaczone obszary do rewitalizacji i zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji są zgodne z kierunkami rozwoju Gminy określonymi w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i Strategii Rozwoju Gminy Bobowa na lata 2015-2020.

Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju Gminy - powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym dla Gminy w odniesieniu do jego obszarów problemowych. Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa jest także narzędziem realizowania określonej w *Strategii Rozwoju Gminy Bobowa na lata 2015-2020*⁴, misji Gminy

Gmina Bobowa w sposób nowoczesny i efektywny wykorzystuje: walory przyrodnicze stając się zagłębieniem ekologicznych produktów rolnych, swój potencjał kulturowy związany z tradycją i zwyczajami ludowymi stając się ośrodkiem turystyki etnicznej, spuściznę historyczno -religijną, stając się domem spotkań ekumenicznych.

Głównym założeniem *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy* jest prowadzenie działań skoncentrowanych na prowadzeniu działań kompleksowych w celu inicjowania przemian przestrzennych, technicznych, ekonomicznych i przede wszystkim społecznych, których celem jest przywrócenie funkcjonalności poszczególnych terenów i stworzenie warunków

³ MR/H 2014-2020/20(2)08/2016

⁴ Przyjęta do realizacji przez Radę Miejską w dniu 25 maja 2015r. UCHWAŁĄ NR VIII/61/15

dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na obszarze problemowym/zdegradowanym - wymagającym interwencji publicznej.

Zgodnie z wytycznymi opracowany *Gminny Program Rewitalizacji* charakteryzuje się następującymi cechami:

- **kompleksowość**

- działania całościowe i wielowymiarowe, uwzględniające aspekty: społeczny, ekonomiczny, przestrzenny, techniczny, środowiskowy i kulturowy,
- włączenie środków z EFRR, EFS, FS, innych publicznych oraz prywatnych.

Proponowane do realizacji w ramach Programu działania odnoszą się do wszystkich pięciu sfer, w tym społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Zaplanowane Projekty rewitalizacyjne są przekrojowe, odpowiadają równocześnie na kilka celów strategicznych oraz kierunków działań. w ramach wykazania kompleksowości poszczególnych projektów w fiszkach projektowych odnotowano, cele i kierunki działań, do jakich poszczególne zadania się odnoszą.

- **koncentracja**

- ↻ koncentracja na obszarach najbardziej zdegradowanych, tj. obszarach gminy gdzie skala problemów i zjawisk kryzysowych jest największa.

Zgodnie z przedstawioną w Programie diagnozą obszary wyznaczone do rewitalizacji są obszarami cechującymi się największą koncentracją problemów społecznych, warto także zwrócić uwagę, iż obszary są ze sobą spójne przestrzennie.

- **komplementarność**

- ↻ wzajemne oddziaływanie między projektami rewitalizacyjnymi, powiązanie działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami Rady Miejskiej Bobowa,
- ↻ efektywny system zarządzania projektami rewitalizacyjnymi (współdziałanie instytucji, spójność procedur itp.),
- ↻ kontynuacja i dopełnienie przedsięwzięć zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013.

- **partycypacja**

- ↻ nierozdzielnie wpisane w proces rewitalizacji uczestnictwo we współdecydowaniu,
- ↻ musi mieć charakter realny charakter,
- ↻ stanowi fundament działań na każdym etapie procesu rewitalizacji: diagnozowania, programowania, wdrażania monitorowania i oceniania.

Dla uzyskania ww. cech w ramach przedmiotowego *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa* dokonano:

- ↻ pełnej diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego wskazanego w programie rewitalizacji oraz zdefiniowano dotyczące go problemy. Diagnoza obejmuje łącznie kwestie społeczne, ekonomiczne, przestrzenne - infrastrukturalne i środowiskowe, a także kulturowe (w tym związane z dziedzictwem kulturowym) i techniczne,

- ↪ właściwego doboru narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru,
- ↪ zsynchronizowania uzupełniających się działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej (infrastrukturalnej i środowiskowej),
- ↪ ustalenia hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych,
- ↪ zrealizowania wynikającej z art. 5 rozporządzenia nr 1303/2013 zasady partnerstwa polegającej na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć, poprzez:
  - a) zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w formularzy zamieszczonych na stronie Gminy Bobowa w Biuletynie Informacji Publicznej,
  - b) spotkania, warsztaty, ankiety.
- ↪ otwarte konsultacje społeczne, badania ankietowe, indywidualne spotkania z ekspertami,
- ↪ zastosowania podejścia do rewitalizacji, jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju Gminy.

Opracowany Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa składa się z następujących części:

- ↪ **CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA,**
- ↪ **CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA,**
- ↪ **CZĘŚĆ PROGRAMOWA.**

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania GPR-u oraz opis zaangażowania społeczności lokalnej w ten proces, a także uwarunkowania zewnętrzne dokumentu, tj. strategiczno-programowe i środowiskowe.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje charakterystykę obecnej sytuacji w Gminie Bobowa w sferze przestrzennej, społecznej, gospodarczej, środowiskowej i kulturowej wraz ze skwantyfikowanymi danymi oraz ich analizą, celem identyfikacji problemów i delimitacji obszarów kryzysowych w Gminie.

Część programowa przedstawia najistotniejsze założenia procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Bobowa w latach 2017-2022, tj.: cel strategiczny rewitalizacji, horyzont czasowy dokumentu, obszary problemowe określone przestrzennie wraz z celami głównymi i celami szczegółowymi. Ponadto zostały tutaj wskazane priorytetowe projekty do realizacji oraz system ich wdrażania. Ważnym elementem jest również opracowany system monitoringu skuteczności działań wraz z systemem wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu oraz sposób ewaluacji i komunikacji społecznej dokumentu.

1.2. Zasady horyzontalne rewitalizacji

PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

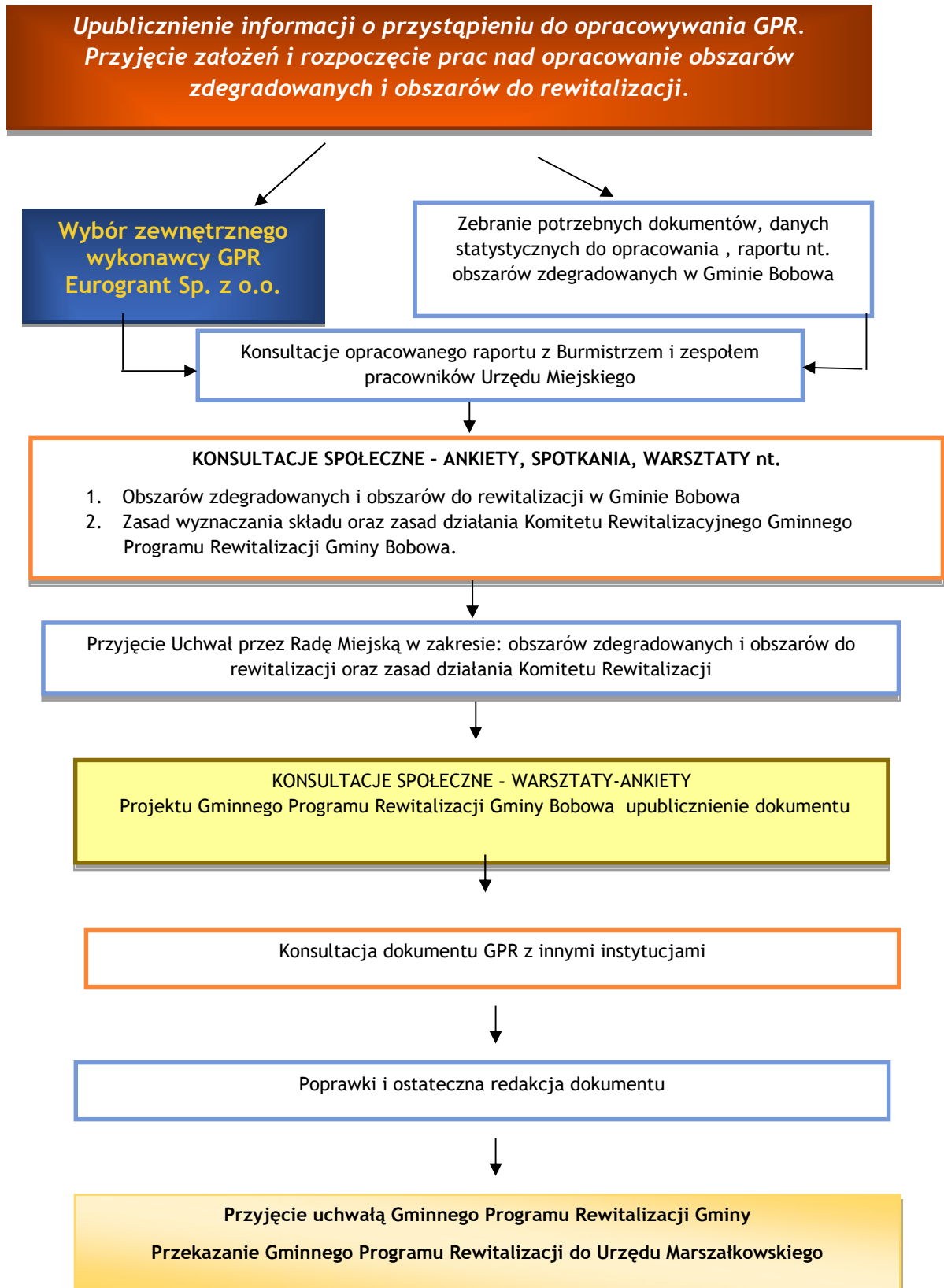
Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023 opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy w pracach nad Programem, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu.

Podczas prac nad diagnozą oraz założeniami Programu wykorzystano metody badawcze pozwalające dotrzeć do możliwie szerokiej grupy mieszkańców, umożliwiające uzyskanie opinii i indywidualnych ocen dotyczących kondycji poszczególnych obszarów definiowanych, jako problemowe.

Metodologia uspołecznienia procesu tworzenia GPR była zastosowana w oparciu o wytyczne ustawy o rewitalizacji i obejmowała działania polegające w szczególności na:

- 1) poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- 2) prowadzeniu, skierowanych do interesariuszy, działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy, oraz o przebiegu tego procesu;
- 3) inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- 4) zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- 5) wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- 6) zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Prace nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji przebiegały zgodnie z poniższym schematem:

Kompleksowa diagnoza

Diagnoza przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania ma charakter kompleksowy realizowany w oparciu o analizę danych ilościowych oraz jakościowych. Wyznaczenie obszarów kryzysowych zostało poparte analizą porównawczą udowadniającą konieczność podjęcia zintegrowanej interwencji na wyodrębnione obszary.

Ze względu na konieczność przedstawienia danych dedykowanych każdemu z wyznaczonych obszarów zdegradowanych, korzystano z informacji gromadzonych przez odpowiednie wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Bobowej. Pełna diagnoza dająca podstawę do wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz do rewitalizacji została zawarta w analizie pn. „Raport z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Bobowa wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji”.

Koncentracja interwencji

Efektom prac nad „Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023” jest wyznaczenie dwóch ograniczonych terytorialnie obszarów o charakterze kryzysowym - koncentracja interwencji w wymiarze terytorialnym obejmuje tereny zdegradowane na obszarze wybranych jednostek urbanistycznych 2 sołectw: Bobowa (podobszar I i podobszar II) i Siedliska (podobszar III), jako obszar do rewitalizacji, wymagające wsparcia.

Powierzchnia tych obszarów do rewitalizacji obejmuje 3,8815 ha co stanowi 0,08% powierzchni Gminy Bobowa. Wyznaczony obszar do rewitalizacji zamieszkuje 160 osób i stanowią 1,63% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Bobowa.

Koncentracja interwencji w wymiarze tematycznym - zaplanowane działania w ramach zintegrowanych projektów rewitalizacyjnych obejmują określone dziedziny przewidziane do realizacji ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Wymiar społeczny oraz techniczny i przestrzenny został zdefiniowany w oparciu o kompleksową diagnozę sytuacji społecznej Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru kryzysowego.

Planowanie finansowe

Planowanie finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023 było przeprowadzone w oparciu o możliwości rzeczywistego zbudowania montażu finansowego dla poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Projekty gminne posiadają zabezpieczenie w postaci wkładu finansowego w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Szczegółowe informacje na temat montażu finansowego znajdują się w rozdziale 5 niniejszego opracowania. Założenia finansowe częściowo mają charakter indykatorywny wynikający z długookresowego charakteru dokumentu oraz potencjalnych zmian w zakresie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

1.3. Nawiązanie do dokumentów strategiczno-programowych

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także regulujących działania w przedmiotowym obszarze na

szczeblu regionalnym, krajowym oraz europejskim. w związku z tym, komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie GPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<p>Priorytet III. <i>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu</i> - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ponadto, wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych:</p> <p>CEL 1 <i>Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.</i></p> <p>CEL 4 <i>Podniesienie poziomu wykształcenia</i>, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie, do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p>CEL 5 <i>Wspieranie włączenia społecznego</i>, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
POZIOM KRAJOWY		
2.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p>Obszar <i>Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</i>: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki: Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar <i>Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski</i>: Rozwój regionalny: Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar <i>Efektywności i sprawności państwa</i>: Kapitał społeczny: Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<p>Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju - wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p>Cel 2 Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>

4.	<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (Warszawa 2017)</p>	<p>Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.</p> <p>Cele rewitalizacji wpisuje się 2 cel szczegółowy Strategii: Cel szczegółowy II - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, w zakresie: poprawy dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne oraz wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; Planowane efekty GPR w Gminie Bobowa są zbieżne z oczekiwanymi efektami realizacji Strategii.</p>
5.	<p>Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</p>	<p>Tworzenie estetycznej i uporządkowanej przestrzeni zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, respektując zróżnicowane kulturowo i historycznie tradycje architektoniczne oraz w możliwie jak największym stopniu zachowującą walory naturalnego krajobrazu przyrodniczego.</p> <p>1). Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 2). Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p>
6.	<p>Umowa Partnerstwa⁵</p>	<p>Głównym celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz poprawa efektywności administracji publicznej.</p> <p>1). Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW), finansowego, doradczego i szkoleniowego. 2). Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. 3). Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami. 4). Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. 5). Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka</p>

⁵ Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014-2020. (grudzień 2015r.)

		z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
7.	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Głównym celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa. 1). Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
8.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Głównym celem jest wspieranie procesów i inicjatyw, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. 1). Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.

POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
9.	Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020	Głównym celem jest efektywne wykorzystanie potencjałów regionalnej szansy dla rozwoju gospodarczego oraz wzrost spójności społecznej i przestrzennej małopolski w wymiarze regionalnym, krajowym i europejskim. 1). Obszar 1. Gospodarka wiedzy i aktywności. 1.4 Rozwój kształcenia zawodowego i wspieranie zatrudnienia (poprawa jakości i efektywności usług w zakresie planowania i rozwoju kariery zawodowej oraz wspierania zatrudnienia). 1.5 Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości (wzmacnianie potencjału oraz rozwój sieci instytucji otoczenia biznesu). 2). Obszar 2. Dziedzictwo i przemysł czasu wolnego. 2.1 Ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej (kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych).

		<p>2.2 Zrównoważony rozwój infrastruktury oraz komercjalizacja usług czasu wolnego (turystyka aktywna, rekreacyjna na terenach wiejskich).</p> <p>2.4 Wzmocnienie promocji dziedzictwa regionalnego oraz oferty przemysłów czasu wolnego (aktywna i skuteczna promocja oraz wsparcie regionalnej oferty przemysłów czasu wolnego, w szczególności markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych, w tym artystycznych i twórczych).</p> <p>3). Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich.</p> <p>5.1 Rozwój funkcji lokalnych centrów usług publicznych (poprawa standardu świadczenia oraz dostępności podstawowych usług publicznych w zakresie lokalnej infrastruktury społecznej o charakterze: edukacyjnym, kulturalnym rekreacyjnym i sportowym, zdrowotnym, w szczególności na obszarach o najniższej dostępności do usług publicznych).</p> <p>5.2 Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich (aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich).</p> <p>5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym (rewitalizacja obszarów zdegradowanych, rozumiana jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikatowych form krajobrazu rolniczego).</p>
<p>10.</p>	<p>Strategia dla Rozwoju Polski Południowej w Obszarze Województw Małopolskiego i Śląskiego do roku 2020</p>	<p>Główny celem jest koordynacja wspólnych przedsięwzięć dotyczących dużego terytorium i ukierunkowanych na wykorzystanie korzyści ze zintegrowanego i wielosektorowego podejścia do wspólnych działań strategicznych oraz na rzecz inteligentnego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.1) Cel 2. Polska Południowa przestrzenią partnerskiej współpracy na rzecz efektywnego wykorzystania możliwości rozwojowych. 2) Cel 3. Polska Południowa miejscem przyciągającym ludzi, podmioty i inicjatywy wzmacniające potencjały makroregionu.</p>
<p>11.</p>	<p>Subregionalny Program Rozwoju na lata 2014-2020 dla Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020</p>	<p>Głównym celem jest wspieranie polityki rozwoju poszczególnych Subregionów z ukierunkowaniem na wykorzystanie wewnętrznego potencjału i zasobów terytorialnych, szczególnie istotnym w Małopolsce, która należy do grupy województw o jednym z najwyższych poziomów wewnątrzregionalnych dysproporcji.</p> <p>Gmina Bobowa leży w subregionie sądeckim dla którego działania koncentrują się na działaniach :</p> <p><i>Działanie 1.1. Lepsze warunki dla rozwoju przedsiębiorczości</i></p>

12.	<p><i>Działanie 2.4. Wysoka jakość kapitału intelektualnego mieszkańców subregionów</i></p> <p><i>Działanie 1.2. Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna, dostępność transportowa subregionów</i></p> <p><i>Działanie 2.2. Dobry stan środowiska naturalnego</i></p>
-----	---

POZIOM GMINNY	
13.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwoju Gminy Bobowa na lata 2015-2020</p> <p>Cele strategiczne są odpowiedzią na problemy zidentyfikowane w Gminie Bobowa na podstawie analizy stanu społeczno-gospodarczego Gminy. Cele strategiczne wynikają ze sformułowanej wcześniej wizji rozwoju Gminy. Wytaczają ścieżki, którymi trzeba podążać, by osiągnąć założony w niej stan. Niniejsza Strategia postawiła przed sobą 7 celów strategicznych. Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji wpisują się w cel strategiczny 6: Rewitalizacja przestrzenna, gospodarcza i społeczna.</p>
14.	<p style="text-align: center;">Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bobowa na lata 2013 - 2020</p> <p>Celem głównym strategii jest podejmowanie działań w zakresie organizacji wsparcia dla osób podlegających wykluczeniu społecznemu i poprawa ich sytuacji. Działania te związane są z rozwiązywaniem problemów społecznych, takich jak walka z bezrobociem, ubóstwem, patologiami czy wykluczeniem społecznym.</p> <p>Wskazane priorytety:</p> <p>I. Zmniejszenie marginalizacji społecznej oraz zapewnienie godnego życia osobom niepełnosprawnym.</p> <p>II. Poprawa, jakości życia ludzi starszych oraz wspieranie aktywności ludzi w podeszłym wieku i ich rodzin.</p> <p>III. Zintegrowane działania na rzecz rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych, niepełnych i zagrożonych patologią.</p> <p>Są zbieżne z celami prowadzenia rewitalizacji na wyznaczonych obszarach.</p>

15.	<p>Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobowa</p>	<p>Cel rewitalizacyjne wpisują się w sformułowane uwarunkowania rozwoju Gminy. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobowa określa kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy , określając główny cel rozwoju przestrzennego gminy jako „wszechstronny rozwój gminy w aspekcie poprawy standardów życia jej mieszkańców, przy równoczesnym przestrzeganiu zasady zrównoważonego rozwoju jako podstawy wszelkich działań związanych z użytkowaniem przestrzeni gminy” i jest on , zbieżny z celami rewitalizacyjnymi a zadania rewitalizacyjne zaplanowane do realizacji w latach 2017-2022 są zgodne z kierunkami inwestycyjnymi Studium.</p>
-----	---	---

2. DIAGNOZA GMINY

Diagnoza zawarta w *Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobowa* obejmuje pogłębioną analizę obszarów do rewitalizacji w zakresie:

1. Problemów społecznych dla określenia potrzeb podjęcia wyprzedzających działań o charakterze społecznym (dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych oraz pobudzających aktywność lokalną).
2. Czynników i zjawisk kryzysowych obejmuje także analizę zjawisk gospodarczych, funkcjonalno-przestrzennych, środowiskowych oraz kulturowych, stan wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz stan techniczny obiektów budowlanych.

Diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych dokonano w oparciu o współpracę z lokalną społecznością, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, jak i innymi interesariuszami obszarów zdegradowanych poprzez przeprowadzenie konsultacji społecznych, a także przez dokonanie analizy danych ilościowych.

Szczegółowa analiza przeprowadzona na podstawie danych statystycznych pozwoliła wyodrębnić obszary charakteryzujące się największą koncentracją problemów. Materiały, niezbędne do sporządzania analiz, potrzebnych do zdiagnozowania obszarów problemowych w gminie, pozyskano z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Bobowej (ewidencje ludności, podmiotów gospodarczych, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i innych.

Analiza zjawisk kryzysowych została przeprowadzona w oparciu o cztery rodzaje sfer:

1. Sfera funkcjonalno-przestrzenna,
2. Sfera społeczna,
3. Sfera gospodarcza,
4. Sfera środowiskowa.

Analiza przeprowadzona w wyżej wymienionych sferach pozwala wyszczególnić miejsca charakteryzujące się największą koncentracją problemów, a tym samym pozwala określić

zasięg terytorialny obszarów zdegradowanych i obszarów do rewitalizacji.

Wystąpienie powyższych zjawisk, w różnych konfiguracjach bądź wszystkich równocześnie, świadczy o kryzysowej sytuacji danego obszaru. Taka szeroka ocena i identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych pozwoliła na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

2.1. Analiza zjawisk funkcjonalno-przestrzennych

2.1.1. Położenie i uwarunkowania przestrzenne

Gmina Bobowa położona jest w województwie małopolskim, w powiecie gorlickim, nad rzeką Białą Tarnowską, na trasie Tarnów - Nowy Sącz.

Rysunek 1. Położenie gminy na tle powiatu gorlickiego

Gmina Bobowa leży na szerokości geograficznej północnej 49,11 stopni i długości geograficznej wschodniej 20,57 stopni, około. 280 m n.p.m. Tereny gminy zlokalizowane są na Pogórzu Rożnowskim, w dolinie rzeki Biała. Od południa gmina Bobowa jest otoczona Górami Grybowskimi, od zachodu Podgórzem Ciężkowickim, natomiast od wschodu sąsiaduje z Obniżeniem Bużańsko-Bieckim, stanowiącym część Dołów Jasielsko-Sanockich. Charakterystyczną cechą jest ukształtowanie terenu. Gminę otaczają duże kompleksy leśne. Gmina zajmuje obszar 49,84 km², stanowi to 5,15% powierzchni powiatu gorlickiego. Gmina Bobowa składa się z 7 miejscowości: Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyńska. Największą miejscowością jest Bobowa, będąca siedzibą władz Gminy. Natomiast najmniejsza jest Sędziszowa (6,8%).

2.1.2. Polityka przestrzenna gminy

Podstawowym dokumentem regulującym warunki zabudowy i zagospodarowania przestrzennego jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy⁶ oraz Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobowa⁷.

⁶ Uchwałą Nr XIV/101/99 Rady Gminy Bobowa z dnia 6 grudnia 1999 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa.

Polityka przestrzenna stanowi świadomą działalność podmiotu publicznego, jakim jest samorząd gminy. Studium kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ma na celu określenie długofalowego procesu kształtowania i ewolucji struktury przestrzennej jej obszaru wynikającą z uwarunkowań stanu, potrzeb i wymogów ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego, uwarunkowań, potrzeb i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a także kierunków polityki przestrzennej przyjętej przez państwo oraz regulacji prawnych dotyczących gospodarki przestrzennej.

Przyjęcie zasady zrównoważonego rozwoju oznacza trwałe dążenie do zachowania równowagi pomiędzy procesami związanymi z wykorzystaniem zasobów gminy przez wszystkich użytkowników przestrzeni, a prawidłowym funkcjonowaniem środowiska przyrodniczego.

W urbanizującej się gminie, w połączeniu z urbanizacją pobliskich obszarów i rozwojem Gorlic osiągnięcie zrównoważonego rozwoju jest dużym wyzwaniem.

Główny cel polityki przestrzennej Gminy kierunkuje także realizację celów w sferach: społecznej, ekonomicznej, przyrodniczej, kulturowej, przestrzennej, komunikacyjnej.

Zaplanowana do przeprowadzenia rewitalizacja w gminie wpisuje się w dążenie Gminy do zrównoważonego rozwoju poprzez wsparcie określonych w *Studium* celów strategicznych sfery społecznej :

- ↳ zapewnienie dogodnych warunków przestrzennych dla realizacji życiowych potrzeb i aspiracji mieszkańców gminy (mieszkanie, wykształcenie, praca, wypoczynek, opieka zdrowotna, opieka na starość),
- ↳ zapewnienie obsługi mieszkańców w zakresie usług publicznych na poziomie akceptowanych standardów ilościowych i jakościowych,
- ↳ działanie w kierunku sukcesywnego (dalszego) obniżania stopy bezrobocia w gminie do wielkości akceptowanej społecznie,
- ↳ kształtowanie elementów systemu przestrzeni publicznej gminy służącej zaspokojeniu potrzeb w dziedzinie usług, rekreacji itp. oraz umożliwiającej rozwój więzi społecznej mieszkańców gminy.

2.1.3. Infrastruktura techniczna

Drogi - komunikacja

Sieć drogowa na terenie Gminy Bobowa jest dość dobrze rozwinięta. Komunikację gminy stanowią: drogi wojewódzkie nr 977 i nr 981 o łącznej długości na terenie gminy- 14,08 km, drogi powiatowe, o łącznej długości 13,26 km oraz drogi gminne o długości 144,96 km. Na terenie Gminy Bobowa brak jest dróg krajowych. Ponadto Gmina posiada bardzo dobre połączenie kolejowe z Nowym Sączem i Tarnowem oraz autobusowe z Gorlicami. Komunikację PKS uzupełniają prywatne busy, które kursują pomiędzy sąsiednimi gminami Grybów, Ciężkowice, Gorlice i Nowy Sącz.

Droga wojewódzka nr 981 wraz ze stanowiącą jej przedłużeniem drogą wojewódzką nr 977 jest ważnym korytarzem transportowym o kierunku północ - południe we wschodniej części

⁷ Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobowa uchwalony został Uchwałą Nr IV/25/03 Rady Gminy Bobowa z dnia 27 stycznia 2003 r.

województwa, łącząc trzy powiaty: tarnowski, nowosądecki i gorlicki, oraz zapewniając dostęp bezpośrednio z kierunku północnego do uzdrowisk w Krynicy, Muszynie, Dolinie Popradu, przejścia granicznego Leluchów - Plavec.

Gospodarka wodno-ściekowa

Z instalacji wodociągowej korzysta tylko 34,86% ludności gminy (dane GUS 2015). Obecnie długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Bobowa wynosi 52,5 km z przyłączami, natomiast bez przyłączy 51,4 km.

Na terenie Gminy Bobowa występują trzy ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania, zasilające istniejące sieci wodociągowe. Stacje uzdatniania wody znajdują się w miejscowościach Bobowa, Jankowa, Wilczyńska.

Urząd Miejski w Bobowej jest właścicielem i eksploatatorem sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 80,2 km wraz z przyłączami⁸. z kanalizacji korzysta 37,46 % mieszkańców gminy.

Gmina Bobowa nie ma w pełni zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków, około 1/3 mieszkańców podłączonych jest do systemu kanalizacyjnego. Pozostała część mieszkańców obsługiwana jest przez tabor asenizacyjny, oraz przez systemy indywidualne - przydomowe oczyszczalnie ścieków, na terenie gminy według stanu na koniec 2015 r. jest 34 takich obiektów.

Ujęte ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną lub przetransportowane przez tabor asenizacyjny trafiają do oczyszczalni ścieków w Siedliskach. Zlewnią dla wszystkich ścieków bytowych z terenu Gminy Bobowa jest oczyszczalnia ścieków w Siedliskach. Stan sieci kanalizacyjnej jest dobry. Większość to sieci budowane po 1997 roku.

Oczyszczalnia ścieków w Siedliskach została zaprojektowana na przepustowość 1080 m³/d oraz dla równoważnej liczby mieszkańców RLM = 1560. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Białej Tarnowskiej w Bobowej.

Tabela 1. Liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Bobowa

Wyszczególnienie	jm	2012	2013	2014	2015
Liczba ludności ogółem w Gminie Bobowa	osoba	9564	9563	9613	9822
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3135	3242	3291	3424
% korzystających z sieci wodociągowej		32,78%	33,90%	34,23%	34,86%
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	2036	2819	3600	3679
% ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej		21,29%	29,48%	37,45%	37,46%

Gospodarka odpadami

1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 01.07.2011r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa ta wprowadziła zupełnie nowe

⁸ dane GUS <https://bd.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

podejście do systemu gospodarki odpadami komunalnymi. System ten zaczął obowiązywać od 01 lipca 2013 r.

Odpady komunalne na terenie Gminy Bobowa są odbierane ze wszystkich nieruchomości, zarówno zamieszkałych, jak też niezamieszkałych (firmy, instytucje, prowadzący działalność gospodarczą, właściciele działek rekreacyjnych, ogrody działkowe itp.).

Gospodarka odpadami na terenie województwa małopolskiego realizowana jest zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa małopolskiego (PGOWM9). Nowy PGOWM został opracowany na lata 2012-2017 z perspektywą do 2020. Jego realizacja jest oparta o regiony gospodarowania odpadami (RGOK) i instalacje regionalne.

Zaopatrzenie w gaz

Z danych GUS wynika, że 63,8% mieszkańców gminy korzysta z instalacji gazociągowych, z czego w mieście Bobowa odsetek ten wynosi 66,8%, natomiast na pozostałym obszarze gminy - 62,5%. Długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wynosi 123,762 km. w 2015 r. było 1435 odbiorców gazu (gospodarstwa dom.), z czego prawie połowa wykorzystywała gaz do ogrzewania mieszkań (711). w mieście gazem jest ogrzewanych 517 gospodarstw domowych. Systematycznie wzrasta liczba mieszkańców korzystających z sieci gazowej, zwłaszcza w nowych budynkach.

2.2.Sfera społeczna

2.2.1.Demografia

Gmina Bobowa na tle gmin sąsiednich jak i na tle całego powiatu gorlickiego jest gminą średnią pod względem liczby mieszkańców, i średnią pod względem wielkości powierzchni. Porównując pełne lata statystyczne według informacji posiadanych przez GUS, liczba ludności rośnie. Gminę Bobowa w roku 2015 (31.12.2015 r.) zamieszkiwało 9822 osób ¹⁰.

Ludność Gminy Bobowa stanowi ponad 9% ludności powiatu gorlickiego, 0,82% ludności gmin miejsko- wiejskich województwa małopolskiego oraz 0,29 % całego województwa.

Tabela 2. Ludność Gminy Bobowa na tle województwa, powiatu gorlickiego i gmin wiejskich województwa (stan na 31.12.2015 r.)¹¹

MAŁOPOLSKIE	3 372 618 osób		
	MAŁOPOLSKIE - GMINY MIEJSKO -WIEJSKIE	1 200 054 osób	
0,29%	0,82 %	Powiat gorlicki	109 140 osób
		9%	Gmina Bobowa 9822 osób

Gęstość zaludnienia tego terenu wynosi 195 osoby na km². Poniższa tabela przedstawia rozkład ludności w miejscowościach gminy. Najwięcej osób zamieszkuje miejscowości: Bobowa (3120 osób), Siedliska (1596 osoby), Brzana (1381 osób), natomiast najmniej w Sędziszowej (566 osób). Największa gęstość zaludnienia występuje w miejscowościach Bobowa, Siedliska i Sędziszowa, najmniejsze zaś jest w miejscowościach Stróżna i Brzana.

⁹ Plan Gospodarki Odpadami Województwa Małopolskiego (PGOWM)

¹⁰ Źródło: Urząd Gminy Bobowa

¹¹ Źródło: Podregiony 2016_woj.małopolskie /GUS Kraków

Wskaźnik gęstości zamieszkania gminy jest niższy o ok.12,16 % od średniej gęstości zaludnienia województwa małopolskiego, liczącej około 222 osoby/km², wyższy o ok.59 % od średniej w kraju, liczącej 122 osoby/km².

Również w porównaniu do gmin miejsko-wiejskich województwa (średnio 122 osób/1km²), obszar gminy charakteryzuje się znacznie większym zagęszczeniem ludności. Wśród gmin powiatu gorlickiego, gmina Bobowa, zajmuje 2 miejsce wśród gmin w powiecie (na 9 gmin).

Tabela 3. Stan ludności w miejscowościach Gminy Bobowa

lp.	Sołectwo	Liczba ludności ogółem	% do ogółu
1	Bobowa	3120	31,77
2	Brzana	1381	14,06
3	Jankowa	1095	11,15
4	Sędziszowa	566	5,76
5	Siedliska	1596	16,25
6	Stróżna	950	9,67
7	Wilczyńska	1114	11,34
	Razem	9822	100

Źródło: UM Bobowa

Obecnie w Gminie Bobowa zaobserwować można zaobserwować prawie równomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba kobiet przewyższa nieznacznie liczbę mężczyzn (ok.0,18 %).

Tabela 4. Struktura ludności Gminy Bobowa w podziale na płeć w latach 2012-2015

	jm	2012	2013	2014	2015
ogółem	osoba	9564	9563	9613	9822
mężczyźni	osoba	4855	4854	4864	4920
	%	50,76%	50,76%	50,60%	50,09%
kobiety	osoba	4709	4709	4749	4902
	%	49,24%	49,24%	49,40%	49,91%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Z kolei w aspekcie struktury wiekowej wg ekonomicznych kategorii wieku, w Gminie Bobowa na przestrzeni lat widoczny jest korzystny trend wzrostowy w zakresie liczby osób w wieku produkcyjnym, przy równoczesnym spadku liczby mieszkańców najmłodszych, będących w wieku przedprodukcyjnym.

Według informacji z 2015 r., 65,98 % ogółu lokalnej społeczności to osoby w wieku produkcyjnym, osób w wieku przedprodukcyjnym jest 19,97%, a w poprodukcyjnym 14,05% ogółu.

Tabela 5. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Bobowa [2012-2015]

	2012	2013	2014	2015
ogółem	9564	9563	9613	9822
w wieku przedprodukcyjnym	2004	1994	1968	1961
w wieku produkcyjnym	6269	6257	6296	6481
w wieku poprodukcyjnym	1291	1312	1349	1380
	% udział w ogólnej liczbie mieszkańców			
w wieku przedprodukcyjnym	20,95%	20,85%	20,47%	19,97%
w wieku produkcyjnym	65,55%	65,43%	65,49%	65,98%
w wieku poprodukcyjnym	13,50%	13,72%	14,03%	14,05%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Struktura ekonomiczna grup wiekowych na chwilę obecną jest dość korzystna. Analizując dane statystyczne stanu ludności w Gminie Bobowa w analizowanym okresie 2012-2015, zauważymy ogólnie wzrost ludności (o 2,70 %).

Z analizy wynika, iż na terenie Gminy Bobowa obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa - liczba osób starszych rośnie w stosunku do lat ubiegłych (wzrost o 0,55%).

Jednocześnie zauważalny jest spadek osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności (wzrost o 0,99%).

Tempo zmian w strukturze ekonomicznej ludności w Gminie Bobowa nie jest korzystne, liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejsza się szybciej niż w wieku poprodukcyjnym.

Tempo zmian w strukturze ekonomicznej ludności

	2013	2014	2015
w wieku przedprodukcyjnym	-0,10%	-0,38%	-0,51%
w wieku produkcyjnym	-0,12%	0,07%	0,49%
w wieku poprodukcyjnym	0,22%	0,31%	0,02%

Źródło: oprac. własne na podstawie danych GUS(BDL)

Zmiany w strukturze ludności stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmacniania atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych - głównie w obszarze polityki społecznej i edukacji.

2.2.2. Rynek pracy i bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i chcących pracować nie znajduje żadnego zatrudnienia. w Polsce, zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolna

i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Cechą specyficzną polskiego bezrobocia jest stosunkowo niska aktywność bezrobotnych, zarejestrowanych, jako osoby poszukujące pracy, w podejmowaniu wysiłków na rzecz szybkiego formalnego zatrudnienia. Ponadto osłabienie aktywności w tym obszarze wynika często ze zbyt małej różnicy między możliwym do uzyskania zarobkiem z tytułu legalnego zatrudnienia, a wysokością zasiłku dla bezrobotnych, przy jednoczesnej możliwości zatrudnienia „na czarno”. Zjawisko bezrobocia stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych, pociąga za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne.

W Gminie Bobowa na dzień 31.12.2015 r. było 383 zarejestrowanych osób w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach, z czego aż 186 to osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy.

Struktura bezrobotnych wg wieku¹²

W 2015 roku wśród bezrobotnych zmniejszył się odsetek ludzi młodych w wieku do 35 lat, ale nadal ludzie młodzi stanowili liczną grupę - 48, 7% ogółu bezrobotnych. Odsetek bezrobotnej młodzieży w wieku do 25 lat zmniejszył się o 3,5 punktu procentowego z 23,2% do 19,7%, a odsetek osób w wieku 25-34 lata wzrósł nieznacznie z 28,6% do 29,0%. Natomiast udział osób ze starszych grup wiekowych pow. 35 lat, wzrósł łącznie o 3,1 punktu procentowego, w porównaniu do poziomu z końca 2014 roku. Najbardziej w ostatnich 3 latach wzrasta odsetek osób najstarszych powyżej 60 roku życia.

W Gminie Bobowa na dzień 31.12.2015 r. były 383 osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach, z czego aż 186 to osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy.

Tabela 6. Bezrobocie rejestrowane w miejscowościach Gminy Bobowa, stan na 31.12.2015 r.

L.P.	Miejscowości	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	Liczba osób bezrobotnych długotrwale pow. 12 m-cy
1.	Bobowa	121	50
2.	Brzana	53	31
3.	Jankowa	36	16
4.	Sędziszowa	25	14
5.	Siedliska	82	43
6.	Stróżna	33	17
7.	Wilczyska	33	15
GMINA OGÓLEM		383	186

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

W Gminie Bobowa osoby bezrobotne długotrwale stanowią 48,6% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych gminy.

Na koniec grudnia 2015 r. średnia stopa bezrobocia w Polsce wynosiła 9,8%. Małopolska ze stopą 8, 4% zajmowała trzecie miejsce w kraju, pod względem najniższej stopy bezrobocia. Powiat gorlicki, ze stopą bezrobocia 11,3%, zajmował 15 miejsce na liście

¹² Informacja roczna o sytuacji na rynku pracy w regionie gorlickim w 2015 roku - źródło: PUP Gorlice

powiatów w Małopolsce, a wskaźnik stopy był o 1,1% niższy w porównaniu do stanu z końca listopada 2014 roku (12,9%).

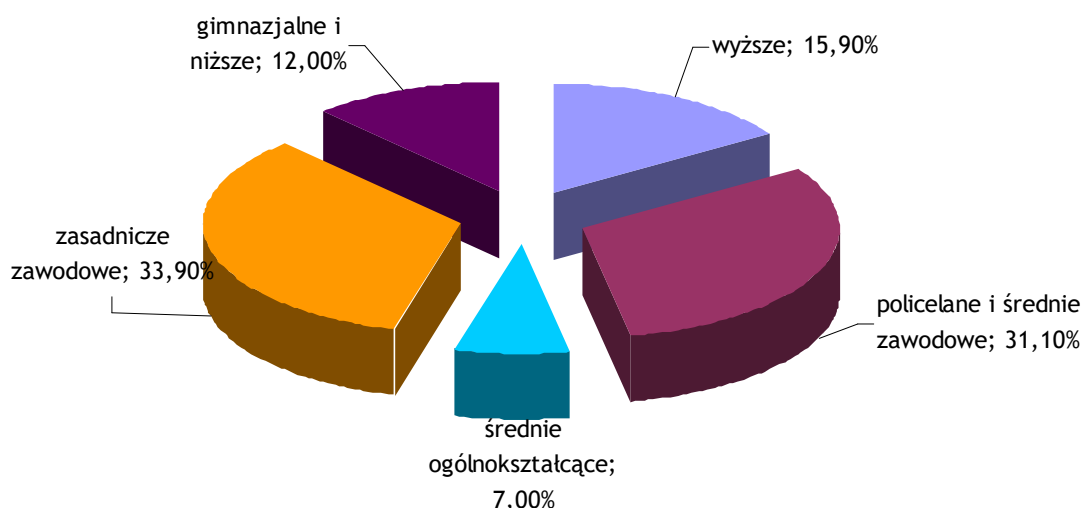
Tabela 7. Bezrobocie -stan na 31.12.2015 r.(PUP Gorlice)

	2012	2013	2014	2015
	Stopa bezrobocia (%)			
<i>Polska</i>	13,4	13,4	11,4	9,8
<i>województwo małopolskie</i>	11,4	11,5	9,7	8,4
<i>powiat gorlicki</i>	15,1	15,3	13,4	11,3

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

W Gminie Bobowa na koniec 2015r. zarejestrowanych było 383 osób, wśród których 60,83 % stanowiły kobiety. Najliczniejszą grupę bezrobotnych ogółu bezrobotnych z Gminy Bobowa stanowiły osoby do 30 roku życia (48,3%). Prawo do zasiłku posiadało zaledwie 13,6 % ogółu zarejestrowanych. Wśród bezrobotnych 48,56 % to osoby długotrwale bezrobotni. w Gminie Bobowa odnotowano wzrost liczby bezrobotnych (dynamika=103%).

Wśród bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem zasadniczym (33,9 %).

Rysunek 2. Wykształcenie bezrobotnych mieszkańców Gminy Bobowa zarejestrowanych w PUP Gorlice (stan na 31.12.2015r.)

Według stanu na dzień 31.12.2015 roku bezrobotni bez stażu pracy stanowili 20,1% ogółu zarejestrowanych osób w PUP Gorlice. Największy odsetek osób bez stażu pracy był wśród bezrobotnych z Gminy Bobowa (29,2%).

Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny.

Długotrwale występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpłynie bezpośrednio na wzrost wydatków Gminy na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji

tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy.

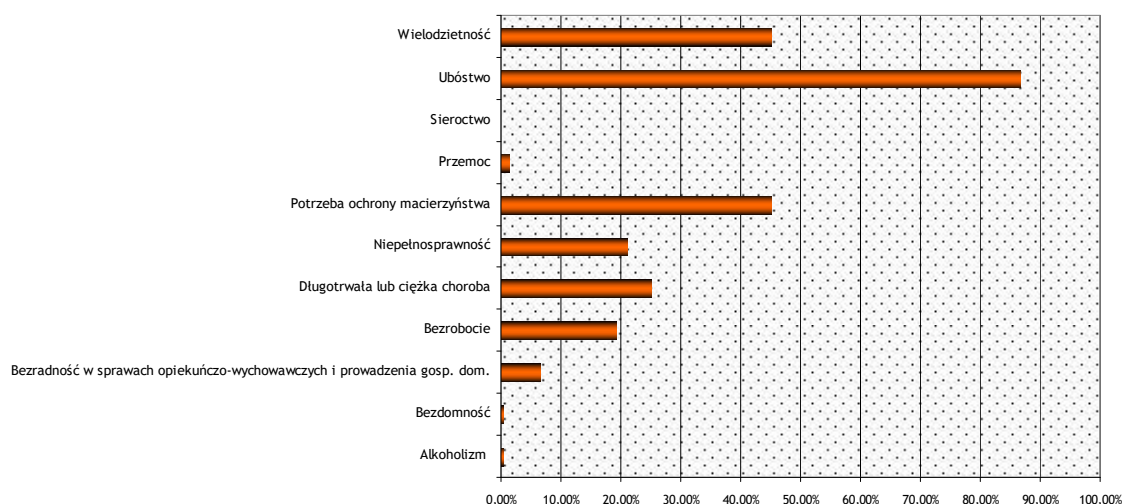
Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, władze Gminy powinny skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych.

2.2.3. Pomoc społeczna

Zgodnie z danymi Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, w 2015 roku ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Bobowa korzystało 22,38 % ogółu mieszkańców Gminy (na podstawie danych o rzeczywistej liczbie osób w rodzinach objętych pomocą społeczną (świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania).

Strukturę rodzin korzystających z pomocy w 2015r. prezentuje poniższy wykres.

Głównym powodem trudnej sytuacji życiowej i przyznawania pomocy przez GOPS jest: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i długotrwała choroba. Szczegółowe przyczyny przyznania pomocy, przez GOPS przedstawia poniższe zestawienie:

Rysunek 3. Najczęstsze powody udzielania pomocy - rok 2015

Przestrzenny wskaźnik zagrożenia problemami społecznymi wyrażony został liczbą osób w rodzinach, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problemy: ubóstwa, potrzeba ochrony macierzyństwa, wielodzietność oraz bezrobocia, jako najczęstsze powody przyznania pomocy.

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana z **ubóstwem**. Problem ten dotyczy aż 86,74% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w Gminie Bobowa.

Z diagnozy problemów społecznych w gminie wynika, że wśród rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest wiele rodzin wieloprotymowych, to znaczy takich, w których występuje więcej niż jedna dysfunkcja.

2.2.4. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej. Co roku wspólnie opracowywany jest Program Współpracy Gminy Bobowa z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, który stanowi element polityki społecznej gminy. Jego zadaniem jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego poprzez partnerstwo między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi, umacnianie lokalnych działań, stwarzanie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz gminy oraz umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektu konkretnych zadań publicznych.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się w następujących obszarach: upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki; kultury, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego; promocji gminy; profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym; działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej. Przebiega w różnych formach: zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności, konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji, publikowania ważnych informacji dotyczących organizacji na stronach internetowych gminy, udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w sesjach Rady Miejskiej z możliwością zabierania głosu.

2.3.5. Poziom kapitał społeczny

Jednym z niezwykle istotnych elementów poddanych analizie w ramach sfery społecznej w Gminie Bobowa jest **poziom kapitał społeczny**. Kapitał społeczny określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, a także angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. Istotną składową kapitału społecznego jest zaufanie, wyrażane zarówno w wymiarze między ludzkim, jak i w relacji mieszkańców do instytucji i organów administracji publicznej.

Jako podstawowe wskaźniki partycypacji społecznej analizie statystycznej poddane zostały wskaźniki frekwencji wyborczej, w wyborach samorządowych, do sejmiku RP oraz prezydenckich z lat 2014 i 2015. z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności bardziej **istotne powinny być wybory samorządowe**. Istotność tego głosowania przejawia się w bliskości przestrzennej i społecznej spraw i osób, których dotyczą. Zadania szczebla lokalnego w porównaniu do centralnych są bardziej konkretne i szczegółowe. Również problemy są bardziej techniczne i w inny sposób niż ogólnokrajowe, powinny interesować i poruszać mieszkańców.

Poziom aktywności kapitału społecznego jest także zaangażowanie mieszkańców w uczestnictwo w różnych formach oferowanych zajęć zarówno edukacyjnych jak i rekreacyjnych i innych kumulujących czynniki integrujące mieszkańców. Dla porównania wzięto pod uwagę liczbę uczniów zaangażowanych w inne zajęcia /pozaekscyplinarne np. sportowe/, co może świadczyć o potencjale młodych mieszkańców Gminy i ewentualnie o konieczności tworzenia dla nich warunków do integracji.

2.2.6. Bezpieczeństwo

Istotnym wskaźnikiem warunkującym, jakość życia lokalnej społeczności jest także liczba przestępstw i wykroczeń. Przekłada się ona, bowiem na poczucie bezpieczeństwa, które z jednej strony może powodować poczucie dyskomfortu psychicznego mieszkańców, a z drugiej strony może prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych.

Przestrzenny rozkład przestępstw i wykroczeń na 1 tys. mieszkańców w Gminie Bobowa obejmuje przestępstwa i wykroczenia stwierdzone, poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi, w tym: czyny karalne nieletnich, co sprawia, że najwyższe wartości tego wskaźnika nie koncentrują się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy wśród których obserwuje się najwięcej wykroczeń drogowych.

2.3. Strefa gospodarcza

Na rozwój gospodarczy Gminy Bobowa korzystnie wpływa jej położenie geograficzne, zwłaszcza bliskość miasta Gorlice, która stymulując rozwój lokalnej małej i średniej przedsiębiorczości, wpływa na tworzenie nowych miejsc pracy.

Gmina Bobowa ma charakter rolniczy. Większość gospodarstw to małe gospodarstwa o powierzchni do 5 ha. Pod względem przydatności rolniczej większość gleb Gminy - 77 % zaliczana jest do klasy IV a i b, a pozostałe 23 % jest mozaiką innych klas.

Pomimo, że niemal każda rodzina posiada przynajmniej działkę, to dla większości mieszkańców Gminy główne źródło utrzymania stanowi praca poza rolnictwem. Duży odsetek mieszkańców prowadzi działalność gospodarczą na własny rachunek. Stawia to Bobową w rzędzie najprężniej działających pod tym względem gmin w powiecie gorlickim.

Na terenie gminy działa 491 podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2015 r., dane Bank Danych Lokalnych). Najwięcej jest firm zatrudniających do 9 pracowników (466), od 10 do 49 pracowników jedynie 23 podmioty, natomiast zatrudniających od 50 do 249 pracowników tylko jedna firma oraz 1000 i więcej to również jeden podmiot gospodarczy.

Tabela 8. Podmioty wg klas wielkości

	2012	2013	2014	2015
0 - 9	448	459	464	466
10 - 49	20	20	22	23
50 - 249	1	1	1	1
250 - 999	1	1	0	0
1000 i więcej	0	0	1	1
ogółem liczba firm	470	481	488	491

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Jednostki wpisane do rejestru REGON w 93,69 % należą do sektora prywatnego . Dane te świadczą pozytywnie o rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy i wskazują na siłę potencjału sektora prywatnego gospodarki. Istotne jest również to, że jest to dalszy systematyczny wzrost w stosunku do lat poprzednich. W 2015 r. w gminie funkcjonowało o 4,47% więcej podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON niż w 2012r.

Tabela 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w Gminie Bobowa (w latach 2012-2015)

Jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
MAŁOPOLSKA	343 375	351 074	356 785	363883
Gmina Bobowa	470	481	488	491

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL)

Udział % podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w Gminie Bobowa w liczbie podmiotów:

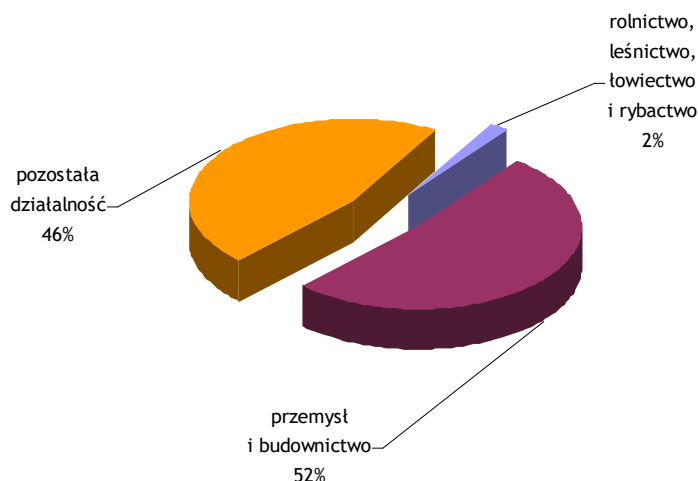
W tym:	Sektor prywatny			
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	386	395	401	395
sektor prywatny - spółki handlowe	5	7	8	14
sektor prywatny - spółdzielnie	5	5	5	5
sektor prywatny - fundacje	2	2	2	2
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	21	21	21

W Gminie Bobowa w 2015 r. wśród 491 podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON 46,03% stanowiły podmioty “pozostałej działalności”, 51,93% przemysł i budownictwo oraz 2,04 % rolnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Tabela 10. Podmioty wg rodzajów działalności

	2012	2013	2014	2015
ogółem	470	481	488	491
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	17	17	12	10
przemysł i budownictwo	232	243	242	255
pozostała działalność	221	221	234	226

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Rysunek 4. Struktura podstawowych branż gospodarki Gminy Bobowa [2015r.]

2.4. Sfera środowiskowa

Gmina Bobowa nie posiada wielu obszarów chronionych, co nie oznacza, że nie ma zasobów przyrodniczych, które mogłyby ulec zniszczeniu i degradacji. Najważniejszym obszarem przyrodniczym jest dolina rzeki Biała. Największe zagrożenie dla tego terenu stanowi sąsiadująca nieopodal infrastruktura komunikacyjna, która prowadzi do fragmentacji cennych terenów, a hałas płoszy zwierzęta. Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń są kotłownie grzewcze podmiotów gospodarczych i obiektów użyteczności publicznej. Również emisja zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych w skupiskach zwartej zabudowy może przyczyniać się do lokalnego występowania podwyższonych stężeń zanieczyszczeń powietrza w sezonie grzewczym. To źródło uciążliwości ulega jednak stopniowej eliminacji w miarę wzrostu stosowania niskoemisyjnych paliw (gaz, olej opałowy). Ilości innych zanieczyszczeń, tzw. specyficznych, pochodzących z procesów technologicznych w zakładach przemysłowych i rzemieślniczych oraz emitowanych przy przetadunku są w gminie bardzo małe. Emisja zanieczyszczeń powietrza przez samochody jest źródłem silnego zanieczyszczenia powietrza nad drogą i w jej sąsiedztwie.

Ukształtowanie terenu

Charakterystyczną cechą jest ukształtowanie terenu. Gminę otaczają duże kompleksy leśne, z piękną szatą roślinną. Znaczną część powierzchni Gminy Bobowa zajmują lasy a ich powierzchnia wynosi ok. 734 ha, z czego 84,9 ha znajduje się w granicach samego miasta Bobowa. Gmina położona jest w piętrze klimatycznym umiarkowanie ciepłym (klimat podgórski o dużym nasłonecznieniu). Wyróżniającą cechą jest silne przewietrzanie, zarówno grzbietów, jak i dolin. Pogórza sięgają 450 - 550 m.n.p.m. porastane przez wielogatunkowe lasy liściaste. Dominują w nich buki, jawory, graby, świerki, jodły, będące pozostałością dawnych puszczy karpaccich. Nad rzekami zachowały się częściowo lasy łąkowe wierzbowo-topolowe oraz wiązowe. Znaczny udział w piętrze pogórza mają na wpół naturalne zbiorowiska łąkowe.

Stan wód powierzchniowych i podziemnych

Największym ciekim wodnym na terenie gminy jest rzeka Biała Tarnowska oraz jej dopływy. Doliny Białej Tarnowskiej jest obszarem niezwykle cennym przyrodniczo ze względu na zachowane jeszcze bogactwo gatunkowe roślin i zwierząt. Jest korytarzem ekologicznym zarówno dla migrujących ryb, jak również zwierząt lądowych. Charakterystyczną cechą dla tego obszaru, wynikającą przede wszystkim z ukształtowania terenu, są wezbrania w okresie wiosennych roztopów, letnich opadów, grudniowych deszczy.

Na terenie gminy brak jest naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. W Gminie Bobowa zasoby wód podziemnych są niewielkie. Zbiorniki wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych, trzeciorzędowych oraz mezozoicznym. Na terenie gminy znajduje się fragment głównego zbiornika wód podziemnych. Występuje on w utworach czwartorzędowych i ma porowy charakter ośrodka. Zbiornik ten związany jest z doliną rzeczną rzeki Biała oraz kopalnym stanem tej doliny. Jego zasoby dyspozycyjne szacowane są na 7 tys. m³/d, natomiast głębokość ujęć wynosi 6 m. Zbiornik wykorzystywany jest powszechnie do zaopatrzenia w wodę indywidualnych gospodarstw, cechuje się wysokimi wahaniami poziomu wody nawiązującymi do przebiegu opadów.

Główne problemy w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych w Gminie Bobowa to:

- ➔ niepełny stopień skanalizowania gminy,
- ➔ niewłaściwie prowadzoną gospodarkę rolną (problem nawożenia upraw i stosowania środków ochrony roślin),
- ➔ punktowe (zrzuty ścieków, nieszczelne zbiorniki na nieczystości płynne) i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- ➔ odprowadzanie do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach zagrażających jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ze względu na brak infrastruktury kanalizacyjnej (nieszczelne szamba, niewłaściwie eksploatowane przydomowe oczyszczalnie ścieków), ze względu na wody podziemne - niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych, zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych, nadmierne rozdysponowanie zasobów;

Badania jakości wody na terenie gminy wykonane przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, wykazały że stan jakościowy wód jest dobry. Również wody przeznaczone do spożycia spełniają wymagania.

Stan powietrza

Źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są: paleniska domowe, źródła gospodarcze oraz pojazdy mechaniczne. Szkodliwymi substancjami pochodzenia antropogenicznego najczęściej emitowanymi do powietrza są przede wszystkim: tlenek siarki, tlenek węgla, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, benzo-a-piren, sadza,

kadm oraz drobne pyły powstające w wyniku spalania węgla i oleju opałowego.

Ze względu na ilości emitowanych zanieczyszczeń, szacuje się, że w gminie emisja antropogeniczna jest jednym z głównych zagrożeń dla warunków życia i zdrowia człowieka oraz środowiska. Dla terenów wiejskich jej uciążliwość wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). Ze względu na koncentrację ośrodków przemysłowo - usługowych na terenie miasta obszary te są w największym stopniu narażone na skutki emisji antropogenicznej (przemysłowej, niskiej i komunikacyjnej).

Ze względu na brak stacji pomiaru zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Bobowa, stan czystości powietrza gminy w 2015 roku został przedstawiony na tle całego województwa małopolskiego. W rocznej ocenie jakości powietrza przyjęto wartości kryterialne określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) w zakresie: SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} zawartości ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ zgodnie z podanymi w dyrektywach 2008/50/WE i 2004/107/WE. Ocena jakości powietrza w odniesieniu do ozonu, pod kątem ochrony zdrowia jak również roślin, opiera się na dwóch wartościach kryterialnych, którymi są: poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego. w rezultacie, dla ozonu dokonuje się podwójnej klasyfikacji stref (ochrona zdrowia), biorąc pod uwagę poziom docelowy ozonu (klasy A i C) oraz poziom celu długoterminowego (klasy D1 i D2).

Na obszarze powiatu gorlickiego znajduje się dwie stacje pomiaru zanieczyszczeń powietrza, usytuowane w Gorlicach przy ul. Krasińskiego oraz miejscowości Szymbark. w stacji w Gorlicach mierzony jest poziom BAP_PM10 - benzo(a)piren w PM10 oraz PM10 - Pył zawieszony PM10. Pomiary mierzone metodą manualną. w 2015 roku na stanowisku pomiarowym w Gorlicach nie stwierdzono poziomu alarmowego. Wartości średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 wyniosło 30,0 ug/m³, co stanowi 75% wartości dopuszczalnej. Stężenie to obniżyło się w porównaniu do poprzedniego roku o 0,8 ug/m³, gdyż w 2014 r. wartości średniodobowe (50 ug/m³) zostały przekroczone dla 37 dni. Natomiast na stanowisku pomiarowym w Szymbarku stosuje się automatyczną metodę pomiaru, względem poziomów zanieczyszczenia tlenkiem azotu (NO), dwutlenkiem azotu (NO₂), tlenkami azotu (NO_x), Ozonem (O₃) i dwutlenkiem siarki (SO₂). W 2015 roku pomiar nie wykazał przekroczenia średnich dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń.

Stan gleb

Tereny Gminy Bobowa charakteryzują się występowaniem średnich pod względem bonitacyjnym gleby - mady, piaszczyste i piaszczysto - żwirowe, jak również dłuższym okresem wegetacji. Pod względem przydatności rolniczej większość gleb gminy (77%) zalicza się do klasy IV a i b, a pozostałe 23 % jest mozaiką innych klas. Jakość gleb warunkuje sposób wykorzystywania gruntów. Największe obszary gruntów ornych wykorzystywane są pod zasiew zbóż. Rolnicy często decydują się również na uprawę ziemniaków. Jednak zbierane plony wykorzystywane są na potrzeby własne rolników. Na ilość uzyskiwanych plonów mają wpływ głównie słabsze gleby oraz warunki klimatyczne, ukształtowanie terenu i powiązane z tym stosunki wodne.

2.5.Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Bobowa dokonana została w oparciu o wskaźniki związane, z jakością i dostępnością podstawowych usług publicznych oraz terenów publicznych. Obejmuje ona w szczególności dane dotyczące: infrastruktury społecznej (przedszkola, żłobki) potrzebnej dla wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej integrującej mieszkańców.

PRZEDSZKOLE

Na terenie Gminy Bobowa działają 2 przedszkola, do których uczęszcza:

- 50 dzieci -przedszkole w Bobowej
- 25 dzieci przedszkole w Wilczyskach.

Dane GUS również pokazują, że w Gminie Bobowa rośnie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2015r. w porównaniu do 2012 r. wzrosła o 11 %.

Tabela 11. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Bobowa (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi)

dzieci ogółem			
dzieci w wieku 3 - 5 lat			
2012	2013	2014	2015
osoba	osoba	osoba	osoba
437	424	394	380
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym			
dzieci w wieku 3 - 6 lat			
476	462	563	629

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

EDUKACJA

Szkoły podstawowe

W gminie funkcjonują 3 Szkoły Podstawowe w miejscowościach : Jankowa, Sędziszowa, Stróżne oraz 4 Zespoły Szkół w miejscowościach Bobowa, Wilczyska, Brzana i Siedliska.

W roku szkolnym 2015/2016, do szkół podstawowych uczęszczało 889 uczniów. Analizując dane statystyczne zauważalny jest w okresie 2012-2015 wzrost liczby uczniów o ok. 13,54%.

Uczniowie szkół podstawowych w Gminie Bobowa

2012	2013	2014	2015
osoba	osoba	osoba	osoba
783	763	850	889

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Ponadto w Gminie Bobowa zmalała liczba absolwentów (o 10 % w ciągu ostatnich 3 lat i 12

% w 2015r. w porównaniu do 2014 r.).

Absolwenci szkół podstawowych w Gminie Bobowa

2012	2013	2014	2015
osoba	osoba	osoba	osoba
147	152	134	130

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII), w grupie wieku określonej, jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.¹³

W 2015 r. wartość tego współczynnika w Gminie Bobowa wyniosła 96% i jego wartość zmalała o ok. 7 % od 2012 r. Równocześnie nastąpił spadek współczynnika skolaryzacji we wszystkich porównywanych jednostkach administracyjnych, gdzie jego wartość jest wyższa, niż w Gminie Bobowa. w Polsce wartość wskaźnika wynosiła w 2015 r. 90,94 % i zmniejszyła się od 2012 r. o ponad 8 % .

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Bobowa na tle województwa w latach 2012-2015 [%]

	2012	2013	2014	2015
POLSKA	99,15	98,58	94,72	90,94
MAŁOPOLSKIE	98,34	97,97	93,89	88,87
Gmina Bobowa	103,98	102,28	102,29	96,00

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

Gimnazjum

Na terenie Gminy Bobowa działają 3 gimnazja, w których w 2015r. uczyło się 371 dzieci, a naukę skończyło 141 uczniów. Podobnie jak w innych jednostkach administracyjnych w powiecie gorlickim w Gminie Bobowa zmniejszyła się liczba uczniów (9,51 %) oraz absolwentów o ponad 9,30 %. Dla porównania, w województwie liczba uczniów zmniejszyła się na przestrzeni 4 lat o 10 %, zaś absolwentów 12,3 %.

Tabela 13. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach (2012-2015)

uczniowie			
2012	2013	2014	2015
osoba	osoba	osoba	osoba
410	394	394	371
absolwenci			
129	145	122	141

Źródło: Oprac. własne na podstawie danych GUS (BDL).

¹³ <http://www.stat.gov.pl> (09.12.2014).

Współczynnik skolaryzacji brutto w gimnazjach wynosił w 2015 r. ponad 90,49% i jego wartość nieznacznie wzrosła na przestrzeni 4 lat o 0,77%. w latach 2012-2015 obserwuje się spadek wskaźnika skolaryzacji województwie małopolskim (o 0,31%) czy Polsce (o 0,81%).

Tabela 14. Wskaźnik skolaryzacji w gimnazjach (2012-2015)(brutto)

Jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
	%	%	%	%
POLSKA	99,71	99,10	98,41	98,90
MAŁOPOLSKIE	97,59	97,17	96,87	97,29
Gmina Bobowa	89,72	89,75	92,06	90,49

Źródło: GUS (BDL).

3. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I DO REWITALIZACJI

3.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji.

Na potrzeby analizy czynników określających stan kryzysowy, do zdiagnozowania przyjęto miejscowości¹⁴ jako jednostki urbanistyczne umożliwiające porównanie wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników degradacji¹⁵.

Rysunek 5. Podział administracyjny Gminy Bobowa - granice sołectw jednostek urbanistycznych podlegających diagnozie wskaźników delimitacji.

¹⁴ Dla usystematyzowania zbierania danych przyjęto miejscowości, jako najmniejszą jednostkę poddawaną analizie i najłatwiejszą do przebadania przez dostawców danych.

¹⁵ Wskaźniki określone w wytycznych MR (w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dokument przyjęty w dniu 2 sierpnia 2016r.) opisujące negatywne zjawiska społeczne: poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

3.1.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary.

Obszar gminy cechuje skupienie zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Układ ten jest kontynuacją historycznych układów ulicowych, charakterystycznych również dla gmin sąsiednich. Przeważają budynki typu zabudowy jednorodzinnej.

Gmina Bobowa obejmuje 7 miejscowości: **Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyńska.**

Tabela 15. Powierzchnia i ludność sołectw Gminy Bobowa (stan na 31.12.2015r.)

L.P.	Sołectwo	Liczba mieszkańców	% do ogółu	Powierzchnia (ha)	% do ogółu
1	Bobowa	3120	31,77%	719,92	14,43
2	Brzana	1381	14,06%	885	17,76
3	Jankowa	1095	11,15%	684	13,72
4	Sędziszowa	566	5,76%	339	6,8
5	Siedliska	1596	16,25%	882	17,7
6	Stróżna	950	9,67%	795	15,95
7	Wilczyńska	1114	11,34%	680	13,64
Razem		9822	100	4984.92	100

Opracowanie własne na podstawie danych z UM Bobowa.

Charakter powiązań układów przestrzennych w strukturze sieci osadniczej jest jednym z podstawowych czynników generujących rozwój poszczególnych elementów tej struktury.

Dla Gminy Bobowa czynnikiem najbardziej generującym możliwości rozwojowe gminy jest sąsiedztwo miasta Gorlice i wynikający stąd szeroki zakres powiązań.

Dominującym ośrodkiem w obszarze Gminy jest miejscowość Bobowa, w której zamieszkuje ponad 31% ogółu mieszkańców. W pozostałych miejscowościach daje się zauważyć wyraźną tendencję do rozpraszania zabudowy, zwłaszcza we wschodniej części. Jest to zjawisko niekorzystne, gdyż osłabia zwartość kompleksów rolnych, degradując dodatkowo charakterystyczny i malowniczy krajobraz Gminy o urozmaiconej rzeźbie terenów. Możliwości rozwojowe budownictwa mieszkaniowego w gminie są bardzo korzystne. Sprzyjają temu dobre warunki fizjograficzne i postępujący rozwój infrastruktury technicznej w zakresie uzbrojenia terenów budowlanych.

3.2. Identyfikacja różnicowania wewnątrzgminnego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter Gminy Bobowa (gmina miejsko-wiejska) i występujące tutaj zjawiska społeczne i demograficzne, jak również środowiskowe, przestrzenne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę na każdym ze wskazanych w ustawie o rewitalizacji poziomach.

Dla wyznaczonych obszarów (jednostek urbanistycznych -miejscowości) przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze,

środowiskowe techniczne i przestrzenno funkcjonalne ¹⁶, czyli min. poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu aktywności.

Tabela 16. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk społecznych do wyznaczania obszarów zdegradowanych

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
DEMOGRAFIA	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	wskaźnik wyliczono jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań w miejscowości, a liczbą wymeldowań w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości Wsk.deg.miej. = $((L_{zam} - L_{wym}) * 100)$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym miejscowości i liczby osób w wieku produkcyjnym miejscowości, pomnożony przez 100% Wsk.deg.miej. = $(L_{pop} / L_{oprs}) * 100\%$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
	Mediana wieku		Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu różnicy między liczbą urodzeń żywych w miejscowości, a liczbą zgonów w miejscowości pomnożony przez 100 Wsk.deg.miej. = $((L_{uzm} - L_{zm}) * 100) / L_{mm}$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
RYNEK PRACY	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy w miejscowości i liczby bezrobotnych ogółem w miejscowości, pomnożony przez 100% Wsk.deg.miej. = $(L_{obm} / L_{bm}) * 100\%$	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach , stan na 31.12.2015 r.
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania.	wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu liczby bezrobotnych zarejestrowanych ogółem i liczby ludności w wieku produkcyjnym wg. miejsca zamieszkania oraz liczby 100%	Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach , stan na 31.12.2015 r.
POMOC SPOŁECZNA	Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania z powodu ubóstwa	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości Wsk.deg.miej. = $(L_z * 100) / L_{mm}$	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej, stan 31.12.2015r.
	Wskaźnik syntetyczny degradacji	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy Wsk.deg. = $(L_z * 100) / L_{mg}$	
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości Wsk.deg.miej. = $(L_z * 100) / L_{mm}$	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej, stan 31.12.2015r.
	Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających	

¹⁶ Wskaźniki określone w wytycznych MR (w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dokument przyjęty w dniu 2.08.2016r.) opisujące negatywne zjawiska społeczne : poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

	degradacji	z zasiłków pomocy społecznej z powodu bezrobocia w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy $Wsk.deg.=(Lz*100)/Lmg$	
EDUKACJA	Wyniki egzaminów 6-klasisty	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.	
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby przestępstw i wyroczeń w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej.= (Lzpg*100)/lms$	Komenda Policji w Gorlicach, stan na 31.12.2014 r.
INTEGRACJA SPOŁECZNA	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby organizacji pozarządowych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej.= (Lopm*100)/lms$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
	Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)	Wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu w miejscowości podzielony przez liczbę wyborców w miejscowości i liczby 100 $Wska.deg.miej.= (Logm/Lwybm)*100$	Państwowa Komisja Wyborcza, stan na 31.12.2014 r.

Tabela 17. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych do wyznaczania obszarów zdegradowanych

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
PODMIOTY GOSPODARCZE	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej.= (lzp*100)/lms$	GUS - Bank Danych Lokalnych, Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
SFERA TECHNICZNA	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej.= (Losw*100)/Lms$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej.= (Losk*100)/Lmm$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
	Liczba budynków wybudowanych przed 1989r.	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby liczby budynków miejscowości $Wsk.deg.miej.= (Losk*100)/Lmm$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	Niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba boisk w sołectwie pomnożony przez 1000 i liczby uczniów sołectwa $Wsk.deg.sol.= (Lb*1000)/Lus$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
		Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba przedszkoli w sołectwie pomnożony przez 1000 i liczby dzieci (3-5) gminy $Wsk.deg.sol.= (Lpsz*1000)/Ld$	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
STREFA ŚRODOWISKOWA	Liczba budynków z wyrobami azbestowymi	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków pokrytych azbestem w gminie do budynków mieszkalnych w miejscowości Wsk.deg. = (Losk*100%)/Lbg	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bobowa do roku 2032 Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2012 r.

3.3. Analiza zjawisk negatywnych

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji *SFERA SPOŁECZNA* została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek statystycznych. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek statystycznych oraz całej Gminy.

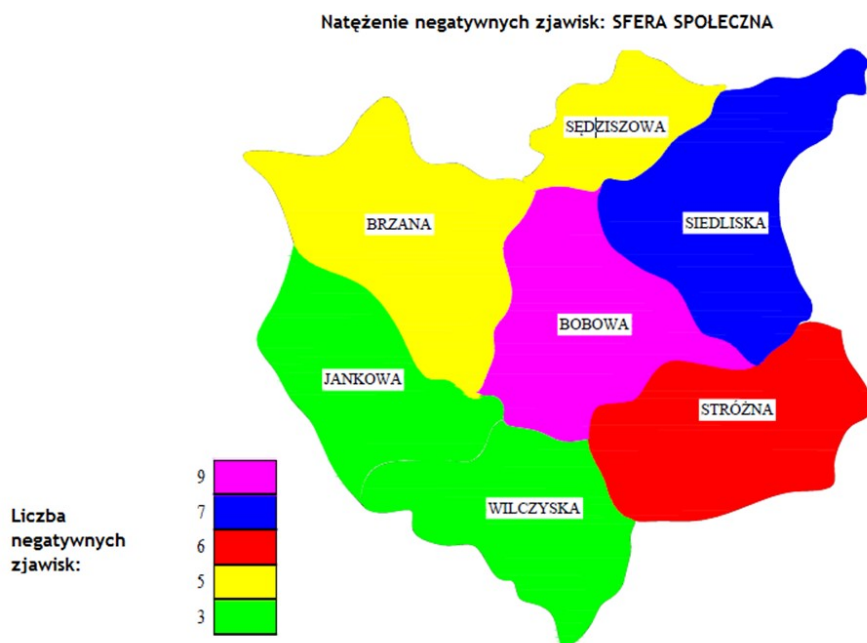
Umożliwiło to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy jednostkami statystycznymi oraz w stosunku do wartości średniej dla całej Gminy Bobowa.

STREFA SPOŁECZNA

Na podstawie analizy i oceny wartości badanych wskaźników¹⁷ dla zdiagnozowanych jednostek urbanistycznych, **w każdej miejscowości Gminy Bobowa występują negatywne zjawiska społeczne**, czyli wysoki wskaźnik bezrobocia, ubóstwa, niska aktywność społeczna, przestępczość, ale w różnym natężeniu.

Największa kumulacja negatywnych zjawisk społecznych występuje w 2 miejscowościach : **Bobowa i Siedliska**, najmniej negatywnych zjawisk występuje w miejscowościach Jankowa (3) i Wilczyśka (3).

¹⁷ Wskaźniki negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym; Raport - Z diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Bobowa wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji. Bobowa listopad 2016r.

Rysunek 6. Negatywne zjawiska społeczne w miejscowościach Gminy Bobowa do zmiany

Miejscowość	liczba zjawisk negatywnych /społecznych
Bobowa	9
Brzana	5
Jankowa	3
Sędziszowa	5
Siedliska	7
Stróżna	6
Wilczyńska	3

Dla zdiagnozowania występowania problemów w sferze społecznej analizie poddano następujące wskaźniki:

1. Demografia:

Ze względu na wyraźny proces starzenia się społeczeństwa w Gminie Bobowa widoczny na przestrzeni ostatnich 4 lat (2012-2015) spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa zostały poddane analizie poprzez trzy wskaźniki z tej dziedziny:

1.1. Saldo migracji na pobyt stały - stanowi obok przyrostu naturalnego jeden z najważniejszych czynników kształtujących liczbę ludności. Migracje (szczególnie zagraniczne) stanowią jeden z najważniejszych (po liczbie urodzeń i zgonów) czynników kształtujących liczbę ludności na danym obszarze.

- W analizowanych miejscowościach tylko 3 miejscowości w Gminie Bobowa charakteryzują się dodatnim saldem migracji. Są to miejscowości: Sędziszowa,

Siedliska i Stróżna.

1.2. Przyrost naturalny - Wskaźnik o wartości wyższej od 0 oznacza, że w badanym okresie liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów (dodatni przyrost naturalny). Wskaźnik o wartości mniejszej od 0 oznacza ujemny przyrost naturalny (inaczej - ubytek naturalny). W przypadku obszarów rozwiniętych, borykających się z problemem starzenia się społeczeństw, dodatni przyrost naturalny jest pożądanym zjawiskiem, a ujemny - niekorzystnym. W Gminie Bobowa tylko w 1 miejscowości obserwujemy ujemny przyrost naturalny tj. w Wilczyskach.

1.3. Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym - wskaźnik ten potwierdza niekorzystne zjawisko starzenia się społeczeństwa w 3 miejscowościach: Sędziszowa, Siedliska i Stróżna mają niekorzystny wskaźnik, niż dana referencyjna dla całej gminy.

1.4. Mediana wieku jest to wartość dla danej populacji wyznaczająca granicę wieku, którą połowa osób z tej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze jej nie osiągnęła. Wysoka i rosnąca wartość wskaźnika może świadczyć o narastaniu zagrożenia demograficznego, jakim jest proces starzenia się społeczeństwa (obszary rozwinięte, gdzie obserwuje się niską dzietność i długie trwanie życia). Niekorzystnie zjawisko powyżej wartości średniej dla gminy występuje w 3 miejscowościach: Bobowej, Sędziszowej i Siedliskach.

2. liczba osób korzystająca z pomocy społecznej

2.1. z powodu ubóstwa

Duży udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej - w 2015 roku ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Bobowa korzystało 22,38% ogółu mieszkańców Gminy. Problem ten dotyka prawie każdą miejscowość, ale ulega nasileniu w miejscowości Brzana (17,01%), Stróżna (15,26%), Jankowa (12,14%) i Siedliska (11,84%). Wskaźnik referencyjny przyjęty średni dla całej Gminy (11,51%) .

Z analizy problemów społecznych wynika, że dysfunkcją, która występuje w największej liczbie rodzin jest dysfunkcja związana z ubóstwem. Problem ten dotyczy aż 86,74% wszystkich rodzin korzystających z pomocy w Gminie Bobowa. Na podstawie przeprowadzonych badań społecznych opinii dotyczących problemów społecznych w Gminie Bobowa ponad 23% badanych wskazało problem ubóstwa za jeden z najważniejszych, a wśród przyczyn najczęstszych występowania ubóstwa respondenci wskazywali bezrobocie (ponad 61% badanych) oraz niskie dochody 17%.

2.2. z powodu niepełnosprawności

Ważnym problemem mającym często duży wpływ na pozostałe dysfunkcje wśród osób objętych pomocą społeczną w Gminie Bobowa jest niepełnosprawność. Problem niepełnosprawności, dotyka głównie osób starszych dotkniętych także problemem ubóstwa. Występuje w dużym nasileniu w miejscowościach, Brzana, Stróżna, Sędziszowa i Bobowa.

3. liczba przestępstw

Istotnym wskaźnikiem warunkującym jakość życia lokalnej społeczności jest także liczba przestępstw i wykroczeń. Przekłada się ona, bowiem na poczucie bezpieczeństwa, które z jednej strony może powodować poczucie dyskomfortu psychicznego mieszkańców, a z drugiej strony może prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych. Szczególne nasilenie tego

problemu społecznego widać w miejscowościach Bobowa, Stróżna i Wilczyska.

4. integracja społeczna

Dla dopełnienia analizy zjawisk społecznych diagnozie poddano także integrację społeczną mierzoną aktywnością mieszkańców w działalności społecznej oraz uczestniczeniu w życiu społecznym gminy (frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego) :

4.1. Organizacje pozarządowe kierują swoją działalność w te dziedziny sfery społecznej, które potrzebują interwencji. Na obszarze Gminy Bobowa istnieje ciągle zapotrzebowanie na ich działalność , szczególnie w miejscowościach Siedliska, Wilczyska oraz Bobowa.

4.2. Poziom aktywności mierzony aktywnością obywatelską i uczestnictwem w życiu publicznym poprzez udział w wyborach ogółem w gminie jest na niskim poziomie (46,3%) ale w miejscowościach o niskim kapitale społecznym jest jeszcze niższy: Sędziszowa (34,72%) czy Brzana (37,72%).

5. bezrobocie

5.1. Niepokojąco przedstawia się również ilość długotrwale bezrobotnych w strukturze mieszkańców, gdzie średnia dla gminy wynosi prawie 5,89%. W większym nasileniu zjawisko to występuje w miejscowościach Bobowa, Stróżna i Siedliska.

5.2. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania wynosi 5,89% . Występowanie problemu najbardziej odczuwalne jest w miejscowościach: Siedliska (8,07) i Bobowa (5,96).

6. edukacja

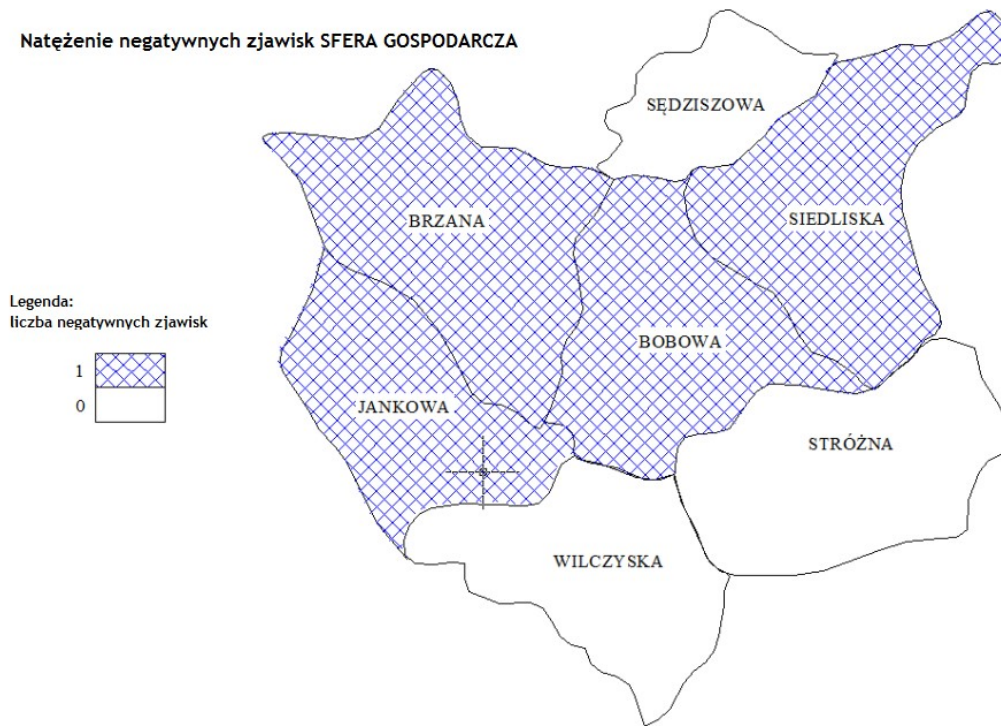
Poziom edukacji na przykładzie egzaminów szóstoklasistów: egzamin jest powszechny i obowiązkowy. Przystąpienie do egzaminu jest warunkiem ukończenia szkoły. Analiza wskaźnika pokazuje dużą rozpiętość w wynikach od 63,93% do 78,36% przy średniej dla Gminy 70,16%. Najbardziej wypadli uczniowie w miejscowościach Bobowa, Brzana i Jankowa.

SFERA GOSPODARCZA

Ogólnie w Gminie Bobowa obserwuje się tendencje wzrostową (wzrost o ok.2,33%) w zakresie nowo zarejestrowanych firm na przestrzeni ostatnich 4 lat (2012-2015). Niestety potencjał przedsiębiorczy różnie się rozkłada w badanych jednostkach urbanistycznych.

Dla zdiagnozowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej w poszczególnych miejscowościach Gminy Bobowa, badaniu poddano aktywność gospodarczą mierzoną poprzez liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.

W porównaniu do średniej dla Gminy w zakresie nowopowstałych podmiotów w 2015r. niższy wskaźnik niż średnia dla Gminy obserwuje się w miejscowościach Siedliska, Brzana, Jankowa i Bobowa.

Rysunek 7. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA GOSPODARCZA¹⁸

SFERA TECHNICZNA

Diagnostując sferę techniczną analizie poddano dostępność do podstawowej infrastruktury technicznej czyli:

- wodociągi
- kanalizacja
- oraz stan techniczny budynków na terenie każdej miejscowości.

W Gminie Bobowa z instalacji wodociągowej korzysta zaledwie 34,86% ludności gminy (dane GUS 2015) najmniej w miejscowości Sędziszowa, Stróżna, Wilczyńska i Brzana, a z kanalizacji korzysta 37,46 % mieszkańców gminy z wyłączeniem miejscowości Stróżna.

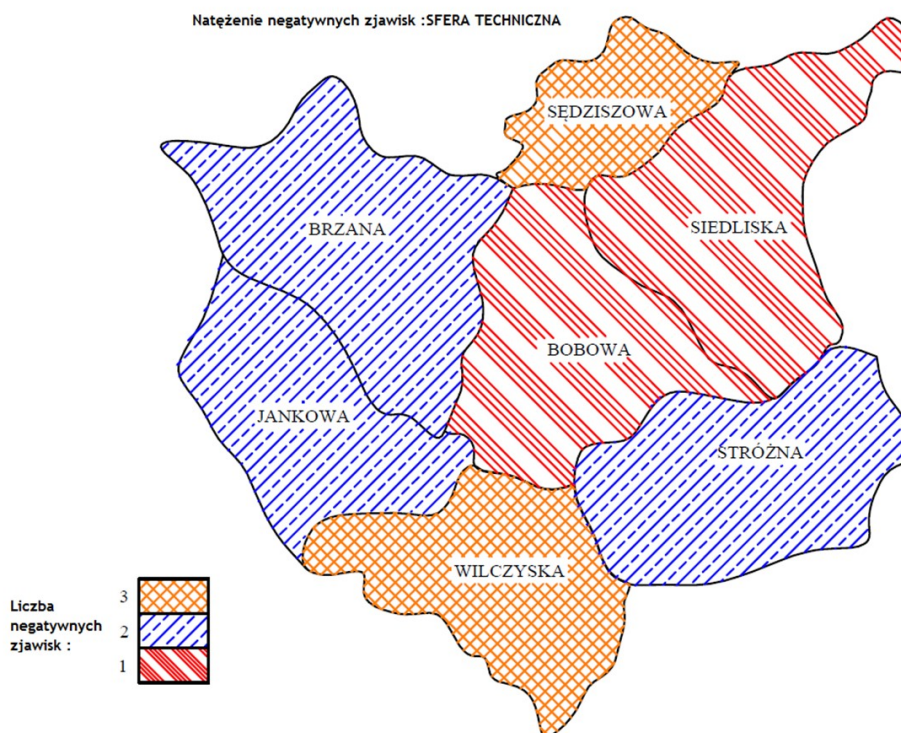
Gmina Bobowa nie ma w pełni zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków, około 1/3 mieszkańców podłączonych jest do systemu kanalizacyjnego. Pozostała część mieszkańców obsługiwana jest przez tabor asenizacyjny, oraz przez systemy indywidualne - przydomowe oczyszczalnie ścieków, na terenie gminy według stanu na koniec 2015 r. jest 34 takich obiektów.

W Gminie Bobowa stwierdza się, duży udział budynków mieszkalnych o złym stanie technicznym oraz niskim stopniu termomodernizacji. Szacuje się, iż spośród budynków

¹⁸ Na podstawie Raportu z diagnozy zjawisk społeczno-ekonomiczno-przestrzennych gminy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Bobowa wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji. Bobowa listopad 2016r.

mieszkańczych na terenie gminy, ok. 15% zostało wybudowanych po 2000 roku, ok. 25% zostało wybudowanych w latach 1992- 1999, ok.40% budynków zostało wybudowanych w latach 1985-1992, oraz ok. 20% budynków zostało wybudowanych przed 1985 rokiem.

W sferze technicznej negatywne zjawiska występują w każdej miejscowości w różnym nasileniu. Najbardziej widoczne są w miejscowościach Sędziszowa i Wilczyńska (3 wskaźniki negatywne).

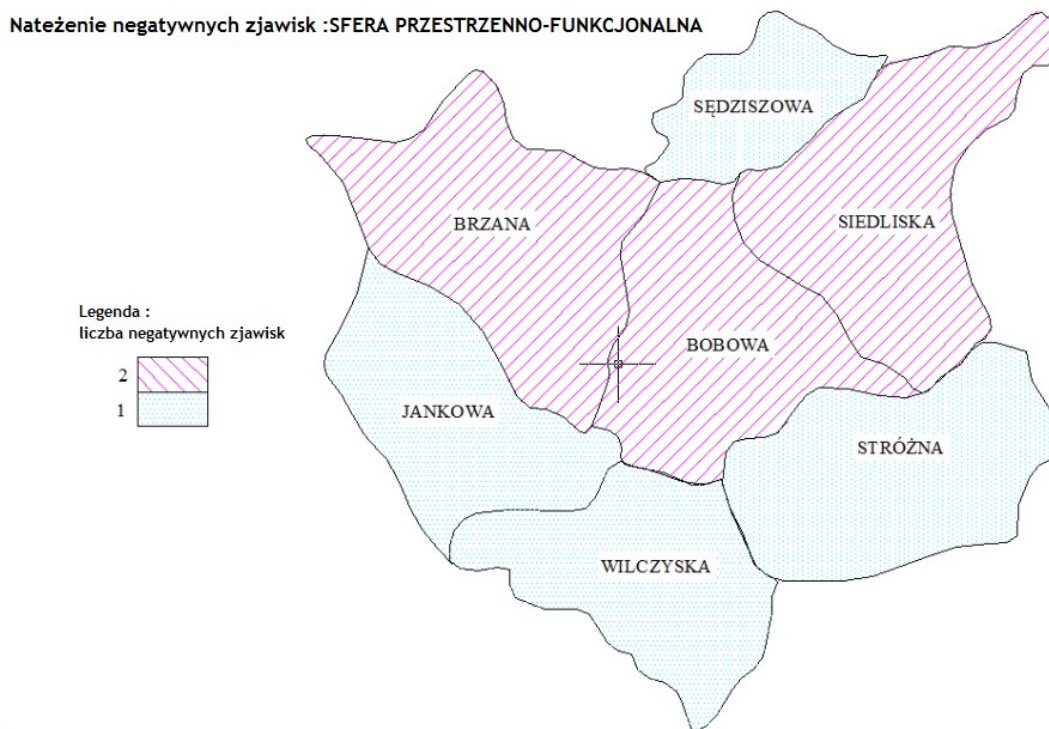

Rysunek 8. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA TECHNICZNA¹⁹

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

W sferze negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze Gminy Bobowa poddano analizie poziom wyposażenia w podstawową infrastrukturę sportową (liczba boisk) oraz społeczną (liczba przedszkoli). Po przeprowadzonej analizie widać, iż poszczególne miejscowości w różnym stopniu są wyposażone w infrastrukturę sportową, brak jest natomiast potrzebnej infrastruktury przedszkolnej.

¹⁹ ibd

Rysunek 9. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA²⁰

SFERA ŚRODOWISKO

Diagnostując negatywne czynniki sfery środowiskowej analizie poddano liczbę budynków mieszkalnych Gminie Bobowa pokrytych eternitem.

Wskaźnikiem negatywnym związanym ze środowiskiem, w którym przebywają mieszkańcy gminy jest wskaźnik narażenia na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływanie rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków.

Przeprowadzona w 2012r. inwentaryzacja wyrobów azbestowych na terenie Gminy Bobowa pokazała, że 280 budynków mieszkalnych pokrytych jest eternitem, co stanowi 12,8 % wszystkich budynków, gdzie wykorzystywany jest eternit. Najwięcej budynków gdzie wykorzystywany jest eternit występuje na terenie miejscowości Brzana - 195 szt. w tym 130 budynki gospodarcze i gospodarskie i 62 budynki mieszkalne.

Dodatkowo wykonano porównanie ilości budynków mieszkalnych, gdzie jest wykorzystywany eternit w stosunku do ogólnej ilości domów (wg danych UM). Według tego porównania w 3 miejscowościach : Bobowej, Jakowej i Siedliskach ich ilość jest większa niż średnia referencyjna dla Gminy.

²⁰ ibd

Rysunek 10. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA ŚRODOWISKOWA²¹

Na podstawie analizy wartości badanych wskaźników w diagnozowanych jednostkach urbanistycznych zauważalne jest występowanie negatywnych wskaźników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych, technicznych i środowiskowych w każdej analizowanej miejscowości Gminy Bobowa.

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie obszarów zdegradowanych, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe.

3.4. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów zdegradowanych

Na podstawie analizy wartości badanych wskaźników w diagnozowanych jednostkach urbanistycznych zauważalne jest występowanie negatywnych wskaźników społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcyjnych, technicznych i środowiskowych w każdej analizowanej miejscowości Gminy Bobowa.

Negatywne zjawiska SFERY SPOŁECZNEJ, które determinują potrzeby interwencji dla poprawy niekorzystnej społecznie sytuacji mieszkańców występują w dużym nasileniu w dwóch miejscowościach: **Bobowej oraz Siedliskach**, ale w pozostałych miejscowościach negatywne problemy sfery społecznej również są bardzo odczuwalne.

²¹ *ibd*

W wymienionych miejscowościach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Również bezpieczeństwo w tych miejscowościach, było na niezadowalającym poziomie. Niepokojąca jest kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, dotycząca każdej miejscowości Gminy Bobowa, a w szczególności stale rosnący udział osób starszych. Problemy z aktywnością i interakcją społeczną są odczuwalne w 5 miejscowościach (na 7) Gminy Bobowa.

Tabela 17. Wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych

	Razem wskaźnik degradacji : SFERA SPOŁECZNA	DEMOGRAFIA	RYNEK PRACY	POMOC SPOŁECZNA	EDUKACJA	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	INTEGRACJA SPOŁECZNA
Bobowa	9	3	2	1	1	1	1
Brzana	5	1	0	2	1	0	1
Jankowa	3	1	0	1	1	0	0
Sędziszowa	5	3	0	1	0	0	1
Siedliska	7	3	2	1	0	0	1
Stróżna	6	2	1	2	0	1	0
Wilczyska	3	1	0	0	0	1	1

Jednostki urbanistyczne²², w których występują niekorzystne zjawiska społeczne (gorsze niż średnia dla Gminy) mogą być potencjalnie uznane za zdegradowane, pod warunkiem występowania na nim, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1)gospodarczych - w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

2)środowiskowych - w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3)przestrzenno-funkcjonalnych - w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4)technicznych - w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska

Przeprowadzona **analiza wskaźników diagnozujących sferę społeczną** pokazała, iż **wszystkie jednostki** urbanistyczne Gminy Bobowa tj. miejscowości Bobowa, Brzana,

²² W przypadku Gminy Bochnia – miejscowości : Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyska

Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyńska są dotknięte negatywnymi problemami społecznymi.

Negatywne zjawiska społeczne w miejscowościach Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyńska **uzupełnia koncentracja negatywnych zjawisk w sferach gospodarczej, przestrzennej, technicznej, środowiskowej, które występują w każdej miejscowości w znacznym nasileniu.**

Tabela 18. Wartości wskaźnika degradacji sfera gospodarcza, przestrzenna, techniczna, środowiskowa

	Razem wskaźnik degradacji	Gospodarcza	Uwarunkowania przestrzenne	Techniczna	Środowiskowa
Bobowa	5	1	2	1	1
Brzana	5	1	2	2	0
Jankowa	5	1	1	2	1
Sędziszowa	4	0	1	3	0
Siedliska	5	1	2	1	1
Stróżna	3	0	1	2	0
Wilczyńska	4	0	1	3	0

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego - metodolgia

Zgodnie z *Ustawą o rewitalizacji (Art. 9. 1. Ustawy)*, jako obszar zdegradowany można wyznaczyć tylko ten, na którym obok negatywnych zjawisk społecznych występuje ponadto, co najmniej jeden z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych.

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszaru zdegradowanego. Dla podkreślenia ważności problemów społecznych przy analizie wskaźników społecznych zastosowano wagowy system ocen, czyli wartości degradacji w sferze społecznej potraktowano wagą „2”.

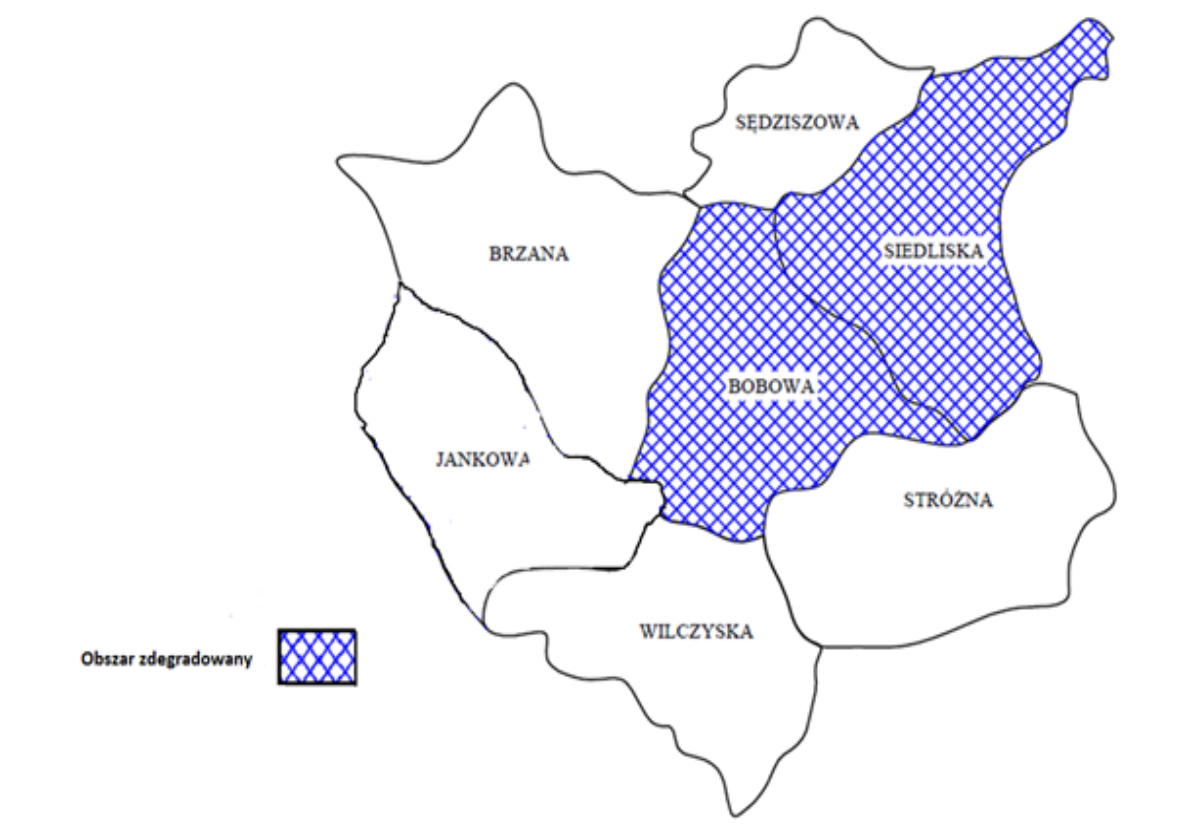
Tabela 19. Wartości wskaźnika degradacji dla wszystkich sfer :sfera społeczna , gospodarcza, przestrzenna, techniczna, środowiskowa

Miejscowość	Razem wskaźniki degradacji	Razem wskaźnik degradacji: SFERA SPOŁECZNA		Razem wskaźnik degradacji: SFERA GOSPODARCZA, PRZESTRZENNA, TECHNICZNA, ŚRODOWISKOWA
		Wartość wskaźnika	Waga dla sfery	
Bobowa	23	9	2	5
Brzana	15	5	2	5
Jankowa	11	3	2	5
Sędziszowa	14	5	2	4
Siedliska	19	7	2	5
Stróżna	15	6	2	3
Wilczyńska	8	3	2	3
Średnia dla Gminy	15,14			

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było

wyznaczenie **obszarów zdegradowanych**, które charakteryzują się występowaniem negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o **czynniki społeczne, a następnie pozostałe**.

Po zsumowaniu wartości wszystkich wskaźników diagnozujących stan kryzysowy w Gminie Bobowa, **wyznaczono obszary zdegradowane** w miejscowościach, dla których suma wskaźników jest **wyższa niż średnia** dla Gminy tj. **miejscowość Bobowa i miejscowość Siedliska**.

Rysunek 11. Mapa Obszary zdegradowane na terenie Gminy Bobowa

Tak wyznaczone granice obszarów zdegradowanych znalazły także uzasadnienie w opinii mieszkańców, którzy na wskazanych obszarach dostrzegają szczególnie nasilenie zarówno problemów społecznych (bezrobocie, bieda, brak miejsc pracy) jak również problemy z brakiem miejsc dla prowadzenia działalności kulturalnej czy niską estetykę przestrzeni publicznych i brak parkingów (głównie w Bobowej)- podczas konsultacji społecznych prowadzonych w okresie 07.06. -06.07.2017r.²³

²³ Szczegóły wyników badań ankietowych -raport po konsultacja społecznych

<http://rewitalizacja.bobowa.pl/>

3.5. Zasięg terytorialny obszaru do rewitalizacji i uzasadnienie jego wyboru.

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się przesłankami wynikającymi z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. 2015 poz. 1777) oraz zapisami Wytycznych Ministerstwa w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020: obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk; obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego; obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

Przeprowadzona diagnoza wskazała miejsca, w których występuje największa liczba negatywnych zjawisk (w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzennej). Znajdują się one na terenie 2 miejscowości : Bobowa i Siedliska, gdzie w Bobowej zdiagnozowano 14 negatywnych zjawisk a w Siedliskach 12.

3.5.1. Obszary rewitalizacji

W kontekście prac rewitalizacyjnych, kluczowym etapem jest wyznaczenie obszarów rewitalizacji. Miejsc, w których koncentrują się negatywne zjawiska w 5 wymiarach: **społecznym oraz gospodarczym, przestrzennym, środowiskowym lub technicznym**, ze szczególnym uwzględnieniem tego pierwszego. Obszar, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji , na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Zapisy ustawy o rewitalizacji, a także **szczególna koncentracja negatywnych zjawisk w badanych jednostkach urbanistycznych oraz oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych**, stały się **podstawą do wskazania części obszaru zdegradowanego jako obszaru rewitalizacji**, wybierając tereny, które zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, w których gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Wyznaczając obszary do rewitalizacji na terenie zdiagnozowanych obszarów zdegradowanych w Gminie Bobowa brano pod uwagę analizę danych statystycznych, ocenę wartości wskaźników statystycznych charakteryzujących problemy sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjnalnej i środowiskowej **oraz oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności** wynikające z badań społecznych²⁴ przeprowadzonych podczas konsultacji społecznych wśród mieszkańców Gminy Bobowa..

Opinie zebrane w czasie badań, wskazujące koncentrację i charakterystykę problemów, były podstawą do ostatecznego definiowania granic podobszarów rewitalizacji, a najistotniejsze z nich znalazły się w opisie każdego z podobszarów rewitalizacji z podziałem na problemy społeczne i pozostałe

²⁴ badania społeczne z wykorzystaniem metody ankietowej dotyczącej problemów występujących na obszarach wyznaczonych do rewitalizacji - celem było poznanie opinii mieszkańców w zakresie problemów występujących na obszarach rewitalizacji oraz oczekiwań i potrzeb lokalnej społeczności w odniesieniu do planowanej rewitalizacji

Obszarem rewitalizacji objęto 3 zamieszkałe podobszary obszaru zdegradowanego.

Łącznie obszar do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 3,8815 ha i stanowi 0,08% powierzchni Gminy Bobowa i jest zamieszkały przez 160 osób co stanowi 1,63% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Bobowa.

W Gminie Bobowa obszar rewitalizacji składa się z 3 podobszarów, są to tereny znajdujące się w miejscowościach Bobowa i Siedliska:

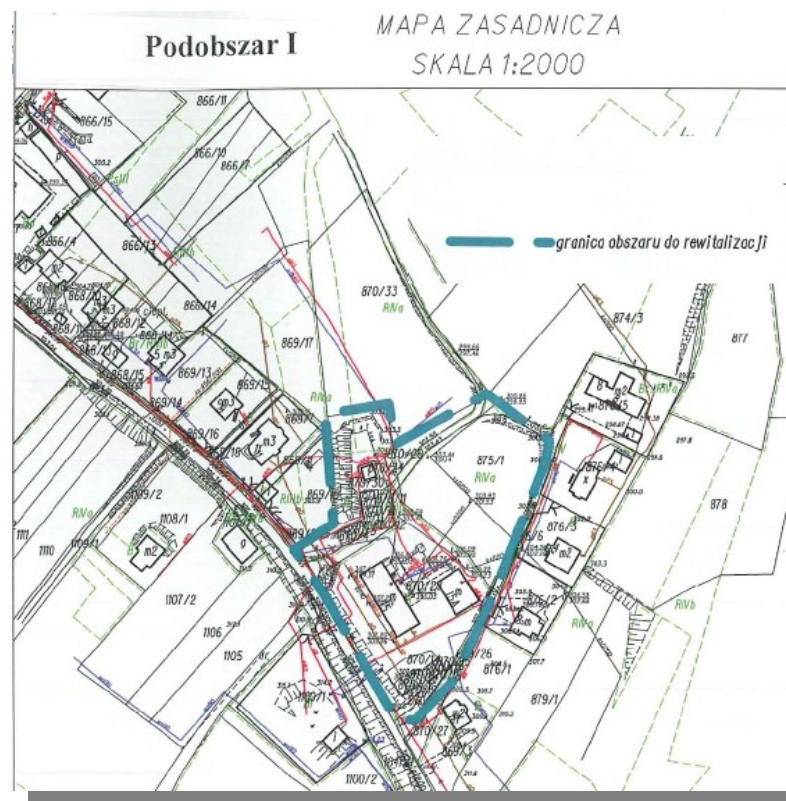
- **Podobszar I :Bobowa**

Podobszar I :

- Powierzchnia 0.8365 ha,
- Liczba ludności: 51osób.

Obejmuje budynki mieszkalne wielolokalowe przy ul. Św. Wawrzyńca w Bobowej

Mapa 1: Podobszar I

Na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji obserwuje się koncentrację problemów społecznych oraz braki infrastruktury w sferze społecznej.

Przestanki wyboru podobszaru rewitalizacji :PODOBSZAR I BOBOWA

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba osób korzystająca z pomocy społecznej 2. Niskie poczucie dobra wspólnego i małe 3. zaangażowanie mieszkańców obszaru w sprawy lokalne. 4. Wzrost zagrożenia patologiami społecznymi (bezrobocie, przemoc, ubóstwo itd.). 5. Obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa, obszar cechuje ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Niedostateczna liczba miejsc, które spełniałyby na obszarze funkcje integracyjne dla mieszkańców • Brak infrastruktury kultury <p>Zdaniem mieszkańców do najważniejszych problemów dotyczących obszar zaliczyć należy niską estetykę otoczenia (52,5% wskazań), oraz niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę i ofertę czasu wolnego (27,32%-badanych).</p>

• **Podobszar II Bobowa**

Podobszar II :

- Powierzchnia 1.2650 ha
- Liczba ludności: 25 osób

Mapa 2: Podobszar II: Bobowa

Obejmuje teren kolejowy wraz z przyległymi budynkami mieszkalnymi na ul. Grunwaldzkiej w Bobowej

Przestanki wyboru podobszaru rewitalizacji :PODOBSZAR II BOBOWA

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Duża liczba osób korzystająca z pomocy społecznej. 2. Niskie poczucie dobra wspólnego i małe zaangażowanie mieszkańców obszaru w sprawy lokalne. 3. Wzrost zagrożenia patologiami społecznymi (bezrobocie, przemoc, ubóstwo itd.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Obserwowany jest proces degradacji technicznej przestrzeni publicznej, • Brak miejsc dla rozwinięcia aktywności gospodarczej.
<ul style="list-style-type: none"> • Zdaniem mieszkańców do najważniejszych problemów dotyczących obszar zaliczyć należy niską estetykę otoczenia (32,15% wskazań), oraz niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę dla prowadzenia aktywności gospodarczej. 	

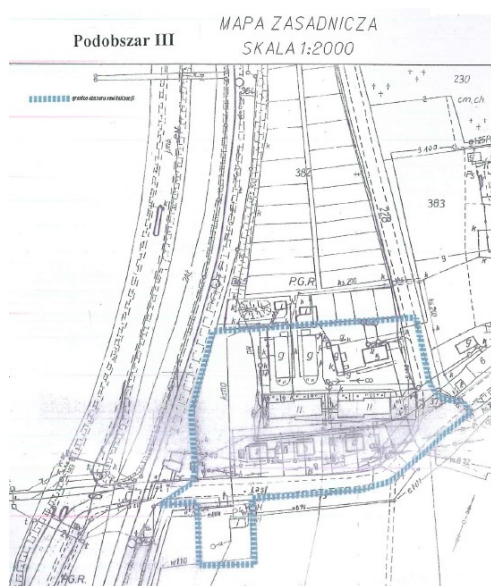
• **Podobszar III Siedliska**

Podobszar III :

- Powierzchnia 1.78 ha,
- Liczba ludności:84 osoby.

Obejmuje budynki mieszkalne wielolokalowe w m. Siedliskach, **po byłym Państwowym Gospodarstwie Rolnym.**

Mapa 3. Podobszar III Siedliska

Przestanki wyboru podobszaru rewitalizacji :PODOBSZAR III SIEDLIKA

Aspekty społeczne	Aspekty pozostałe (w tym gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak zakładów pracy, trudność w znalezieniu pracy, 2. Niska aktywność mieszkańców, 3. Rosnące ubóstwo, 4. Brak miejsc do spędzania wolnego czasu, 5. Zdarzają się akty chuligaństwa i wandalizmu oraz agresywne zachowania osób nietrzeźwych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obserwowany jest proces degradacji technicznej przestrzeni publicznej, • Lokalizacja obszarów oddalona od większych ośrodków miejskich, • Brak miejsc dla rozwinięcia aktywności gospodarczej.
<p>Zdaniem mieszkańców do najważniejszych problemów dotyczących podobszar zaliczyć należy wysoki % bezrobocia i ubóstwa. Ważnym problemem jest także brak miejsca, wokół którego koncentruje się życie społeczne. Problem ten dotyczy w szczególności seniorów, którzy większość swojego czasu spędzają w domach. w najbliższym otoczeniu brak jest także obiektów rekreacyjno- sportowych. Często dochodzi do zakłócania porządku, co jest często uciążliwe dla mieszkańców okolicznych posesji.</p>	

3.5.2. Pogłębiona diagnoza dla obszarów rewitalizacji

Po wyznaczeniu granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji **dokonano pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji**. Prowadzona pogłębiona diagnoza pozwala na sformułowanie celów rewitalizacji, jej kierunków oraz koniecznych przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwalających na osiągnięcie zakładanych efektów prowadzonej rewitalizacji. **Najważniejszym celem pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji** było osadzenie procesu budowy programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie analizy danych statystycznych oraz badań jakościowych :

- wywiadów grupowych i badań prowadzonych podczas spotkań z mieszkańcami. W badaniu wzięło udział 87 osób. Ankiety i formularze konsultacyjne realizowane były podczas warsztatów w trakcie konsultacji społecznych w dniach 22.11.2016r. oraz 6,7,8.12.2016r

Szczegółowa analiza sytuacji społeczno-gospodarczej potwierdziła trafność wytyczenia obszaru rewitalizacji. Respondenci zgodzili się, iż **wyznaczony obszar rewitalizacji** ma istotne znaczenie **dla rozwoju Gminy Bobowa**, a równocześnie jest obszarem, który koncentruje w sobie negatywne zjawiska społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, techniczne i środowiskowe. Obszar rewitalizacji został zdiagnozowany, jako objęty w całości koncentracją powiązanych ze sobą problemów ubóstwa, bezrobocia, bezpieczeństwa i niskiego poziomu uczestnictwa w życiu społecznym. Na tę koncentrację nakłada się wysoka skala problemów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym, w tym w szczególności niski poziom estetyki przestrzennej i **niedobór w jej zagospodarowaniu na cele publiczne** w większości wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Szukając uzasadnienia dla takich opinii zapytano mieszkańców o występujące problemy do rozwiązania w procesie rewitalizacji, a które są **dotkliwe na wskazanych podobszarach**.

1. Najważniejsze PROBLEMY SPOŁECZNE, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym obszarze rewitalizacji.

Odpowiadając szczegółowo w zakresie jakie problemy społeczne zauważają na terenach **wskazanych do rewitalizacji**, wskazano przede wszystkim niedobór zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze (19,35%) oraz zaburzenia stosunków międzyludzkich (18,06%) i bezrobocie (16,77%).

• zaburzenia stosunków międzyludzkich	18,06%
• sieroctwo społeczne, izolacja społeczna	12,26%
• bezrobocie	16,77%
• słaba samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami,	6,45%
• niedobór zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze	19,35%
• niedobór organizacji pomagających w znalezieniu pracy	4,52%
• niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą	7,10%
• niski poziom wykształcenia oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym	5,16%
• osłabienie funkcji wychowawczej rodziny	10,32%

Najważniejsze PROBLEMY w SFERZE GOSPODARCZEJ, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym obszarze rewitalizacji.

Odpowiadając szczegółowo w zakresie jakie problemy w sferze gospodarczej są zauważalne na **wyznaczonych obszarach do rewitalizacji**, przede wszystkim wskazano na wysoki poziom bezrobocia co łączy się z brakiem miejsc pracy (25,88%) , słabo rozwinięty sektor usług (20%). Respondenci wskazali także na występujący problem z brakiem terenów inwestycyjnych (uzbrojonych w podstawowe media) (12,94%).

Respondenci szczegółowo wskazywali główne problemy gospodarcze na wskazanym obszarze, do rozwiązania w procesie rewitalizacji jako:

• wysoki poziom bezrobocia (brak miejsc pracy, trudności w uzyskaniu okresowych umów o pracę dla bezrobotnych, tworzenia miejsc pracy w niepełnym wymiarze godzin itp.)	25,88%
• słabo rozwinięty sektor usług	20,00%
• niewykorzystanie potencjału turystycznego gminy	14,12%
• brak wsparcia dla kobiet pozwalającego im łączyć życie prywatne i zawodowe	10,59%
• brak lub zbyt mała ilość połączeń komunikacyjnych z innymi ośrodkami	7,06%
• brak lub zła jakość terenów inwestycyjnych (brak uzbrojenia, słaba dostępność komunikacyjna, zagrożenie osuwiskowe i powodziowe)	12,94%
• słaba kondycja finansowa i niska aktywność małych i średnich przedsiębiorstw	9,41%

Najważniejsze PROBLEMY w SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym obszarze rewitalizacji.

Analizując problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej na wskazanym obszarze rewitalizacji, ankietowani wskazywali jako w pierwszej kolejności do rozwiązania w procesie rewitalizacji słabą samoorganizację społeczną i współpracę pomiędzy mieszkańcami (22,35%) oraz niską estetykę przestrzeni publicznych - dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury (14,21%) oraz brak miejsc integrujących starszych mieszkańców (12,12%).

- brak miejsc integrujących starszych mieszkańców Gminy 12,12%
- niska estetyka przestrzeni publicznych - dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury 8,52%
- brak lub niska jakość przedszkoli, bądź też niewystarczająca ilość miejsc w tych placówkach 11%
- słaba samoorganizacja społeczna i współpraca pomiędzy mieszkańcami 22,35%
- brak stowarzyszeń i organizacji pozarządowych 2,80%
- niska estetyka przestrzeni publicznych - dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury 14,21%

Najważniejsze PROBLEMY w SFERZE ŚRODOWISKOWEJ, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym obszarze rewitalizacji.

W obszarze problemów środowiskowych ankietowani najczęściej wskazywali na problem zanieczyszczeń atmosferycznych, oraz niewystarczającego wykorzystania walorów i zasobów naturalnych, takiej odpowiedzi udzieliło 41,5% badanych.

- zanieczyszczenia atmosferyczne, gleby, wód, powierzchni ziemi, szaty roślinnej poprzez 42,00%
- niewystarczające wykorzystania walorów i zasobów naturalnych 41,05%
- niszczenie warunków zamieszkania poprzez hałas i zanieczyszczenia atmosferyczne 14,59%

Najważniejsze PROBLEMY w SFERZE TECHNICZNEJ, jakie w opinii respondentów występują na wskazanym obszarze rewitalizacji.

W obszarze problemów technicznych badani najczęściej wskazywali na brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych (47,65% respondentów) oraz zły/niewystarczający stan budynków mieszkalnych (35,0%).

- degradacja stanu technicznego zabudowy 6,67%
- zły stan techniczny dróg 1,67%
- brak rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności w obiektach budowlanych 47,65%
- brak rozwiązań technicznych w zakresie ochrony środowiska w obiektach budowlanych 3,33%
- bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej (w budynkach użyteczności publicznej, w obrębie dróg i chodników) 5,68%
- Zły/niewystarczający stan techniczny budynków mieszkalnych 35,00%

Przeprowadzona diagnoza, wsparta wynikami badań ankietowych zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na **następujące deficyty** obszarów do rewitalizacji :

Zdiagnozowane problemy społeczno - gospodarczo przestrzenne i środowiskowe obszaru rewitalizacji	
SFERA SPOŁECZNA	SFERA GOSPODARCZA, PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA ŚRODOWISKOWA TECHNICZNA
<p>1. Problemy społeczne w tym:</p> <p>1.1. Wysoki % mieszkańców korzystających z pomocy społecznej głównie z powodu ubóstwa;</p> <p>1.2. Bezrobocie - szczególnie wśród osób w wieku produkcyjnym (izolacja społeczna, niewystarczający stopień mobilności zawodowej);</p> <p>1.3. Brak miejsc pracy, (trudności w uzyskaniu okresowych umów o pracę dla bezrobotnych, tworzenia miejsc pracy w niepełnym wymiarze godzin itp.);</p> <p>2. Niski poziom kapitału społecznego;</p> <p>3. Słaby przepływ informacji w sprawach dotyczących najbliższego otoczenia zamieszkania;</p> <p>4. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa</p>	<p>1. Brak miejsc i aktywności integrujących mieszkańców;</p> <p>2. Brak dostępu do nowoczesnej technologii;</p> <p>3. Brak zaplecza dla prowadzenia działalności kulturalnej;</p> <p>4. Zubożenie społeczeństwa (wzrost nierówności dochodowych, ograniczenie siły nabywczej gospodarstw domowych);</p> <p>5. Niewystarczająca oferta usług dedykowanych seniorom;</p> <p>6. Nie wystarczająca oferta zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży ;</p> <p>7. Problem jakości powietrza związany z niską emisją i sposobem ogrzewania;</p> <p>8. Nie wystarczająca oferta zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży ;</p>
<p>5. Emigracja młodych mieszkańców obszarów rewitalizacji;</p> <p>6. Zaburzenia stosunków międzyludzkich (nieżyczliwość, nietolerancja, obojętność, egoizm);</p> <p>7. Niedobór organizacji pozarządowych aktywizujących mieszkańców zarówno społecznie jak i zawodowo;</p> <p>8. Niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą;</p>	<p>9. Problem jakości powietrza związany z niską emisją i sposobem ogrzewania;</p> <p>10. Małe wykorzystanie terenów nadających się do prowadzenia działalności gospodarczej;</p> <p>11. Brak infrastruktury sprzyjającej rozwojowi (np. parkingi);</p> <p>12. Niska estetyka przestrzeni publicznych - dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury;</p> <p>13. Duża liczba starszych budynków,;</p>

Proponowany kierunek działań rewitalizacyjnych na wskazanych obszarach rewitalizacji :

Podobszar 1: Bobowa

Wśród działań rewitalizacyjnych mieszkańcy zaproponowali w pierwszej kolejności rozwój ośrodków kultury i sportowo-rekreacyjnych (18, 42%) podniesienie standardu życia mieszkańców - warunków pracy, zamieszkania i rekreacji (15, 79%) oraz konieczność powstania miejsc integracji międzypokoleniowej (10, 53% badanych).

W wyniku działań rewitalizacyjnych mieszkańcy oczekują także na poprawę ładu przestrzennego i estetyki zabudowy oraz poprawę i rozwój infrastruktury społecznej - ilości i standardu usług kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej, handlu, rzemiosła i gastronomii.

Tabela 20. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego).-dotyczy obszaru do rewitalizacji w miejscowości Bobowa (podobszar I).

Eliminacja problemów społecznych	5,26%
Zatrzymanie trendów migracyjnych młodzieży poprzez tworzenie preferencyjnych warunków pracy i zamieszkania	7,89%
Podniesienie standardu życia mieszkańców - warunków pracy, zamieszkania i rekreacji	15,79%
Zwiększenie liczby miejsc pracy	7,89%
Powstanie miejsc integracji międzypokoleniowej	7,89%
Stworzenie warunków dla integracji osób starszych (zajęcia edukacyjno-kulturalne, zajęcia ruchowe)	10,53%
Rozwój ośrodków kultury i sportowo-rekreacyjnych	18,42%
Intensyfikacja ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, przyrody i krajobrazu	2,63%
Poprawa i rozwój infrastruktury technicznej - wodno-kanalizacyjnej i drogowej	7,89%
Poprawa i rozwój infrastruktury społecznej - ilości i standardu usług kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej, handlu, rzemiosła i gastronomii	7,89%
Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zabudowy	7,89%

Podobszar 2: Bobowa

Wśród działań rewitalizacyjnych mieszkańcy zaproponowali w pierwszej kolejności powstanie miejsc aktywności gospodarczej poprzez przebudowanie terenu pokolejowego i utworzenie placu targowego sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości (42,5% badanych) oraz stworzenie warunków dla integracji osób starszych (zajęcia edukacyjno-kulturalne , zajęcia ruchowe) -22,62%.W wyniku działań rewitalizacyjnych mieszkańcy oczekują także na poprawę ładu przestrzennego.

Tabela 21. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego).-dotyczy obszaru do rewitalizacji w miejscowości Bobowa (podobszar II).

Eliminacja problemów społecznych	5,95%
Zatrzymanie trendów migracyjnych młodzieży poprzez tworzenie preferencyjnych warunków pracy i zamieszkania	1,19%
Podniesienie standardu życia mieszkańców - warunków pracy, zamieszkania i rekreacji	4,76%
Powstanie miejsc aktywności gospodarczej poprzez przebudowanie terenu pokolejowego i utworzenie placu targowego sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości	42,5%
Wsparcie dla kobiet pozwalające na podejmowanie pracy - budowa przedszkoli	1,19%
Powstanie miejsc integracji międzypokoleniowej	9,76%
Stworzenie warunków dla integracji osób starszych (zajęcia edukacyjno-kulturalne , zajęcia ruchowe)	5,62%
Rozwój ośrodków kultury i sportowo-rekreacyjnych	7,10%
Intensyfikacja ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, przyrody i krajobrazu	1,19%

Poprawa i rozwój infrastruktury technicznej - wodno-kanalizacyjnej i drogowej	1,19%
Poprawa i rozwój infrastruktury społecznej - ilości i standardu usług kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej, handlu, rzemiosła i gastronomii	7,14%
Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zabudowy	11,90%

- **Podobszar III Siedliska**

Proponowany kierunek działań rewitalizacyjnych:

Wśród działań rewitalizacyjnych mieszkańcy zaproponowali w pierwszej kolejności podniesienie standardu życia mieszkańców - warunków pracy, zamieszkania i rekreacji (19,05%) oraz poprawę ładu przestrzennego (17,08%). W wyniku działań rewitalizacyjnych mieszkańcy oczekują także na poprawę ładu przestrzennego i estetyki zabudowy.

Tabela 22. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego).-dotyczy obszaru do rewitalizacji w miejscowości Siedliska (podobszar III)

Eliminacja patologii społecznych	3,03%
Zatrzymanie trendów migracyjnych młodzieży poprzez tworzenie preferencyjnych warunków pracy i zamieszkania	1,01%
Podniesienie standardu życia mieszkańców - warunków pracy, zamieszkania i rekreacji	19,05%
Zwiększenie liczby miejsc pracy poprzez utworzenie stref aktywności gospodarczej z pełnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i drogową - w celu rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości	0,00%
Wsparcie dla kobiet pozwalające na podejmowanie pracy - budowa przedszkoli	0,00%
Powstanie miejsc integracji międzypokoleniowej	2,02%
Stworzenie warunków dla integracji osób starszych (zajęcia edukacyjno-kulturalne , zajęcia ruchowe)	7,26%
Rozwój ośrodków kultury i sportowo-rekreacyjnych	23,25%
Intensyfikacja ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, przyrody i krajobrazu	0,00%
Poprawa i rozwój infrastruktury technicznej - wodno-kanalizacyjnej i drogowej	0,00%
Poprawa i rozwój infrastruktury społecznej - ilości i standardu usług kultury, ochrony zdrowia i opieki społecznej, handlu, rzemiosła i gastronomii	9,09%
Poprawa ładu przestrzennego i estetyki zabudowy	17,08%

Ostatnim etapem pogłębionych badań było **wskazanie potencjałów**, na których można się oprzeć przeciwdziałając zdefiniowanemu kryzysowi. Główne potencjały to **lokalizacja**, szczególnie dla **Podobszaru I i Podobszaru II**- położonych w Bobowej- w miejscowości która pełni rolę centrotwórczą w całej Gminie. **Ważnym aspektem są także możliwości zagospodarowania zdegradowanych przestrzeni publicznych** (np.obszar po kolejowy) na cele publiczne tj. na plac targowy, parking czy Dom Kultury. Przewidziane działania są szansą rozwojową zarówno dla mieszkańców obszaru rewitalizacji jaki do rozwoju całej Gminy.

Potencjał społeczny obszaru, w szczególności poczucie dumy z miejsca zamieszkania może być istotnym czynnikiem przywrócenia energii i aktywności na obszarze

- 61 -

objętym kryzysem i przeciwdziałania trwałej emigracji (przede wszystkim) młodych ludzi.

Pomimo trudności na rynku pracy obszar rewitalizacji zamieszkiwany jest przez przedsiębiorczych mieszkańców, którzy nie obawiają się podejmowania nowych wyzwań, także gospodarczych, co będzie wspierało zachodzące procesy społeczno-gospodarcze. Wśród oczekiwanych działań na obszarach rewitalizacji, które wykorzystując potencjał miejsca przyczynia się do rozwoju Gminy należy wymienić:

Działania wykorzystujące potencjał podobszaru	
Podobszar I Bobowa	
Obszar o problemach przestrzennych oraz kulturowych, obejmujący swoim zasięgiem obszar o dużym stopniu zamieszkania.	<p>Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na zagospodarowanie przestrzeni publicznej. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej działalność skupiać się będzie na promocji aktywnego spędzania czasu się poprzez działania w obszarach: społeczno-edukacyjnym (m.in. zajęcia artystyczne, językowe, komputerowe, z zakresu ochrony zdrowia, zajęcia aktywizujące społecznie, w tym wolontariat międzypokoleniowy); zdrowotnym (m.in. zajęcia rehabilitacyjne, rekreacyjne, sportowe, terapeutyczne) oraz kulturalnym (m.in. kluby dyskusyjne, udział w koncertach, spektaklach).</p> <p>Nadrzędnym celem dla tego obszaru jest stworzenie warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, poprzez budowę Miejskiego Centrum Kultury.</p>
Podobszar II: Bobowa	
Obszar o szczególnych negatywnych przestrzeniach estetycznych. Na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji występuje koncentracja problemów technicznych gospodarczych w zakresie dotyczącym niedoboru miejsc w przestrzeni publicznej sprzyjającej przedsiębiorczości.	<p>Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez uzbrojenie i poprawę estetyki terenu pokolejowego, w celu stworzenia odpowiednich warunków dla przedsiębiorczości rozwijającej się na tym terenie.</p>

W przypadku podobszaru III -głównym **potencjałem są mieszkańcy**, dla których prowadzone działania rewitalizacyjne są szansą na rozwiązanie ich problemów społecznych.

Obszar III : podobszar Siedliska	
Obszar ten cechuje się szczególną kumulacją negatywnych zjawisk społecznych, w tym bezrobocia, ubóstwa oraz problemów funkcjonalno-przestrzennych i technicznych.	<p>Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej i jej wzmacnianie, poprzez prowadzenie świetlicy dla dzieci, młodzieży i seniorów.</p>

Na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji występuje koncentracja problemów społecznych głównie w zakresie zaburzenia stosunków międzyludzkich, bezrobocia, ubóstwa. w sferze gospodarczej zdecydowane braki w obszarze wskazanym do rewitalizacji to zubożenie społeczeństwa.

W sferze społecznej działalność skupiać się będzie także na promocji aktywnego poszukiwania pracy oraz nabywania nowych kompetencji, poprzez cykl działań wspierających aktywność zawodową prowadzonych przez OPS Bobowa (projekt „Razem ku samodzielności”). Zaplanowane działania komplementarne

tj. utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej na sąsiednich działkach sprzyjać będzie znalezieniu zatrudnienia przez osoby zamieszkujące podobszar.

Nadrzędnym celem dla tego obszaru to stworzenie warunków dla pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców.

4. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

4.1. Wizja obszarów zdegradowanych.

Wizja rozwoju obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji to oczekiwany stan docelowy uwzględniający oczekiwania grup docelowych. Wizja wspomaga ukierunkowanie się w zakresie działań strategicznych. Przypomina o wiodącej potrzebie zmian oraz warunkuje ducha przemian.

Wizja jako dążenie społeczności lokalnej do stanu, w którym nie tylko zażegnana została sytuacja kryzysowa, ale również rozwinięty został potencjał obszaru. Funkcjonuje, jako wyobrażenie, które przyświeca wszystkim działaniom towarzyszącym realizacji procesu rewitalizacji.

Wizja powinna wypełniać następujące cechy:

- ⇒ *ukierunkowanie - umożliwia weryfikację zgodności bieżących działań z długofalowymi zamierzeniami i wartościami,*
- ⇒ *integrowanie - stanowi wartość, wokół której ogniskują się emocje i wartości,*
- ⇒ *inspirowanie - zachęca do innowacji zmierzających do szybszego, lepszego, tańszego wcielenia w życie zamierzeń zawartych w wizji,*

Planowany efekt rewitalizacji zostanie uzyskany poprzez realizację zaplanowanych projektów (rozdział 4.2. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych) wpisujących się w wyznaczone cele rewitalizacji (rozdział 4.1. Cele rewitalizacji), jednocześnie wizja ma charakter optymalny i została zbudowana na racjonalnych przesłankach. Perspektywa roku 2022 koresponduje z graniczną datą wyznaczającą możliwość absorpcji środków unijnych z lat 2014-2020, zatem poniższe zapisy wizji (stanu docelowego) odnoszą się w dużej mierze do konkretnych przemian społeczno-gospodarczych, które są pożądane i zostaną osiągnięte dzięki skutecznemu wdrożeniu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023”.

Biorąc pod uwagę cele rewitalizacyjne **WIZJA** obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została określona następująco:

W 2023 roku obszary rewitalizacji objęte Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Bobowa po realizacji zaplanowanych inwestycji i działań społecznych zostaną efektywnie przekształcone zarówno społecznie, przestrzennie, jak i gospodarczo.

Obszar rewitalizacji będzie atrakcyjnym miejscem zamieszkania i spędzania czasu wolnego dla obecnych i przyszłych mieszkańców - **MIEJSCEM INSPIRUJĄCYM SPRZYJAJĄCYM ROZWOJOWI NA KAŻDYM ETAPIE ŻYCIA I PRACY.**

4.2. Cele rewitalizacji -logika interwencji

Rewitalizację można rozumieć, jako kompleksowy program modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - takich jak remonty - z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobocia, przestępczości, braku równowagi demograficznej. Ich zakładanym skutkiem jest odbudowa więzi społecznych na obszarach problemowych i przywrócenia ładu przestrzennego.

Zgodnie z wytycznymi zdefiniowane obszary problemowe powinny być rewitalizowane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk należy kierunkować na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze - głównie w zakresie marginalizacji materialnej i społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Proces rewitalizacji tworzy, zatem szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów, a dzięki atrakcyjności gminy sprzyjać będzie przyciągnięciu ludzi operatywnych i otwartych na nowe wyzwania, jakie po wejściu do Unii Europejskiej i w nowej rzeczywistości ekonomicznej, stawia nam codzienność. Całość działań z zakresu rewitalizacji koordynowana będzie na poziomie Gminnego Programu Rewitalizacji. Stanowi on wielopłaszczyznowy dokument operacyjny będący jednym z głównych instrumentów zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem gminy.

Nadrzędnym celem podejmowanych działań - w perspektywie kilku najbliższych lat - jest poprawa, jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Bobowa , powstrzymanie degradacji obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszary wymagające rewitalizacji ich pierwotnych - ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju - funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującym aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanych obszarów ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację.

Cele, kierunki interwencji oraz konkretne zadania rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów .W tym świetle dla osiągnięcia nadrzędnego celu procesu rewitalizacji w Gminie Bobowa jest *poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów Gminy Bobowa poprzez ograniczenie koncentracji problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych.*

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Bobowa, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów gminnych dokumentów strategicznych oraz dokumentów sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim) sformułowane zostały cele rewitalizacji Gminy Bobowa. Zgodnie z logiką główne cele rewitalizacji odnoszą się do zidentyfikowanych obszarów problemowych, wyznaczonych na podstawie analizy wskaźnikowej oraz konsultacji społecznych.

Mając na uwadze powyższe, **cele główne Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa** zostały sformułowane w następujący sposób:

CEL GŁÓWNY 1

- **ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ POBUDZANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW**

CEL GŁÓWNY 2

- **POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH**

W dalszym etapie prac wyodrębniono cele szczegółowe:

1. CEL GŁÓWNY: ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ POBUDZANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW.

1.1. Cel szczegółowy:

Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji, w szczególności poprzez stworzenie warunków przyciągających inwestorów, udzielanie wsparcia istniejącym przedsiębiorstwom oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów.

Kierunki działań:

- 1.1.1. Aktywna promocja gospodarcza gminy, w szczególności obszaru rewitalizowanego.
- 1.1.2. Modernizacja i rozwój infrastruktury mającej istotne znaczenie dla podnoszenia konkurencyjności rolników oraz przedsiębiorców z obszaru zdegradowanego.
- 1.1.3. Inwestowanie w rozwój OZE (fotowoltaika, kolektory słoneczne).
- 1.1.4. Organizowanie spotkań informacyjnych dla lokalnych przedsiębiorców w zakresie możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych na rozwój.

1.2. Cel szczegółowy:

Podniesienie aktywności przedsiębiorczej mieszkańców, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w szczególności mikro i małych, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości.

Kierunki działań

- 1.2.1. Identyfikacja i kreacja produktów lokalnych oraz ich marketing.
- 1.2.2. Opracowanie i wdrożenie gminnego wsparcia dla osób bezrobotnych poprzez organizację szkoleń i kursów kwalifikacyjnych.

1.3. Cel szczegółowy:

Tworzenie warunków wspierających zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo oraz kształcenie dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Kierunki działań

- 1.3.1. Nauka przedsiębiorczości, w tym kreowanie nowoczesnych programów kształcenia.
- 1.3.2. Współpraca instytucjonalna (władze gminy, urząd pracy, przedsiębiorcy, szkoły) na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.

2. CEL GŁÓWNY: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

2.1. Cel szczegółowy:

Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń.

Kierunki działań

2.1.1. Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowo mieszkańców.

2.2. Cel szczegółowy:

Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.

Kierunki działań

2.2.1. Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej.

2.3. Cel szczegółowy:

Poprawa standardu technicznego i środowiskowego obszarów rewitalizacji.

Kierunki działań

2.3.1. Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych etc. - we współpracy ze społecznością lokalną.

2.3.2. Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych.

4.3. Projekty rewitalizacyjne

W niniejszym rozdziale przedstawiono zbiorczo projekty przewidziane do realizacji w ramach wdrażania „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023”.

W procesie prac nad Programem dokonano wyboru kluczowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji.

Wyłonienia i uszeregowania projektów kluczowych do realizacji w ramach GPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad Programem.

Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Spójność terytorialna	Działania ujęte w projekcie będą realizowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą oddziaływać na mieszkańców obszaru zdegradowanego.
Kompleksowość	Kompleksowość oddziaływania projektu na sfery: społeczną, infrastrukturalną, przestrzenną gospodarczą i środowiskową. Preferowane były projekty dotyczące kilku celów tematycznych.
Zasadność realizacji	Projekt bezpośrednio wpływa na poprawę sytuacji problemowych na rewitalizowanym obszarze.
Komplementarność	Projekt jest komplementarny bądź zintegrowany z innymi projektami realizowanymi lub planowanymi do realizacji.
Spójność strategiczna	Założone w projekcie działania są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w opracowaniach strategicznych na poziomie gminy, powiatu lub województwa.
Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych	Określone w projekcie wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji społecznych do Programu wybrano ogółem **3 projekty**. Ze zgłoszonych zadań podczas konsultacji społecznych wybrano te, które mają **największy potencjał dokonywania oczekiwanych zmian** na obszarze rewitalizacji i obszarze zdegradowanym, zaś pozostałe - których charakter jest nieco bardziej lokalny znalazły się na liście zadań komplementarnych.

Co ważne - kryterium umieszczenia zadania strategiczne, jak i komplementarne - było rozwiązywanie zdefiniowanych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.

Poniżej zdefiniowane przedsięwzięcia są zlokalizowane w obrębie wyznaczonych terenów zdegradowanych, tym samym oddziałując na nie.

4.3.1. Projekty rewitalizacyjne kluczowe inwestycyjne

ZI/1/2017

Rewitalizacja zdegradowanych terenów pokolejowych w Bobowej

Podmiot realizacjach przedsięwzięcie: Gmina Bobowa

Szacunkowa wartość projektu: 1 973 452,26 zł.

Źródła finansowania inwestycji (krajowe środki publiczne, EFRR, EFS, FS, środki prywatne, środki z innych źródeł): Dotacje ze środków unijnych, w tym RPO WM 2014-2020, PROW na lata 2014-2020, lub krajowych oraz środki własne Gminy.

Miejsce realizacji: podobszar 2 Bobowa (Dz. nr 395/9, 395/13, 395/8, 280/2, 234/1, 233/2, 232)

Zakres zadania

- roboty w zakresie przygotowania terenu pod budowę oraz roboty rozbiórkowe (nawierzchnia z płyt drogowych),
- wykonanie nawierzchni placu i dojazdu, parkingu, dojazdów, chodników z kostki brukowej,
- ubezpieczenie skarpy placu,
- wykonanie krawężników i obrzeży dla całości nawierzchni i dróg,
- wykonanie ogrodzenia systemowego z bramkami wjazdowymi,
- roboty w zakresie kształtowania terenów zielonych,
- wykonanie instalacji wodno-kanalizacyjnych i sanitarnych,
- przebudowa sieci napowietrznej elektroenergetycznej niskiego napięcia i budowa sieci kablowej elektroenergetycznej niskiego napięcia.

Realizacja projektu przyczyni się do zatrzymania procesu degradacji placu pokolejowego w m. Bobowa. Wykonanie kompleksowego uzbrojenia terenu oraz utwardzenie placu ma na celu utworzenie na tym terenie placu targowego w Bobowej, który docelowo przyczyni się do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia.

Przewidywany termin rozpoczęcia prac: 2018r.

Przewidywany termin zakończenia prac: 2019r.

DANE REWITALIZACYJNE:

Produkt projektu: utworzenie placu targowego służącego rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców gminy.

Powierzchnia zagospodarowanego obszaru - 4500m².

Uzasadnienie realizacji projektu: Zdaniem mieszkańców do najważniejszych problemów dotyczących obszar zaliczyć należy niską estetykę otoczenia (52,5% wskazań), oraz niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę służącą rozwojowi przedsiębiorczości. Aktualny stan terenu charakteryzuje się bardzo niską estetyką.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia dwóch głównych celów GPR tj.

- **CEL GŁÓWNY 1:** Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

oraz cele szczegółowe:

- ↳ CS 1.1.: Aktywizacja gospodarcza obszaru rewitalizacji, w szczególności poprzez stworzenie warunków przyciągających inwestorów, udzielanie wsparcia istniejącym przedsiębiorstwom oraz wykorzystanie posiadanych potencjałów.
  - ↳ CS 1.2. :Podniesienie aktywności przedsiębiorczej mieszkańców, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w szczególności mikro i małych, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości.
- **CEL GŁÓWNY 2:** Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych.

oraz cele szczegółowe:

- ↳ CS 2.2. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.
- ↳ CS 2.3. Poprawa standardu technicznego i środowiskowego obszarów rewitalizacji.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
	X	X	X	X

Komplementarność projektu:

Realizowany projekt jest komplementarny do projektu pn. „*Razem ku samodzielności*”, którego celem jest aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej.

Uzasadnienie:

Projekt pn. *Rewitalizacja zdegradowanych terenów pokolejowych w Bobowej*, poprzez utworzenie placu targowego przyczyni się do rozwoju gospodarczego i pobudzenia aktywności zawodowej mieszkańców obszarów rewitalizacji i obszarów zdegradowanych oraz wpłynie korzystnie na całą społeczność gminną. Dzięki realizacji projektu pn. *Razem ku samodzielności* uczestnicy zdobędą umiejętności pro przedsiębiorcze i będą mogli skorzystać w przyszłości z placu targowego do prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

ZI/2/2017

Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową

Podmiot realizujący przedsięwzięcie: Gmina Bobowa

Szacunkowa wartość projektu: 8.000.000,00 zł.

Źródła finansowania inwestycji (krajowe środki publiczne, EFRR, EFS, FS, środki prywatne, środki z innych źródeł) : Dotacje ze środków unijnych, w tym RPO WM 2014-2020 działanie 11.2, lub krajowych oraz środki własne Gminy.

Miejsce realizacji: Bobowa : Dz. nr 875/1, dz. nr 870/28

Zakres realizowania zadania:

- budowa budynku zawierającego m.in. sale widowiskową, garderoby, pomieszczenie biurowe, sale bankietową, szatnie, sanitariaty, windę dla niepełnosprawnych,

pomieszczenia techniczne,

- parking,
- droga dojazdowa,

Celem realizacji projektu jest poprawa dostępności i jakości oferty usług społecznych (w tym edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjno-wypoczynkowych) oraz poprawa istniejącego stanu zagospodarowania oraz jakości (estetyki) przestrzeni publicznej.

Projekt przyczyni się do stworzenia:

- dostępności i jakości gminnych przestrzeni publicznych,
- odpowiednich warunków do realizacji programów artystycznych i zapewnienia dostępu oferty kulturalnej,
- możliwości organizowania zajęć podnoszących kompetencje społeczne w kulturze, budujące postawy pro przedsiębiorcze, imprez kulturalno-rozrywkowych, teatralnych itp. (dodatkowa oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych),
- możliwości organizowania konferencji, szkoleń i zebrań.

Produkt projektu: budowa infrastruktury kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową

- pow. zabudowy budynku - ok. 950 m²
- pow. zabudowy placu - 1 950 m²

Rezultat:

Procent mieszkańców gminy korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury - 60%;
Liczba utworzonych miejsc pracy - 2 etaty

Uzasadnienie realizacji projektu: Zdaniem mieszkańców do najważniejszych problemów dotyczących obszar zaliczyć należy brak miejsc i aktywności integrujących mieszkańców, brak zaplecza do prowadzenia działalności kulturalnej, nie wystarczająca oferta zagospodarowania wolnego czasu dzieci i młodzieży. Brak miejsca służącemu ogólnej integracji mieszkańców jest również ważnym problemem.

Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia 2 celu głównego GPR tj.

CEL GŁÓWNY 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEC TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

oraz celów szczegółowych:

CS 2.1.: Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń;

CS 2.2. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.

Typ projektu: inwestycyjny.

A. Przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne.

Przewidywany termin rozpoczęcia prac: 2018

Przewidywany termin zakończenia prac: 2019

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalana	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
X		X		

Komplementarność:

Realizowany projekt jest komplementarny do projektu pn. „*Razem ku samodzielności*”, którego celem jest aktywizacja społeczno-zawodowa osób korzystających z pomocy społecznej.

Realizowany projekt budowy MCK przewiduje min. powstanie sal do zajęć edukacyjnych, na potrzebę prowadzenia zajęć podnoszących kompetencje społeczne w kulturze, budujące postawy pro przedsiębiorcze, które będą wykorzystywane przy realizacji projektu „*Razem ku samodzielności*”.

Realizacja projektu wpisuje się w 2 cel główny Programu Rewitalizacji, czyli w poprawę jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie infrastruktury społecznej oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznych. Zaplanowane działania przyczynią się do zwiększenia warunków dla dostępności i jakości gminnych przestrzeni publicznych oraz stwarza możliwości organizacji zajęć podnoszących kompetencje społeczne w kulturze, oraz budujących postawy pro przedsiębiorcze, a także stwarza możliwości organizacji imprez kulturalno-rozrywkowych, teatralnych itp. (dodatkowa oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży i dorosłych).

Dodatkowo zadanie pn. „*Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową*” jest komplementarne do projektu pn. *Budowa kompleksu rekreacyjno - sportowego w m. Bobowa, obejmującego m.in. budowę tras biegowych, siłowni zewnętrznej, budynku CAW, parkingu, miasteczka ruchu drogowego, parku przyrodniczo - geologicznego z funkcją edukacyjną w m. Bobowa, basenu otwartego, boisk i kortów tenisowych* - w ramach środków unijnych (PoliŚ 2014-2020, RPO WM 2014-2020, Interreg Polska-Słowacja) oraz krajowych, w tym środków własnych.

4.3.2. Projekty rewitalizacyjne kluczowe społeczne

ZS/1/2017

Razem ku samodzielności

Podmiot realizujący przedsięwzięcie: Ośrodek Pomocy Społecznej Gmina Bobowa
Wartość projektu: dotacja 807 998,50 zł, wkład własny 142 600 zł.

Źródła finansowania inwestycji (krajowe środki publiczne, EFRR, EFS, FS, środki prywatne, środki z innych źródeł): Dotacja z RPO WM 2014-2020 działanie 9.1.1, oraz środki własne.

Zakres realizowania zadania:

Projekt ma na celu aktywizację społeczno-zawodową osób korzystających z pomocy społecznej. Zakłada się, że wsparciem zostanie **objętych 105 osób**. Zaplanowano szeroka gamę wsparcia dla uczestników w zależności od diagnozy. W ramach zadania będą realizowane różnorodne formy aktywizacji wynikające z diagnozy oraz opracowanej ścieżki reintegracji. Aktywizacja w wymiarze społecznym będzie się odbywała m.in. poprzez:

- treningi kompetencji i umiejętności społecznych, poradnictwo psychologiczne i psychospołeczne,
- inne narzędzia, metody służące aktywizacji społecznej i zawodowej wynikające ze zidentyfikowanych potrzeb osób obejmowanych wsparciem (w tym o charakterze zdrowotnym) np. koszty zespołów ćwiczeń usprawniających psychoruchowo i/ lub zajęć rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.

Wszystkie działania w ramach projektu będą uwzględniały sytuację osób niepełnosprawnych np. możliwość szkolenia w miejscu zamieszkania oraz w przypadku samotnych matek lub opiekunów osób zależnych, opiekę nad podopiecznymi na czas uczestnictwa w zajęciach. W ramach zadania będzie również świadczona praca socjalna na rzecz uczestników projektu.

Usługi aktywnej integracji o charakterze zawodowym - staże będą realizowane zgodnie z „wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego...” w porozumieniu z PAI a dla pozostałych osób poszukujących pracy będą zlecane wyspecjalizowanej instytucji.

Projekt przyczyni się do stworzenia:

- zwiększenia kompetencji zawodowych mieszkańców terenów zdegradowanych.

Realizowane cele Gminnego Programu Rewitalizacji:

Realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia 1 głównego celu GPR tj.

- CEL GŁÓWNY 1: Rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji oraz pobudzenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

oraz celu szczegółowego:

CS 1.2. Tworzenie warunków wspierających zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo oraz kształcenie dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Typ projektu: PROJEKT SPOŁECZNY MIĘKKI

Przewidywany termin rozpoczęcia prac: 2017

Przewidywany termin zakończenia prac: 2018

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalana	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
X	X			

Komplementarność projektu:

Realizowany projekt jest komplementarny do projektu pn. „*Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową*”, którego celem powstanie nowej infrastruktury na obszarze rewitalizowanym stwarzającej możliwości prowadzenia zajęć, szkoleń, kursów podnoszących kwalifikacje uczestników, w tym głównie mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Realizowany projekt budowy MCK przewiduje min. powstanie sal do zajęć edukacyjnych, na potrzebę prowadzenia zajęć podnoszących kompetencje społeczne w kulturze, budujące postawy pro przedsiębiorcze, które będą wykorzystywane przy realizacji projektu „*Razem ku samodzielności*”.

Dodatkowo zadanie pn. „*Razem ku samodzielności*” jest komplementarne do projektu pn. „*Strefa Aktywności Gospodarczej w miejscowości Siedliska, Gmina Bobowa*” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020. Wartość całkowita projektu stanowi 6 105 000,00 zł.

Rozwój gospodarczy jest jednym z celów strategicznych obszaru rewitalizacji. Ważnym aspektem działań rewitalizacyjnych jest pobudzanie przedsiębiorczości wśród mieszkańców wyznaczonych obszarów rewitalizacji i jest zbieżne z celami stworzenia Strefy Aktywności Gospodarczej, w której mieszkańcy obszarów rewitalizacyjnych będą mogli rozwijać swoją aktywność przedsiębiorczą lub będą mogli znaleźć pracę (problemy społeczne obszarów rewitalizacyjnych to m.in. wysoki poziom bezrobocia).

4.4. Projekty rewitalizacyjne uzupełniające

Poza szczegółowo opisanymi powyżej projektami, w ramach programu rewitalizacji Gminy Bobowa przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one, bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań.

Aby Gminny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa* :

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- projekty realizowane w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne.

Wśród projektów uzupełniających należy wymienić:

Lp.	Projekt	Okres realizacji	Wartość projektu
1.	Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą poprzez prowadzenie ośrodka wsparcia w Siedliskach.	2017-2018	76 782,73 Źródła finansownia: krajowe środki publiczne
<p>1. Działania w projekcie:</p> <p>Głównym działaniem będzie wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą poprzez prowadzenie różnych zajęć, typu: zajęcia kulinarne, zajęcia plastyczne, wycieczki do różnych ciekawych miejsc, wyjazdy do teatru, wyjazdy na baseny termalne.</p> <p>2. Uzasadnienie:</p> <p>Projekt ma na celu wsparcie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą poprzez prowadzenie ośrodka wsparcia w Siedliskach. Osoby starsze, często samotne będą mogły w miłym towarzystwie aktywnie spędzić czas. Poprzez organizowane przez młodzież zajęcia i wyjazdy osoby starsze zostaną zmotywowane do wyjścia z domu, udziału w ciekawych wycieczkach, przedstawieniach teatralnych i różnych zajęciach. Osoby te poczują się potrzebne. Będą miały szansę aby wyjść z domu i dobrze się zabawić.</p> <p>Miejsce realizacji: Gmina Bobowa , miejscowość: Siedliska Realizacja projektu przy udziale organizacji pozarządowej.</p>			

Komplementarność:

Projekt jest komplementarny do działań przewidzianych w ramach projektu : „*Razem ku samodzielności*”, *szczególnie w zakresie planowanych działań* o charakterze zdrowotnym) np. koszty zespołów ćwiczeń usprawniających psychoruchowo i/ lub zajęć rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych.

Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:

Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcyjna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
X				

Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w:

CEL GŁÓWNY 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

2.1.Cel szczegółowy:

Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń.

Kierunki działań

2.1.1.Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowo mieszkańców.

2.2.Cel szczegółowy:

Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych

Kierunki działań

2.2.1.Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej.

2.3.Cel szczegółowy:

Poprawa standardu technicznego i środowiskowego obszarów rewitalizacji.

Kierunki działań

2.3.1.Tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, w tym terenów zieleni, parków, placów zabaw, siłowni zewnętrznych etc. - we współpracy ze społecznością lokalną.

2.3.2.Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych.

2.	„Demontaż i bezpieczne składowanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bobowa”	2017-2019	Całkowity koszt zadania - 52 567,80 zł Wkład własny na poziomie 15% - 7 885,17 zł										
	Źródło finansowania:	RPO WM 2014-2020 Oś 5 Ochrona środowiska Działanie 5.2 Rozwijanie systemu gospodarki odpadami Poddziałanie 5.2.2 Gospodarka odpadami - spr.											
<p>Przedmiotem projektu jest demontaż, transport i utylizacja wyrobów azbestowych z dachów i elewacji budynków mieszkalnych i gospodarczych z obszaru Gminy Bobowa. Zbiórce i utylizacji podlegać będzie także gruz azbestowy zdemontowany w latach poprzednich. Z uwagi na wysoką szkodliwość azbestu w realizację projektu zostanie zaangażowana specjalistyczna firma posiadająca doświadczenie i kwalifikacje, zajmująca się demontażem, transportem i utylizacją azbestu.</p> <p>Przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz do poprawy stanu środowiska na obszarach zdegradowanych i rewitalizacji.</p> <p>Realizacja Projektu będzie miała bardzo pozytywny wpływ na społeczeństwo. Przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców oraz do poprawy stanu środowiska na obszarach rewitalizowanych. Podjęcie działań założonych w Projekcie umożliwi w szerokim znaczeniu racjonalnie kształtować środowisko i gospodarować jego zasobami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w znaczeniu społeczno-gospodarczym.</p> <p>Miejsce realizacji: Gmina Bobowa</p>													
<p>Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:</p> <table border="1" data-bbox="316 1240 1412 1456"> <thead> <tr> <th>Sfera społeczna</th> <th>Sfera gospodarcza</th> <th>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</th> <th>Sfera środowiskowa</th> <th>Sfera techniczna</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>X</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w:</p> <p>CEL GŁÓWNY 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH</p> <p>2.3.Cel szczegółowy:</p> <p>Poprawa standardu technicznego i środowiskowego obszarów rewitalizacji.</p> <p>Kierunki działań</p> <p>2.3.2.Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych</p>				Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna				X	
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna									
			X										

3.	„Budowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie Gminy Bobowa”	do czerwca 2018r.	Całkowity koszt zadania: 3 789 224,04 zł Kwota dotacji: 1 915 754,00 zł											
Źródło finansowania:		PROW na lata 2014-2020 „Gospodarka wodno - ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii”												
<p>Miejsce realizacji: Gmina Bobowa</p> <p>Projekt zakłada budowę sieci wodociągowej o łącznej długości 3,734km oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej i grawitacyjnej o łącznej długości 11,688 km na terenie Gminy Bobowa.</p> <p>Realizacja zadania przyczyni się do rozwoju infrastruktury technicznej na terenie Gminy Bobowa. Wpływie korzystnie na rozwój Gminy Bobowa oraz jakość życia jej mieszkańców. W związku z powyższym operacja ta wpisuje się w cel 6B Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.</p>														
<p>Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:</p> <table border="1" data-bbox="316 1070 1412 1272"> <thead> <tr> <th>Sfera społeczna</th> <th>Sfera gospodarcza</th> <th>Sfera przestrzenno-funkcjonalna</th> <th>Sfera środowiskowa</th> <th>Sfera techniczna</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td>X</td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w:</p> <p>CEL GŁÓWNY 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZEZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH</p> <hr/> <p>2.3.Cel szczegółowy:</p> <p>Poprawa standardu technicznego i środowiskowego obszarów rewitalizacji.</p> <p>Kierunki działań</p> <p>2.3.2.Poprawa estetyki, stanu technicznego obiektów i terenów zdegradowanych</p>					Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna				X	
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna										
			X											

4.	„Aktywny senior”	2020 -2023	Całkowity koszt zadania: 3 704 524,69 zł Kwota dotacji: 3 434 734,69 zł	
Źródło finansowania:	Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego 2014 - 2020 Poddziałanie 9.2.3. Usługi opiekuńcze oraz interwencja kryzysowa - SPR			
<p>Miejsce realizacji: Gmina Bobowa, miejscowość: Brzana Projekt realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej oraz Stowarzyszenie Nowa Perspektywa w Bieczu</p> <p>Projekt obejmuje utworzenie Ośrodka Wsparcia i Aktywizacji Osób Starszych, obejmującego obszarem swojego działania mieszkańców Gminy Bobowa powyżej 60 roku życia. Placówka świadczy usługi dla 45 osób w tym: stacjonarne dla 30 osób niesamodzielnych oraz 15 osób w miejscu zamieszkania. Działanie Ośrodka ukierunkowane jest na wsparcie umożliwiające osobom niesamodzielnym jak najdłuższe funkcjonowanie w środowisku własnego miejsca zamieszkania.</p> <p>Działalność ośrodka skupia się na prowadzeniu usług pielęgnacyjno - opiekuńczych, aktywizujących - usprawniających oraz wspomagających. W ramach wsparcia dla uczestników projektu organizowane będą wydarzenia kulturalne takie jak organizacja świąt, wycieczki oraz wspólne przedsięwzięcia w tym zakresie z wolontariuszami. Duży nacisk położony jest na międzypokoleniową wymianę doświadczeń.</p>				
Spełnienie aspektów rewitalizacji przez projekt:				
Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera środowiskowa	Sfera techniczna
X				
<p>Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w:</p> <p>CEL GŁÓWNY 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH</p> <p>2.1 .Cel szczegółowy: Integracja międzypokoleniowa, w szczególności poprzez stworzenie warunków do aktywizacji różnych pokoleń. Kierunki działań 2.1.1.Organizacja wydarzeń (kulturalnych, sportowych, rozrywkowych itp.) integrujących międzypokoleniowo mieszkańców.</p> <p>2.2. Cel szczegółowy: Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego, poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych Kierunki działań 2.2.1 Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotnej</p>				

4.5. Zbiorcze zestawienie projektów

4.5.1. Projekty inwestycyjne

Numer zadania	Tytuł zadania	Lokalizacja	Inwestor/realizator	OKRES REALIZACJI	WARTOŚĆ	Powiązanie z celami rewitalizacji
Z/IN/1/2017	Rewitalizacja zdegradowanych terenów pokolejowych w Bobowej	Dz. nr 395/9, 395/13, 395/8, 280/2, 234/1, 233/2, 232	Gmina Bobowa	2018-2019	1 973 452,26	CEL GŁÓWNY 1 : Cel szczegółowy 1.1. Cel szczegółowy 1.2. CEL GŁÓWNY 2 : Cel szczegółowy 2.2. Cel szczegółowy 2.3.
Z/IN/2/2017	Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową	Dz. nr 875/1	Gmina Bobowa	2018-2019	8 000 000	CEL GŁÓWNY 2 : Cel szczegółowy 2.1. Cel szczegółowy 2.2. Cel szczegółowy 2.3.

4.5.2. Projekty społeczne

Numer zadania	Tytuł zadania	Lokalizacja	Inwestor/realizator	OKRES REALIZACJI	WARTOŚĆ	Powiązanie z celami rewitalizacji
ZS/1/2017	Razem ku samodzielności Projekt ma na celu aktywizację społeczno-zawodową osób korzystających z pomocy społecznej. Zakłada się, że wsparciem zostanie objętych 105 osób	<i>Projekt realizowany dla mieszkańców obszarów rewitalizacji i obszarów zdegradowanych</i>	Ośrodek Pomocy Społecznej Gmina Bobowa	2017-2018	807 998,50	CEL GŁÓWNY 1 : Cel szczegółowy 1.2

4.6. Planowane efekty rewitalizacji

Realizacja planowanych projektów rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Bobowa w efekcie przyczyni się do wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, nadania mu nowej jakości funkcjonalnej i poprawy warunków życia mieszkańców, a co za tym idzie dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczynią się do:

1. *poprawy istniejącego stanu zagospodarowania oraz jakości (w tym estetyki) przestrzeni publicznej,*
2. *wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w zakresie organizacji i upowszechniania oferty edukacyjnej i kulturalnej,*
3. *poprawy dostępności i jakości oferty usług społecznych (w tym edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjno-wypoczynkowych, pomocy społecznej),*
4. *zwiększenia dostępności i jakości gminnych przestrzeni rekreacyjno-wypoczynkowych,*
5. *wykreowania przyjaznych miejsca spędzania czasu wolnego dla mieszkańców (w tym osób starszych),*
6. *szerszej aktywizacji mieszkańców (w tym również aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych procesami wykluczenia i marginalizacji społecznej) w różnych dziedzinach życia społecznego.*

4.7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Przedsięwzięcia interwencyjne (projekty) przewidziane do realizacji w ramach GPR, są odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację problemową i wpisują się w cel nadrzędny, jakim jest *poprawa jakości życia mieszkańców zdegradowanych obszarów gminy poprzez ograniczenie wysokiej koncentracji problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, środowiskowych oraz kulturowych.*

Rewitalizacja jako proces przemian służących wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów zakłada optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów. Jest procesem długotrwałym, prowadzonym w współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz.

Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji z wykorzystaniem środków UE, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych). W związku z różnorodnością zjawisk degradacji i podejść do ich przezwyciężenia podstawową wskazówką prowadzenia działań rewitalizacji powinno być dążenie do programowania i prowadzenia działań jak najbardziej dopasowanych do lokalnych uwarunkowań.

Dlatego wybór projektów przewidzianych do realizacji w ramach GPR jest nieprzypadkowy. Łączą one konieczność podjęcia wszechstronnych działań o charakterze rewitalizacyjnym skoncentrowanych na osiągnięciu wyznaczonych celów szczegółowych, a zatem zachowują wymogi wzajemnej komplementarności (przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania).

4.7.1. Komplementarność przestrzenna

⇒ **Komplementarność przestrzenna** - projekty przewidziane dla wyznaczonych w gminie Bobowa obszarów zdegradowanych, mają na celu oddziaływanie na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), wzajemnie się dopełniają co implikuje efekt synergii pomiędzy nimi. Komplementarność przestrzennej interwencji poszczególnych projektów ujawnia się również w tym, że planowane działania nie będą skutkować przesuwaniem problemów na inne obszary ani prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Tabela 23. Komplementarność zadań przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobowa

Numer zadania	Tytuł zadania	Lokalizacja
Z/IN/1/2017	Rewitalizacja zdegradowanych terenów pokolejowych w Bobowej	Podobszar 2 Bobowa (Dz. nr 395/9, 395/13, 395/8, 280/2, 234/1, 233/2, 232)
Projekty komplementarne	Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą poprzez prowadzenie ośrodka wsparcia w Siedliskach.	Podobszar III Siedliska
Z/IN/2/2017	Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową	Podobszar 1 Bobowa : Dz. nr 875/1, dz. nr 870/28
Projekty komplementarne	Razem ku samodzielności	Podobszar 1 Bobowa Podobszar III Siedliska
	Wspieranie osób w podeszłym wieku w integracji z młodzieżą poprzez prowadzenie ośrodka wsparcia w Siedliskach.	Podobszar III Siedliska

4.7.2. Komplementarność problemowa

⇒ **Komplementarność problemowa** - projekty dopełniają się tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziaływał na obszar zdegradowany we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, ekonomicznym, przestrzennym, środowiskowym, kulturowym, technicznym). Jednocześnie planowane projekty unikają fragmentacji działań, koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, określają pożądany stan, do którego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Tabela 24. Komplementarność problemowa - potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji oraz zaplanowanymi projektami inwestycyjnymi i przedsięwzięciami społecznymi

SFERA	Potrzeba rewitalizacyjna	Cel rewitalizacji	Kierunki działań	Projekty kluczowe	Projekty uzupełniające
SPOŁECZNA	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych	CEL GŁÓWNY 2 : Cel szczegółowy 2.1. Cel szczegółowy 2.2 Cel szczegółowy 2.3.	Kierunki działań:2.1.1 Kierunki działań:2.2.1 Kierunki działań:2.3.1 Kierunki działań:2.3.1	ZI/1/2017 ZI/2/2017 ZS/1/2017	1,3,4
GOSPODARCZA	Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji	CEL GŁÓWNY 1 : Cel szczegółowy 1.1. Cel szczegółowy 1.2. Cel szczegółowy 1.3.	Kierunki działań:1.1.1 Kierunki działań:1.1.2 Kierunki działań:1.1.4 Kierunki działań:1.2.1 Kierunki działań:1.2.2 Kierunki działań:1.3.1 Kierunki działań:1.3.1.2	ZI/1/2017 ZS/1/2017	1
FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA	Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	CEL GŁÓWNY 2 : Cel szczegółowy 2.3.	Kierunki działań:2.3.1 Kierunki działań:2.3.1	ZI/1/2017 ZI/2/2017	2,3
TECHNICZNA	Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej przestrzeni publicznej	CEL GŁÓWNY 2 : Cel szczegółowy 2.3.	Kierunki działań:2.3.1 Kierunki działań:2.3.1	ZI/1/2017	2,3
ŚRODOWISKOWA	Zwiększenie bezpieczeństwa środowiska naturalnego poprzez zagospodarowanie obiektów i terenów publicznych	CEL GŁÓWNY 1 : Cel szczegółowy 1.1. CEL GŁÓWNY 2 : Cel szczegółowy 2.3.	Kierunki działań:1.1.3 Kierunki działań:2.3.1 Kierunki działań:2.3.1	ZI/1/2017	2,3

4.7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

- ⇒ **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna** - realizacja poszczególnych projektów, zarządzana przez operatora całego procesu rewitalizacji, pozwala na efektywne i harmonijne współdziałanie wzajemne, uzupełnianie się i spójność procedur.

4.7.4. Komplementarność międzyokresowa

⇒ **Komplementarność międzyokresowa** - szczegółowy dobór projektów jest efektem krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów zaangażowanych społecznie.

Dokonując wyboru projektów ważnym kryterium była ciągłość programowa. Zdefiniowane projekty są naturalną kontynuacją i rozwinięciem działań oraz przedsięwzięć realizowanych przez samorząd Gminy Bobowa na przestrzeni ostatnich lat, w tym z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Projekty rewitalizacyjne wpisują się w długoterminowe plany strategiczne gminy, których celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców.

ZESTAWIENIE ZREALIZOWANYCH PROJEKTÓW PRZEZ GMINĘ BOBOWA

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji projektu	Program
1.	Instalacja kolektorów słonecznych w Zespole Szkół Nr 1 w Bobowej	2013 -2014	Małopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013
2.	Przebudowa stadionu sportowego w Bobowej - wykonanie trybun dla kibiców	2014	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
3.	Odnowa Centrum Miasta Bobowa	2011-2013	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
4.	Modernizacja i rozbudowa Centrum Miasta Bobowa	2014-2015	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
5.	Modernizacja remizy strażackiej w Siedliskach	2014 r.	Województwo Małopolskie w ramach programu Małopolskie Remizy
6.	Zakup wyposażenia na potrzeby działalności kulturalnej	2015 r.	MKIDN - Rozwój Infrastruktury Kultury-Infrastruktura domów kultury

4.7.5. Komplementarność źródeł finansowania

⇒ **Komplementarność źródeł finansowania** - planowane projekty rewitalizacyjne, opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Ponadto łączą prywatne i publiczne źródła finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian na obszarach zdegradowanych.

Współfunkcjonowanie zaplanowanych projektów w ramach GPR, które są względem siebie komplementarne, zakłada skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszarów zdegradowanych, co jest ważnym warunkiem sukcesu całego procesu.

5. PLAN FINANSOWY GPR

5.1. Plan finansowy GPR

Plan finansowy Gminnego Programu Rewitalizacji obejmuje zadania przewidziane do realizacji w latach 2017-2022. Został opracowany na podstawie kosztów poszczególnych projektów, zgłoszonych i zakwalifikowanych do Programu.

Określając poziom wsparcia oraz rodzaj kosztów kwalifikowanych kierowano się zapisami Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 oraz Podręcznika kwalifikowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020.

Plan finansowy, źródła finansowania i poziom zapotrzebowania na środki UE przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Zadania inwestycyjne

LP.	Tytuł projektu	Okres realizacji [plan]	Szacunkowe nakłady [PLN/]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA		
				Fundusz	Urząd Gminy	Środki unijne
Z/IN/1/2020	Rewitalizacja zdegradowanych terenów pokolejowych w Bobowej	2017-2018	1 973 452,26	EFRR	TAK	RPO WM 2014-2020
Z/IN/2/2022	Budowa Miejskiego Centrum Kultury wraz z parkingiem i drogą dojazdową	2017-2018	8 000 000	EFRR	TAK	RPO WM 2014
		suma	9 973 452,26			
		<i>Dotacja 75%</i>	<i>7 480 089,20</i>			
		<i>Wkład własny</i>	<i>2 493 363,07</i>			

Tabela 26. Zadania spoteczne

LP.	Tytuł projektu	Okres realizacji [plan]	Szacunkowe nakłady [PLN/]	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA		
				Fundusz	Urząd Gminy	Środki unijne
ZS/1/2017	Razem ku samodzielności	2017-2018	807 998,50	EFS	142 600	RPO WM 2014-2020
		suma	807 998,50			

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji GPR-u obejmują:

- środki Unii Europejskiej - m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa - przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów - wojewódzkich, powiatowych - na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne - np. fundusze celowe,
- środki prywatne - np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

5.1.2. Źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020

Głównym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych w ramach **Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa** będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Małopolskiego na lata 2014 - 2020.

W ramach tego Programu przedsięwzięcia rewitalizacyjne wspierane będą w Osi Priorytetowej 11. Rewitalizacja przestrzeni regionalnej Działanie 11.2 Odnowa obszarów wiejskich.

Głównym celem tego działania jest ograniczenie problemów społecznych na terenach zdegradowanych, a finansowane będą projekty ukierunkowane na ograniczenie istotnych problemów społecznych zidentyfikowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Możliwymi typami przedsięwzięć będą:

- ↳ przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne, obejmujące: placówki oferujące wsparcie codzienne dla dzieci i młodzieży (np. oddziały przedszkolne i inne formy wychowania przedszkolnego, szkoły, świetlice, w tym środowiskowe), obiekty rekreacyjne (np. place zabaw, boiska), obiekty, w których świadczone są usługi służące aktywizacji społecznej i zawodowej mieszkańców, obiekty wielofunkcyjne, w których łączone są różne funkcje społeczne;
- ↳ budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury;
- ↳ działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów (np. zagospodarowanie przestrzeni na cele gospodarcze);
- ↳ zagospodarowanie (przebudowa, rozbudowa, modernizacja

- 86 -

- ↳ i adaptacja) przestrzeni publicznej na cele społeczne (np. place, skwery, parki);
- ↳ modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, tj. odnowienie elementów strukturalnych budynku (dachy, fasady, okna i drzwi w fasadzie, klatki schodowe i korytarze, windy).

W ramach wskazanych powyżej typów projektów (wyłącznie jako element projektu) możliwa jest:

- ↳ budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja podstawowej infrastruktury komunalnej (np. sieci i urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, ciepłowniczych, elektrycznych, telekomunikacyjnych) na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu rewitalizowanym obiektom i terenom do podstawowych usług komunalnych,
- ↳ budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów.

Warunkiem ubiegania się o wsparcie w ramach działania jest wykazanie wpływu projektu na likwidację lub niwelację zdiagnozowanych problemów społecznych.

Wnioskodawcami projektów realizowanych w ramach Działania 11.2 mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, instytucje kultury, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe), kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, Towarzystwa Budownictwa Społecznego, parki narodowe i krajobrazowe, PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, inne jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, szkoły wyższe, przedsiębiorcy, administracja rządowa.

Poza Działaniem 11.2. w RPO Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020 przewidziano również preferencje dla projektów rewitalizacyjnych także w ramach innych działań.

Działaniami tymi są:

- ↳ Oś 8. Rynek pracy: 8.2 Aktywizacja zawodowa, 8.5 Wsparcie na rzecz łączenia życia zawodowego z prywatnym
- ↳ Oś 9. Region spójny społecznie: 9.1 Aktywna integracja, 9.2 Usługi społeczne i zdrowotne
- ↳ Oś 10. Wiedza i kompetencje: 10.1 Rozwój kształcenia ogólnego.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Program PROW 2014 - 2020 obejmuje następujące działania i poddziałania, które mogą zostać wykorzystane do finansowania projektów rewitalizacyjnych:

- ↳ Działanie 1 Transfer wiedzy i działalność informacyjna:
Poddziałanie 1.1 Wsparcie dla działań w zakresie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności;
- ↳ Działanie 7 Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich:
Poddziałanie 7.2 Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji

w energię odnawialną i w oszczędzanie energii;

Poddziałanie 7.6 Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno - gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej;

Poddziałanie 7.4 Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury i powiązanej infrastruktury.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Projekty przewidziane do realizacji w **Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobowa** mogą zostać dofinansowane w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Źródłem finansowania zadań zaproponowanych w niniejszym dokumencie mogą być w szczególności program Rozwój infrastruktury kultury.

Zasadniczym celem programu jest wsparcie infrastruktury oraz poprawa funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury, jak również szkół i uczelni artystycznych. Projekty zaproponowane z ramach Gminnego Programu Rewitalizacji mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach priorytetów:

Priorytet 1. Infrastruktura kultury (głównym celem priorytetu jest stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej, poprzez rozbudowę oraz modernizację infrastruktury instytucji kultury, a także innych podmiotów prowadzących działalność w tym obszarze).

Priorytet 3. Infrastruktura domów kultury (Zasadniczym celem priorytetu jest zapewnienie optymalnych warunków dla działalności domów i ośrodków kultury oraz centrów kultury i sztuki w zakresie edukacji kulturalnej i animacji kultury poprzez modernizację i rozbudowę ich infrastruktury. Zadania możliwe do realizacji w ramach tego priorytetu to: prace budowlane, opracowywanie dokumentacji technicznej czy zakup wyposażenia niezbędnego dla realizacji celów statutowych).

5.2. Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi

Przeprowadzona analiza dla obszarów zdegradowanych stanowi w pewnym sensie analizę ryzyka w kontekście przyjętego w Programie Rewitalizacji (na poziomie celów rewitalizacji) zakresu niezbędnych interwencji samorządu Gminy Bobowa.

Wskazano tam czynniki, które występują (lub mogą potencjalnie wystąpić) niezależnie od aktywności samorządu lokalnego, lecz stanowią jednocześnie konkretne uwarunkowania, w obrębie których samorząd będzie realizował swoje założenia rewitalizacji.

Jako że Program realizowany będzie na przestrzeni wielu lat i w tym czasie zmianie ulegą będą lokalne i zewnętrzne uwarunkowania, przewidziano ścieżki postępowania na wypadek wystąpienia potencjalnych trudności dla realizacji GPR.

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

- ➔ nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów - do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne. Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. W razie konieczności ich aktualizacji, Rada Miejska będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby GPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
- ➔ nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów - w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu GPR dla pojedynczego projektu, po jego merytorycznym uzasadnieniu, Rada Miejska będzie mogła podjąć stosowną uchwałę w sprawie zmian w Programie dla konkretnego projektu. Zasadniczo jednak UG dołoży wszelkich starań, aby wskaźniki rezultatu zostały osiągnięte w zakładanym wymiarze (odpowiednia promocja działań itd.);
- ➔ niezyskanie środków finansowych na realizację projektów - dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko niezyskania dofinansowania zewnętrznego. Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków w budżecie lub też Gmina zapewni dodatkowe, brakujące środki finansowe. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznaných środków. Każdorazowo zostanie przeprowadzona staranna ocena wystąpienia pomocy publicznej w projekcie;
- ➔ w przypadku niepowodzenia w realizacji pojedynczych projektów, w tym takich, które stanowią fundament dla kolejnych działań, UM powoła odpowiedni zespół zadaniowy, złożony z pracowników merytorycznych właściwych wydziałów UM i jednostek organizacyjnych, a w miarę potrzeb również ekspertów zewnętrznych. Zespół ten wspólnie znajdzie najbardziej optymalne rozwiązanie problemu, np. wdrożenie alternatywnego projektu, zaspokajającego daną potrzebę społeczności lokalnej.

Na poziomie **realizacji GPR** jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje problemowe:

- ➔ zmiana polityczna we władzach gmin - mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców. GPR może podlegać aktualizacji, polegającej na opracowaniu i wpisaniu nowych projektów do katalogu zadań, jednakże czynniki

polityczne nie będą miały wpływu na wybór projektów. Będzie on każdorazowo opiniowany przez Radę Miejską po szczegółowym przeanalizowaniu ich zasadności przez specjalistów z Urzędu Miejskiego;

- ➔ nie osiągnięcie porozumienia z interesariuszami GPR na etapie wdrażania Programu - brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
- ➔ ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi - harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach GPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

6. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU, MONITORINGU I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

6.1. Organizacja procesu wdrażania

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system wdrażania.

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji.

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Podmiotem zarządzającym dokumentem Gminy Bobowa będzie Burmistrz oraz Komitet ds. Rewitalizacji, który został powołany Zarządzeniem Burmistrza nr 150/17 z dnia 13 lutego 2017 r.

Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza.

System wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa będzie realizowany w oparciu o schemat wdrażania pomocy Unii Europejskiej. Konkretnie projekty będą implementowane zgodnie z zasadami wydatkowania środków, według źródeł ich pochodzenia, co w niektórych sytuacjach może oznaczać konieczność sprostania wielu wymaganiom formalnym przez podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania (dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystywania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych).

Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych na realizację projektów odegrają podmioty będące bezpośrednio ich beneficjentami. W przypadku

przedsięwzięć, w których bezpośrednim beneficjentem będzie Gmina, przygotowanie wniosków oraz odpowiedzialność za pełen nadzór nad realizacją zadań leżała będzie w gestii pracowników Urzędu Miejskiego.

Zgodnie z przyjętą praktyką w przypadku projektów własnych, realizowanych przez UM i podległe mu jednostki, pracownicy merytoryczni Urzędu odpowiedzialni będą za:

- ➔ przygotowanie dokumentacji technicznej (nadzór nad pracami projektantów i innych zewnętrznych ekspertów), studiów wykonalności zgodnych z wytycznymi oraz wszystkich innych załączników niezbędnych do realizacji projektu,
- ➔ nadzór techniczny i merytoryczny nad inżynierami projektów,
- ➔ przygotowanie wniosków według obowiązujących wytycznych oraz złożenie ich w odpowiednim terminie w instytucji finansującej,
- ➔ współpracę z jednostkami podległymi realizującymi projekty finansowane z budżetu Gminy (pomoc tym jednostkom w przygotowaniu dokumentacji),
- ➔ współpracę z samorządem powiatowym i wojewódzkim,
- ➔ współpracę z instytucjami finansującymi w zakresie wdrażania projektów,
- ➔ przygotowanie odpowiedniej dokumentacji niezbędnej w razie przeprowadzenia kontroli realizacji projektów przez instytucje uprawnione (m.in.: Urzędy Kontroli Skarbowej, uprawnione organy Komisji Europejskiej),
- ➔ nadzór nad właściwym wdrażaniem programu rewitalizacji (monitoring),
- ➔ przygotowanie i wykonanie przetargów,
- ➔ zgodną z wymogami funduszy UE archiwizację dokumentacji,
- ➔ opracowywanie zgodne z zapisami umów o finansowanie projektów okresowych, rocznych i końcowych raportów monitoringowych z realizacji projektów,
- ➔ zapewnienie odpowiedniej promocji projektów, zgodnej z wytycznymi.

Pracownicy odpowiedzialni za finanse będą dodatkowo odpowiedzialni za opracowywanie harmonogramów płatności, obsługę kont i właściwe opisywanie faktur, przygotowywanie i zatwierdzanie wniosków o płatność (refundację poniesionych wydatków) z różnych źródeł, dokonywanie płatności na rzecz wykonawców robót i innych jednostek zaangażowanych w realizację projektów.

Urząd Miejski będzie mógł również w zakresie opracowywania niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej i technicznej korzystać z usług ekspertów zewnętrznych.

Dla sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi, wymagającymi współpracy i wiedzy fachowej, Burmistrz będzie mógł powoływać Zespoły Zadaniowe. w ich skład będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem. Złożoność problemów wymagających kompleksowych i całościowych rozwiązań to podstawowe przyczyny wzrostu znaczenia oraz coraz częstszego wykorzystywania zespołów zadaniowych w administracji.

Celem powołania Zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne nim zarządzanie począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad pracami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanego wsparcia.

6.2. Zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonych zdegradowanych obszarach nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym.

W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa* odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. **MERYTORYCZNYM** - poprzez wspólne podejmowanie decyzji i rozwiązywanie problemów, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacyjnego,
2. **ORGANIZACYJNYM** - polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. **FINANSOWYM** - opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej, ma określone podstawowe zasady, stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami gminy.

6.3. Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć.

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

Za wdrożenie założeń Programu odpowiedzialny będzie Burmistrz, zaś do pomocy we właściwym wdrożeniu projektów będzie dysponował aparatem wykonawczym, w postaci merytorycznych pracowników Urzędu Miejskiego Bobowa, jednostek organizacyjnych i jednostek zależnych, zgodnie z ich zakresem odpowiedzialności oraz powołanym Komitetem Rewitalizacyjnym, którego głównym zadaniem jest bieżący monitoring realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa*.

Bieżący monitoring, polega na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mając na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami Programu.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu. Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

6.3.1. Oczekiwane wskaźniki realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Ze względu na stan przygotowania zadań, które wymagają doprecyzowania, wskaźniki określone niżej mają wartość szacunkową i mogą ulec wahaniom. Część wskaźników (szczególnie rezultatu) zostanie osiągnięta w długim okresie czasu dlatego też zostaną one określone szczegółowo przy opracowaniu poszczególnych projektów.

Zrealizowane projekty inwestycyjne będą analizowane między innymi pod kątem osiągniętych n/w wskaźników.

Zgodnie z wymogami EFRR, każdy projekt musi mieć zgodnie z zasadą trwałości określone wskaźniki monitorowania, czyli wskaźniki produktu i rezultatu. Wskaźniki te służą do oceny każdego projektu w trzech fazach:

- I faza - realizacji,
- II faza - zamknięcia inwestycji,
- III faza - 2023 rok

Wskaźniki produktu - projekty inwestycyjne				
WSKAŹNIK PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 -wskaźnik docelowy
Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Monitoring własny	szt.	0	1
Obszar poddany rewitalizacji	Monitoring własny	ha	0	0,6450
Powierzchnia nowo wybudowanych obiektów/ użyteczności publicznej	Monitoring własny	m ²	0	950
Liczba obiektów infrastruktury kultury wybudowanych dla potrzeb społecznych	Monitoring własny	Szt.	0	1

oprac. Własne

Wskaźniki produktu - projekty nieinwestycyjne				
WSKAŹNIK PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 - wskaźnik docelowy
Liczba zorganizowanych wydarzeń , kursów podnoszących kwalifikacje edukacyjnych, kulturalnych	Monitoring własny	szt.	0	5
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-promocyjnych	Monitoring własny	szt.	0	1

Wskaźniki rezultatu - projekty inwestycyjne				
WSKAŹNIK REZULTATU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 - wskaźnik docelowy
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy	Monitoring własny	Szt.	0	2
Procent mieszkańców obszarów rewitalizacji i obszarów zdegradowanych korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury	Monitoring własny	%	0	70
Wskaźniki rezultatu - projekty nieinwestycyjne				
WSKAŹNIK REZULTATU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 - wskaźnik docelowy
Liczba osób objętych wsparciem	Monitoring własny	Osoba	0	105
Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które podniosły swoje kwalifikacje do aktualnych potrzeb rynku pracy	Monitoring własny	Osoba	0	52

oprac. własne

6.3.2. Oczekiwane wskaźniki realizacji w zakresie oddziaływania GPR.

Założenia GPR		Wartość bazowa -2016 rok	Źródło danych/częstotliwość pomiaru	Wartość docelowa - 2023 rok
<p>Cel strategiczny 1: ROZWÓJ GOSPODARCZY OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ POBUDZANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WŚRÓD MIESZKAŃCÓW</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <p>Nauka przedsiębiorczości, w tym kreowanie nowoczesnych programów kształcenia.</p> <p>Współpraca instytucjonalna (władze gminy, urząd pracy, przedsiębiorcy, szkoły) na rzecz rozwoju przedsiębiorczości.</p>	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	0,32	CEIG Raz na 3 lata i na koniec programu przy ewaluacji	Wzrost w stosunku do roku bazowego
<p>Cel strategiczny 2: POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ TWORZENIE INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ ORAZ ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI PUBLICZNYCH</p> <p><i>Kierunki działań:</i></p> <p>Rozbudowa, budowa i modernizacja infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i zdrowotne.</p>	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	0,21	Urząd Gminy Bobowa Raz na 3 lata i na koniec programu przy ewaluacji	Wzrost w stosunku do roku bazowego

6.3.3. Ewaluacja

Ewaluacja ma na celu poprawę, jakości, skuteczności i spójności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizowanego z jednoczesnym uwzględnieniem celu strategicznego podejmowanych działań.

Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o opracowanie

- 95 -

ewaluacji ex-post, czyli na zakończenie obowiązywania dokumentu, i będzie brała pod uwagę następujących 5 kryteriów ewaluacyjnych:

1. **SKUTECZNOŚĆ** (ang. *effectiveness*) - kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. **EFEKTYWNOŚĆ** (ang. *efficiency*) - kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. **UŻYTECZNOŚĆ** (ang. *utility*) - kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. **TRAFNOŚĆ** (ang. *relevance*) - kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia cele programu odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego.
5. **TRWAŁOŚĆ** (ang. *sustainability*) - kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

6.3.4. Aktualizacja

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji GPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności.

Aktualizacja, o ile zaistnieją ku niej odpowiednie przesłanki, dokonywana będzie, raz na 3 lata wraz z przedłożeniem Radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji Programu.

Procedura okresowej aktualizacji GPR obejmuje następujące kroki:

- ➔ zainteresowane podmioty, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach Programu lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Urzędu Miejskiego Bobowa,
- ➔ Burmistrz po konsultacjach z właściwymi wydziałami Urzędu, oraz po zapoznaniu się z opinią Komitetu ds. Rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Gminnego Programu Rewitalizacji,
- ➔ jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do GPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji - Burmistrz podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji*.

6.3.4.1. Aktualizacja -wzór wniosku zadanie inwestycyjne

Tabela 27. Wzór wniosku do GPR-zadanie inwestycyjne

NR	WNIOSEK o UMIESZCZENIE PROJEKTU w GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY BOBOWA NA LATA 2017-2023
----	---

Data wpływu wniosku			
Miejsce składania	Urząd Miejski Bobowa		
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy			
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)		1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	
1.3. Dane osoby upoważnionej do kontaktu (imię, nazwisko, telefon, e-mail)			
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
B. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu			
3.1. Lokalizacja projektu (adres)			
3.2. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia prac	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
3.3. Stopień zaawansowania prac (analiza, zezwolenia, dok. techniczna)			
4. Opis projektu (max. 4000 znaków) - cel projektu, realizacja działań			
Cel projektu w powiązaniu z celami rewitalizacji			
Zakres zadania:			
Komplementarność z innymi projektami.			
Powiązanie projektu z celami społecznymi ..		zapobieganie zjawisku bezrobocia	
		podniesienie bezpieczeństwa	

		walka z patologiami społecznymi		
		przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu		
		rozwój zasobów ludzkich		
5. Typ projektu:				
A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne,		B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury		C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów
D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne		E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną		F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych
6. Wskaźniki osiągnięte w wyniku realizacji projektu*				
▪ Powierzchnia odnowionych budynków [m ²]:			▪ Liczba utworzonych miejsc pracy [szt.]:	
▪ Powierzchnia zagospodarowanego obszaru [ha]:			▪ Liczba założonych firm [szt.]:	
C. FINANSOWANIE PROJEKTU				
7. Budżet projektu (w zł);				
8. Oczekiwana wielkość wsparcia z EFRR				
9. Udział środków własnych	Kapitał własny	Kredyt	Inny (jaki)	

6.3.4.2. Aktualizacja - wzór wniosku zadanie społeczne

Tabela 28. Wzór wniosku do GPR-zadanie społeczne

WNIOSEK o UMIESZCZENIE ZADANIA SPOŁECZNEGO	
W GMINNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY BOBOWA NA LATA 2017-2023	
Data wpływu wniosku	
Miejsce składania	Urząd Miejski Bobowa
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY	

1. Nazwa wnioskodawcy			
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)		1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	
1.3. Dane osoby upoważnionej do kontaktu (imię, nazwisko, telefon, e-mail)			
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
2.1. Inne instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu			
B. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu			
3.1. Lokalizacja projektu (adres)	OBSZAR REWITALIZACJI	DOKŁADNY ADRES	
3.2. Przewidywany termin realizacji	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
4. Opis projektu:			
CELE			
DZIAŁANIA			
5. Typ projektu (odniesienie do przyjętych celów działań rewitalizacyjnych):			
	działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia		
	działania dotyczące podniesienia bezpieczeństwa		
	działania dotyczące walki z patologiami społecznymi		
	działania dotyczące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu		
	działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,		
C. FINANSOWANIE PROJEKTU			

6. Budżet projektu (w zł);(szacowane koszty)			
7. Podział źródeł finansowania /prognoza/	Kapitał własny	Dotacja (jaki źródło)	Inny (jaki)

7. PODSUMOWANIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

7.1. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych w proces rewitalizacji

Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi. Partycypacja społeczna obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji polegają w szczególności na:

- ↳ poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami;
- ↳ prowadzeniu skierowanych do interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji, w tym o istocie, celach, zasadach prowadzenia rewitalizacji, wynikających z ustawy oraz o przebiegu tego procesu;
- ↳ inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji;
- ↳ zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji;
- ↳ wspieraniu inicjatyw zmierzających do zwiększania udziału interesariuszy w przygotowaniu i realizacji gminnego programu rewitalizacji;
- ↳ zapewnieniu w czasie przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji możliwości wypowiedzenia się przez interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji, jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu²⁵.

²⁵ Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji

7.1.1. Procedura uspołecznienia na etapie przygotowania programu rewitalizacji.

Program Rewitalizacji jest dokumentem o charakterze strategicznym, którego skutki wdrożenia obejmują praktycznie wszystkie podmioty zlokalizowane na obszarze rewitalizowanym. Powoduje to konieczność zaangażowania do prac w przygotowaniu i wdrażaniu szerokiego spektrum przedstawicieli sektora samorządowego, pozarządowego i biznesowego.

W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących sektor biznesu, samorządu i NGO proces *tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa* był opracowany metodą partycypacji społecznej przy dużym zaangażowaniu mieszkańców Gminy, a także radnych, sołtysów, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz działaczy kultury i liderów opinii publicznej.

W ramach działań prowadzono konsultacje społeczne:

- 1) **Konsultacje społeczne wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji** przeprowadzono w okresie **14.11.2016 r. do 14.12.2016 r.**

Konsultacje społeczne wyznaczonych obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji przeprowadzono w formie:

- **Zbieranie uwag** w postaci elektronicznej oraz papierowej w terminie od 14.11.2016 r. do 14.12.2016 r. z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Bobowa (www.bobowa.pl/BIP/), na stronie internetowej poświęconej procesowi rewitalizacji w Gminie Bobowa pod adresem internetowym <http://rewitalizacja.bobowa.pl/> oraz w Urzędzie Miejskim w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa (pok. nr 18) w dniach i godzinach pracy urzędu.

Wypełnione formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres: fundusze@bobowa.pl, osobiście lub drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21, 38-350 Bobowa od 14.11.2016r. do 14.12.2016r.

- **Badania ankietowego** z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety w terminie od 14.11.2016 r. do 14.12.2016 r. Ankieta dostępna była na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Bobowa (www.bobowa.pl/BIP/), na stronie internetowej poświęconej procesowi rewitalizacji w Gminie Bobowa pod adresem internetowym <http://rewitalizacja.bobowa.pl/> oraz w Urzędzie Miejskim w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa (pok. nr 18) w dniach i godzinach pracy urzędu.

Wypełnione ankiety można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres: fundusze@bobowa.pl, osobiście lub drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21, 38-350 Bobowa od 14.11.2016r. do 14.12.2016r.

- **Spotkań konsultacyjnych** z interesariuszami procesu rewitalizacji, które połączone były z warsztatami i debatą podczas której zbierano uwagi w formie ustnej.

Informacje o konsultacjach projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru

zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Bobowa zamieszczono:

- ↳ w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Bobowa (<http://www.bobowa.pl/BIP/index.php?id=167>),

Rysunek 1 Fragment BIP Gminy Bobowa z informacją o konsultacjach społecznych

Źródło: Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Bobowa

- ↳ na stronie internetowej Gminy Bobowa; (<http://rewitalizacja.bobowa.pl/>),
- ↳ rozwieszone plakaty w miejscowościach z informacją o terminach spotkań warsztatowych.

Konsultacje społeczne w sprawie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono w okresie od 26.01.2017 r. do 24.02.2017 r. w następujących formach:

- ↳ zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej

z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione formularze można było dostarczyć drogą elektroniczną na adres fundusze@bobowa.pl, osobiście lub drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21, 38-350 Bobowa z dopiskiem „Rewitalizacja gminy” do 24.02.2017r. do godz. 12:00;

- ↳ spotkania rewitalizacyjnego, które odbyły się 6,8,14.02.2017 r. w godz. w Sali Widowiskowej w Bobowej ul. Rynek 2. Podczas spotkania omówione zostały główne cele i założenia procesu rewitalizacji w Gminie Bobowa, zadania rewitalizacyjne oraz oczekiwane efekty rewitalizacji, w tym także projekt uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy.

Informacje o konsultacjach zamieszczono:

- ↳ w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy,
- ↳ na stronie internetowej Gminy w zakładce Gminny Program Rewitalizacji,
- ↳ w Urzędzie Miejskim w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa pok. nr 4 lub pok. nr 18 w godzinach pracy urzędu,
- ↳ Po każdych konsultacjach wyniki i wnioski zostały opisane w raporcie z konsultacji społecznych i opublikowane na stronie internetowej Gminy Bobowa pod adresem internetowym <http://rewitalizacja.bobowa.pl/>.

Burmistrz Bobowej zaprasza na konsultacje społeczne projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Bobowa na lata 2017-2022. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie możliwości obszaru rewitalizacji oraz wzmocnienie lokalnych potencjałów. Zapraszamy mieszkańców do udziału w konsultacjach społecznych.

Konsultacje trwają od 26 stycznia 2017 r. do 24 lutego 2017 r.

DEBATA WARSZTATY

- Porozmawiamy o rewitalizacji Gminy Bobowa
- Weź udział w spotkaniu lub wypełnij kartę projektu i zgłoś zadanie rewitalizacyjne do Gminnego Programu Rewitalizacji

WEŹ UDZIAŁ W SPOTKANIU - SALA WIDOWISKOWA W BOBOWEJ UL. RYNEK 2, 38-350 BOBOWA

6 lutego 2017 r. o godz. 16:00
8 lutego 2017 r. o godz. 16:00
14 lutego 2017 r. o godz. 16:00

www.rewitalizacja.bobowa.pl

PROGRAM REGIONALNY MAŁOPOLSKA WARSZTATA SPÓŁNOCY
MAŁOPOLSKA
UNIA EUROPEJSKA EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Ze względu na konieczność zmiany granic obszaru zdegradowanego ponownie przeprowadzono **KONSULTACJE SPOŁECZNE**

- 1) w terminie **07.06.2017r. - 06.07.17r. KONSULTACJE SPOŁECZNE w zakresie prezentacji obszarów zdegradowanych:**

Przedmiotem konsultacji było poznanie opinii mieszkańców Gminy Bobowa na temat propozycji zmiany przebiegu granic wyznaczonego obszaru zdegradowanego. Konsultacje społeczne wyznaczonych obszarów zdegradowanych przeprowadzono w formie:

- zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione formularze można było

dostarczyć :

- drogą elektroniczną na adres: fundusze@bobowa.pl
  - drogą korespondencyjną na adres: *Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa*
  - osobiście: *Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa pok. nr 4 lub pok. nr 18.*
  - Spotkania konsultacyjnego z interesariuszami procesu rewitalizacji połączone z warsztatami i debatą podczas której zbierane będą uwagi w formie ustnej. Spotkanie odbyło się w Urzędzie Miejskim w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa w dniu 13 czerwca 2017 r. o godz. 15:00 w pok. nr 8.
- 2) w terminie **08.08.2017r. - 06.09.17r. KONSULTACJE SPOŁECZNE** w zakresie projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2022:

Konsultacje społeczne wyznaczonych obszarów zdegradowanych przeprowadzono w formie:

- zbierania uwag i opinii w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione formularze można było dostarczyć :
  - drogą elektroniczną na adres: fundusze@bobowa.pl
  - drogą korespondencyjną na adres: *Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa*
  - osobiście: *Urząd Miejski w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa pok. nr 4 lub pok. nr 18.*
- Spotkania konsultacyjnego z interesariuszami procesu rewitalizacji połączone z warsztatami i debatą. Spotkanie odbyło się w Urzędzie Miejskim w Bobowej ul. Rynek 21 38-350 Bobowa w dniu 16 sierpnia 2017 r. o godz. 15:00 w pok. nr 8.

Po każdym konsultacjach **wyniki i wnioski zostały opisane w raporcie** z konsultacji społecznych i opublikowane na stronie internetowej Gminy Bobowa.

Prezentacja formy konsultacji społecznych:

Forma konsultacji	opis
Warsztaty	<p>Przeprowadzono łącznie 8 sesji warsztatowych (w każdej miejscowości Gminy)-na etapie diagnozy obszarów zdegradowanych i obszarów do rewitalizacji.</p> <p>Przeprowadzono łącznie 4 sesje warsztatowe na etapie konsultacji projektu <i>Gminnego Programu Rewitalizacji</i> .</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentacja diagnozy, publiczna dyskusja nt. problemów Gminy Bobowa, definiowanie stanów kryzysowych,

	<ul style="list-style-type: none"> wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszarów do rewitalizacji w Gminie Bobowa, prezentacja publiczna wyznaczonych obszarów do rewitalizacji, prezentacja wyników badań ankietowych konsultacje projektów zaplanowanych do realizacji na obszarach rewitalizacji
	<ul style="list-style-type: none"> wypracowanie wizji obszarów rewitalizacji oraz celów, kierunków i projektów rewitalizacyjnych w Gminie Bobowa. <p>Sesje warsztatowe poprowadził moderator z firmy Eurogrant Sp. z o.o. z Tarnowa i Światowid Sp. z o.o.</p>
Ankiety	<p>W badaniu wzięło udział :</p> <ul style="list-style-type: none"> - 87 osób. Ankiety realizowane były podczas warsztatów w trakcie konsultacji społecznych oraz w dniach 22.11.2016r. i 6,7,8,12.2016 r. - 18 osób . Ankiety realizowane były podczas warsztatów w trakcie konsultacji społecznych w dniach 6,8,14.02.2017r. - 11 osób. Ankiety realizowane były podczas warsztatów w dniu 13.06.2017r oraz w trakcie konsultacji społecznych w dniach 07.06.- 06.07.2017r. - 15 osób. Ankiety realizowane były podczas warsztatów w dniu 16.08.2017r oraz w trakcie konsultacji społecznych w dniach 08.08.- 06.09.2017r.
Korespondencyjne zbieranie uwag	<p>Przeprowadzone zostało korespondencyjne zbieranie uwag w trakcie trwających konsultacji społecznych.</p>

7.2.Procedura uspołecznienia na etapie realizacji programu rewitalizacji.

Efektywność partycypacji społecznej zależy od skuteczności dwustronnego przepływu informacji, co oznacza, że nie tylko Gmina, jako podmiot zarządzający procesem rewitalizacji powinna informować stronę społeczną o planowanych działaniach i zamierzeniach, ale także strona społeczna powinna mieć szanse wyrażenia swojej opinii na temat realizowanych działań.

Poniżej prezentowane są zasady, którymi kierować się będzie Gmina Bobowa w realizacji procesu konsultacji społecznych.

Zasady partycypacji w projekcie:

1. Dwustronny przepływ informacji.
2. Rzetelne diagnozowanie i prezentowanie informacji.
3. Angażowanie społeczności na możliwie wielu etapach działań rewitalizacyjnych.
4. Wieloetapowość konsultacji społecznych.

5. Wieloaspektowość konsultacji społecznych.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane zostaną bierne i czynne formy konsultacji społecznych:

1. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy, bądź też w lokalnych mediach. Komunikacja jednokierunkowa będzie miała głównie charakter informacyjny.

2. Formy czynne tzn. komunikacja dwukierunkowa będzie miała charakter informacyjno-konsultacyjny i prowadzona będzie w sposób dedykowany.

Założenia koncepcji procesu konsultacji społecznych:

1. Proces uspołecznienia realizacji programu rewitalizacji realizowany będzie wśród interesariuszy programu rewitalizacji, a więc podmiotów (osób fizycznych i prawnych), na które osiągnięte rezultaty będą miały wpływ.

2. W ramach procesu następować będzie komunikacja jedno- i dwukierunkowa z zespołami i osobami zarówno biorącymi bezpośredni udział w projektach rewitalizacji, jak również z zespołami i osobami, powiązаныmi pośrednio z działaniami rewitalizacyjnymi.

3. Wstępnie zidentyfikowane w niniejszym opracowaniu grupy interesariuszy (przedsiębiorcy, organizacje społeczne, lokalni liderzy, mieszkańcy poszczególnych sołectw, jednostki organizacyjne gminy, parafie) będą szczegółowo zweryfikowane na etapie prac realizacyjnych.

4. Uspołecznienie będzie prowadzone w sposób bezpośredni.

5. Wszystkie działania zaplanowane w ramach procesu uspołecznienia zostaną szczegółowo zweryfikowane po zapoznaniu się z oczekiwaniami, potrzebami i możliwościami uczestników procesu.

6. Po każdym spotkaniu konsultacyjnym/warsztatowym dotyczącym programu rewitalizacji zostanie sporządzony raport.

Istotnym narzędziem partycypacji społecznej jest działalność **Komitetu Rewitalizacji powołanego Zarządzeniem Burmistrza**, który został powołany Zarządzeniem Burmistrza nr 150/17 z dnia 13 lutego 2017r.

Zadaniem Komitetu jest dostarczanie w procesie rewitalizacji opinii i stanowisk, które mają pomóc gminie w prawidłowym ukształtowaniu jego przebiegu. Na forum Komitetu możliwe jest również prowadzenie dyskusji (dialogu) na temat planowanych rozwiązań, sposobu ich realizacji oraz ewaluacji rewitalizacji. Komitet stanowi organizacyjny łącznik między organami gminy a pozostałymi interesariuszami rewitalizacji, stanowiąc jeden ze środków zapewnienia partycypacyjnego charakteru rewitalizacji.

7.3. Opiniowanie dokumentu w innych instytucjach

Zgodnie z zapisami art. 17, ustęp 2, tiret 4 a i b. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji opracowany dokument przekazano instytucjom wskazanym w Ustawie do

opiniowania. Wszystkie instytucje *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017 - 2022* zaopiniowały pozytywnie.

8. OKREŚLENIE NIEZBEDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH

8.1. Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017 - 2022* nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, jednakże Gmina zastrzega sobie możliwość jej powołania, zgodnie z art. 25 Ustawy z dnia 9 października o Rewitalizacji.

8.2. Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

8.2.1. Niezbędne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa *na lata 2017 - 2022*, nie przewiduje wprowadzenia zmian w obecnym dokumencie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobowa.

8.2.2. Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji *lata 2017 - 2022*, nie przewiduje się wprowadzenia zmian w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego.

8.3. Określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7, ust. 3

Komitet Rewitalizacji, to ciało doradczo-opiniotwórcze, przewidziane w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku, jako podmiot wspierający Burmistrza Bobowej w podejmowaniu decyzji i wydawaniu opinii o działaniach rewitalizacyjnych. Komitet Rewitalizacji został uwzględniony w strukturze zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji, został powołany zarządzeniem Burmistrza który został powołany Zarządzeniem Burmistrza nr 150/17 z dnia 13 lutego 2017 r.

9. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Prawidłowo i rozsądnie realizowany rozwój gospodarczy, przestrzenny i społeczny Gminy Bobowa musi uwzględniać ochronę istniejącego ekosystemu oraz eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie. Działania przewidziane do podejmowania, a zapisane w Gminnym Programie Rewitalizacji muszą mieć na względzie specyfikę miejscowości, a w tym przypadku występowanie na obszarze Gminy Bobowa miejsc atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo.

Strefa rewitalizacji leży w granicach obszaru znajdującego się w miejscowościach Bobowa i Siedliska.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatruje się wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

- różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
- ludzi,
- wodę,
- powietrze i środowisko akustyczne,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz i zabytki,
- klimat, zasoby naturalne.

Program poddano opiniowaniu przez:

1. Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, który po przeanalizowaniu *Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2024* w piśmie z dnia 11 września 2017r. nr ST.II.410.4.50.2017.SG stwierdził, iż większość uwarunkowań o których mowa w art.49 ustawy ooś, nie wystąpi w stosunku do *Programu Rewitalizacji*, a zatem nie zachodzi konieczność przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Programu*.

oraz

2. Małopolski Państwowy Inspektorat Sanitarny, który *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2024* zaopiniował pozytywnie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych opinia z dnia 04.09.2017r. znak NS.9020.10.371.2017.
3. Małopolski Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny, który opiniując *Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2024* stwierdził, iż realizacja Programu Rewitalizacji przyczyni się do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych z stanu kryzysowego i nada mu nową jakość funkcjonalną oraz poprawi warunki życia mieszkańców, a planowane zadania nie spowodują zagrożenia dla zdrowia ludzi czy środowiska przyrodniczego, a zatem nie zachodzi konieczność przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Programu*

(pismo z dnia 11.09.2017r. znak NS.9020.10.378.2017).

W przypadku powierzchni ziemi, klimatu i zasobów naturalnych, stwierdzono neutralny wpływ realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, natomiast na wszystkie pozostałe komponenty środowiska realizacja projektów będzie miała wpływ pozytywny.

W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niekorzystne oddziaływanie może nastąpić jedynie w fazie ich wykonywania i może być związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Wówczas oddziaływania mają charakter odwracalny, chwilowy oraz występują w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo). Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszym dokumencie jest zgodna z priorytetami środowiskowymi określonymi w dokumencie strategicznym, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2020 oraz wpływa na zrównoważony rozwój województwa. Spójna jest z zadaniami zawartymi w *Gminnym Programie Rewitalizacji* a jej treść brzmi następująco²⁶:

„Obszar 5. Rozwój miast i terenów wiejskich

5.3 Funkcjonalne zarządzanie przestrzenią na poziomie lokalnym (rewitalizacja obszarów zdegradowanych, rozumiana jako podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych oraz ochronę krajobrazu i ładu przestrzennego na obszarach wiejskich poprzez zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego).

Obszar 6. Bezpieczeństwo ekologiczne, zdrowotne i społeczne.

6.1 Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie ekologii dla rozwoju Małopolski (Rozwijanie systemu gospodarki odpadami, Ochrona zasobów wodnych, Ochrona i zachowanie środowiska przyrodniczego)”

Oddziaływanie na środowisko poszczególnych zadań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji, może spowodować nakładanie się działań w przypadku ich równoczesnej realizacji. Dlatego też, harmonogram realizacji zadań jest tak skonstruowany, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, a z drugiej ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań.

W przypadku zadań związanych z budową lub modernizacją uzbrojenia podziemnego o podejmowanych w tym zakresie pracach będą informowani wszyscy zarządcy sieci, tak by w jednym czasie uporządkować całość zidentyfikowanych spraw na danym terenie. Minimalizacja oddziaływań inwestycji na środowisko, to różnego rodzaju działania, które mają wpłynąć na zmniejszenie uciążliwości przedsięwzięcia na otoczenie, zarówno w fazie realizacji jak i eksploatacji. Są to m.in. następujące działania:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- właściwe kierowanie pracami,
- dotrzymywanie terminów wykonywania prac budowlanych,

²⁶ Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020, s. 123, s. 126.

- nadzór nad skutecznością i jakością realizacji,
- stosowanie wysokiej klasy rozwiązań technicznych,
- ograniczanie i oszczędzanie podczas budowy surowców takich jak woda, piasek i energia,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

Przykładem działań minimalizujących, jest także wyznaczenie okresu lub nawet pory dnia, w jakich możliwe jest prowadzenie prac budowlanych. Powodem może być również ochrona ludzi i zwierząt przed hałasem lub ograniczenie ingerencji, która mogłaby zakłócić normalny cykl życia ludzi i zwierząt.

Paleta rozwiązań technicznych i organizacyjnych, jakie należy stosować w przypadku danej uciążliwości jest szeroka i należy do sztuki inżynierii i ochrony środowiska. Proponowane przez inwestora metody są najczęściej wynikami szczegółowych analiz przeprowadzanych przez doświadczonych projektantów korzystających z dobrych praktyk, które zdały egzamin w przypadku innych podobnych inwestycji.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny, zatem oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie również miało zasięg lokalny. Natomiast realizacja Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Analiza projektów ujętych w *Gminnym Programie Rewitalizacji* wykazuje spójność z głównymi celami *Strategii Rozwoju Gminy Bobowa* oraz zgodność z dokumentami strategicznymi w ujęciu lokalnym, regionalnym i krajowym.

Zgodność zauważa się również z dokumentami dotyczącymi polityk sektorów społeczno-gospodarczych oraz dokumentów opisujących formy zagospodarowania przestrzennego w ujęciu gminy i regionu.

W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znacząca poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Bobowa. Środki zapobiegawcze negatywnemu oddziaływaniu na środowisko to przede wszystkim rozwiązania, jakie zostały zaproponowane w przedmiotowym dokumencie.

Są to przede wszystkim: wybór odpowiedniej lokalizacji, wybór właściwych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych.

Działania zaproponowane w niniejszym dokumencie mają na celu poprawę stanu środowiska na terenie Gminy Bobowa a tym samym pozytywnie wpłyną na zdrowie mieszkańców. Ponadto prognozowanie opisujące negatywne oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter tymczasowy i może wystąpić zwłaszcza w trakcie prowadzenia prac ziemnych.

W Gminie Bobowa należy zrealizować zadania mające na celu poprawę atrakcyjności jej terenów, przyciągnięcie inwestorów oraz podniesienie poziomu życia.

Wybrane do realizacji zadania inwestycyjne nie wpływają negatywnie na środowisko, mają zdecydowanie korzystny wpływ na stan środowiska naturalnego.

Spis rysunków i ilustracji

- 111

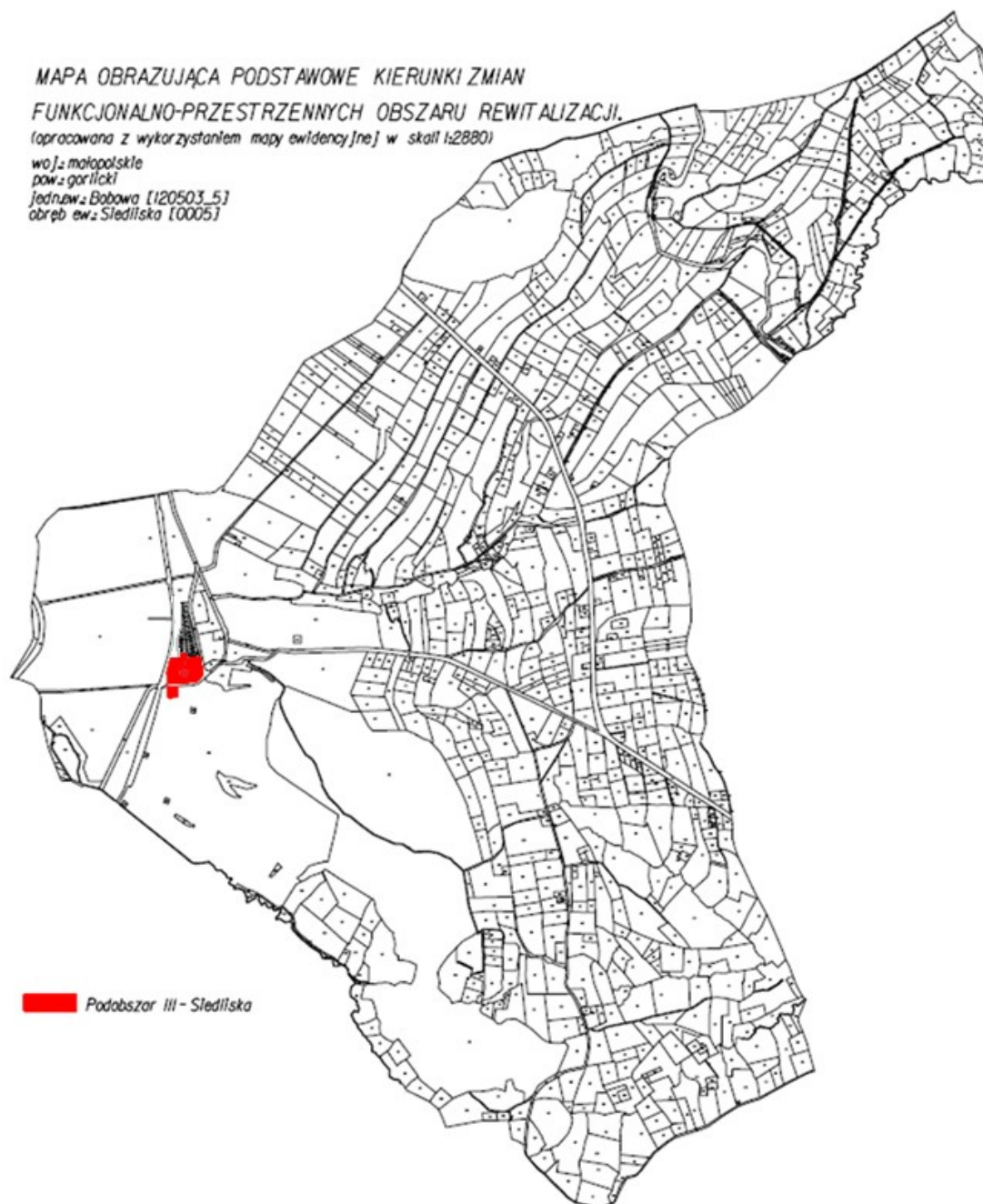
Rysunek 1. Położenie gminy na tle powiatu gorlickiego	19
Rysunek 2. Wykształcenie bezrobotnych mieszkańców Gminy Bobowa zarejestrowanych w PUP Gorlice (stan na 31.12.2015r.)	26
Rysunek 3. Najczęstsze powody udzielania przyznania pomocy-rok 2015	27
Rysunek 4. Struktura podstawowych branż gospodarki Gminy Bobowa [2015r.].....	31
Rysunek 5. Podział administracyjny Gminy Bobowa - granice sołectw jednostek urbanistycznych podlegających diagnozie wskaźników delimitacji.....	37
Rysunek 6. Negatywne zjawiska społeczne w miejscowościach Gminy Bobowa do zmiany	42
Rysunek 7. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA GOSPODARCZA	45
Rysunek 8. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA TECHNICZNA	46
Rysunek 9. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	47
Rysunek 10. Wskaźniki negatywnych zjawisk: SFERA ŚRODOWISKOWA.....	48
Rysunek 11. Mapa Obszary zdegradowane na terenie Gminy Bobowa	51
Rysunek 12. Położenie Gminy Bobowa na tle powiatu gorlickiego	124
Rysunek 13. Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem w Gminie Bobowa, stan na 31.12.2015 r.....	126
Rysunek 14. Podział administracyjny Gminy Bobowa.....	135
Rysunek 15. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej demografia.....	153
Rysunek 16. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej rynek pracy.....	155
Rysunek 17. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej -pomoc społeczna	156
Rysunek 18. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej integracja społeczna ,edukacja, bezpieczeństwo.....	158
Rysunek 19. Zestawienie wskaźników ze sfery gospodarczej.....	159
Rysunek 20. Zestawienie wskaźników ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej	160
Rysunek 21. Zestawienie wskaźników ze sfery technicznej.....	162
Rysunek 221. Zestawienie wskaźników ze sfery środowiskowej.....	163
Tabela 1. Liczba ludności korzystająca z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Gminy Bobowa	21
Tabela 2. Ludność Gminy Bobowa na tle województwa, powiatu gorlickiego i gmin wiejskich województwa (stan na 31.12.2015 r.).....	22
Tabela 3. Stan ludności w miejscowościach Gminy Bobowa	23
Tabela 4. Struktura ludności Gminy Bobowa w podziale na płeć w latach 2012-2015	23
Tabela 5. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - Gmina Bobowa [2012-2015] ..	24
Tabela 6. Bezrobocie rejestrowane w miejscowościach Gminy Bobowa, stan na 31.12.2015 r. ...	25
Tabela 7. Bezrobocie –stan na 31.12.2015 r.(PUP Gorlice).....	26
Tabela 8. Podmioty wg klas wielkości	29
Tabela 9. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON w Gminie Bobowa (w latach 2012-2015).....	30
Tabela 10. Podmioty wg rodzajów działalności.....	30
Tabela 11. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Bobowa (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi)	34
Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w Gminie Bobowa na tle województwa w latach 2012-2015 [%]	35
Tabela 13. Liczba uczniów i absolwentów w gimnazjach (2012-2015)	35

Tabela 14. Wskaźnik skolaryzacji w gimnazjach (2012-2015)(brutto).....	36
Tabela 15. Powierzchnia i ludność sołectw Gminy Bobowa (stan na 31.12.2015r.).....	38
Tabela 16. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk społecznych do wyznaczania obszarów zdegradowanych.....	39
Tabela 17. Wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych	49
Tabela 18. Wartości wskaźnika degradacji sfera gospodarcza, przestrzenna, techniczna, środowiskowa	50
Tabela 19. Wartości wskaźnika degradacji dla wszystkich sfer :sfera społeczna , gospodarcza, przestrzenna, techniczna, środowiskowa	50
Tabela 20. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego).-dotyczy obszaru do rewitalizacji w miejscowości Bobowa (podobszar I).	60
Tabela 21. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego).-dotyczy obszaru do rewitalizacji w miejscowości Bobowa (podobszar II).	60
Tabela 22. Odpowiedź na pytanie :Jakie najważniejsze cele (efekty) według Pana(i) powinny zostać osiągnięte w wyniku procesu rewitalizacji (ożywienia społeczno-gospodarczego).-dotyczy obszaru do rewitalizacji w miejscowości Siedliska (podobszar III).....	61
Tabela 23. Komplementarność zdań przewidzianych do realizacji w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Bobowa	82
Tabela 24. Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji oraz zaplanowanymi projektami inwestycyjnymi i przedsięwzięciami społecznymi	83
Tabela 25. Zadania inwestycyjne.....	85
Tabela 26. Zadania społeczne	85
Tabela 27. Wzór wniosku do GPR-zadanie inwestycyjne	96
Tabela 28. Wzór wniosku do GPR-zadanie społeczne	98

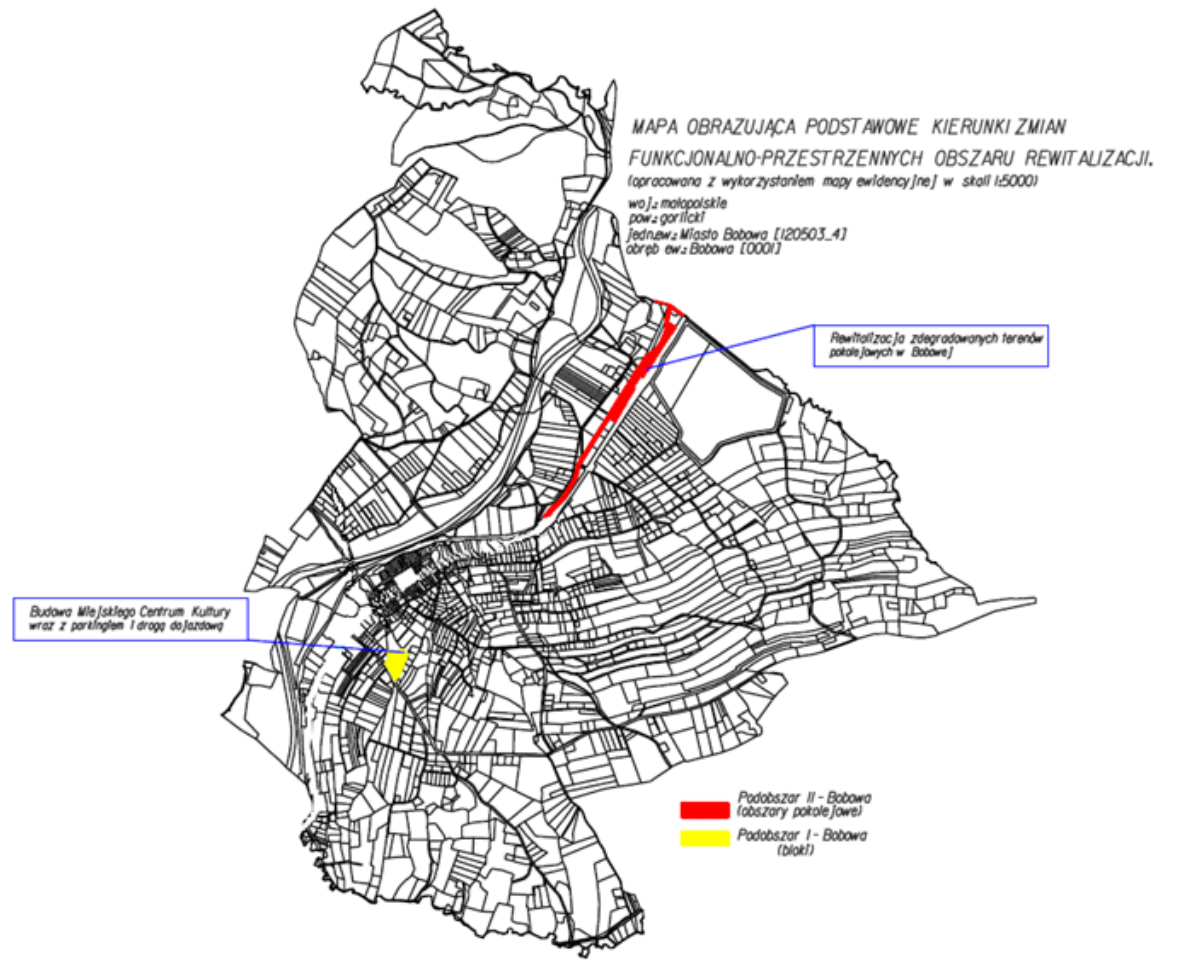
ZAŁĄCZNIK 1.

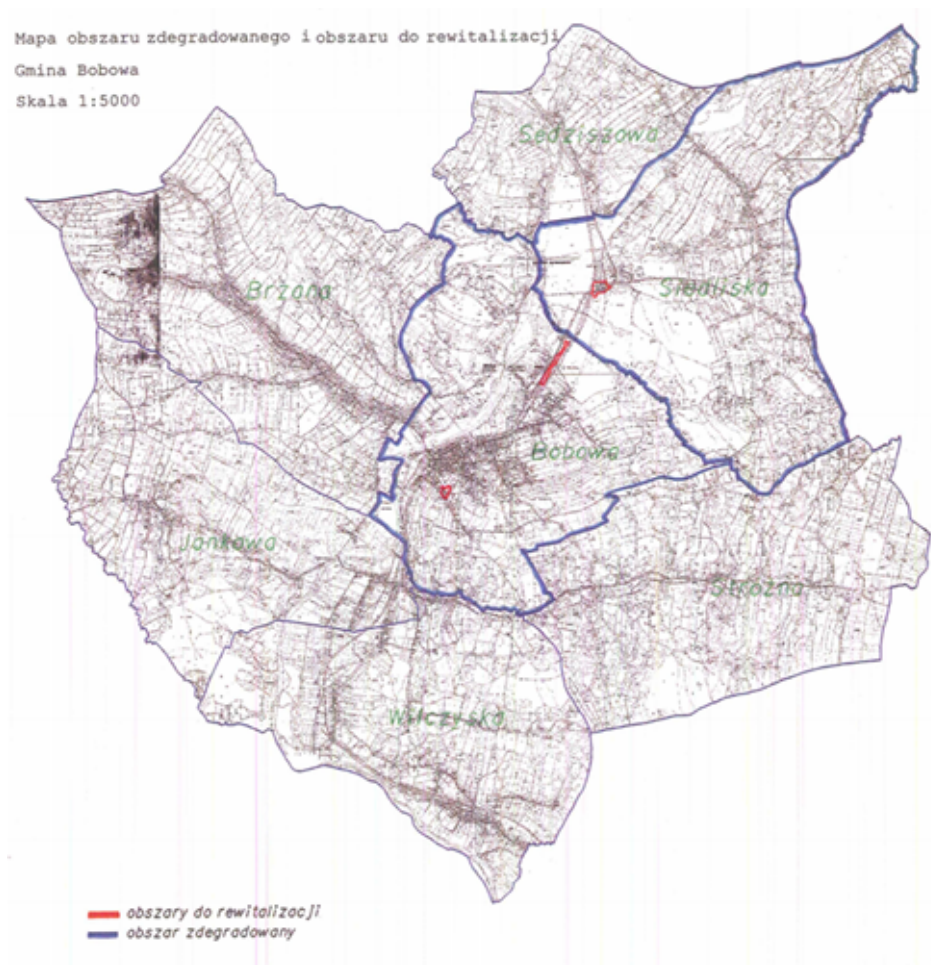
Mapa obszaru rewitalizacji

- miejscowość Siedliska (opracowana z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej o skali 1:2880).

Mapa obszaru rewitalizacji : miejscowość Bobowa (opracowana z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej o skali 1:5000

ZAŁĄCZNIK 2.

RAPORT Z DIAGNOZY

RAPORT z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Bobowa wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Gminnym Programem Rewitalizacji.

1. WSTĘP - METODOLOGIA OPRACOWANIA	118
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	123
2.1. Położenie	123
2.2. Demografia	124
2.3. Rynek pracy – bezrobocie.....	125
2.4. Gospodarka	127
2.5. Pomoc społeczna.	128
2.6. Infrastruktura	129
2.6.1. Sieć wodociągowa	129
2.6.2. Sieć kanalizacyjna	130
2.6.3. Sieć gazowa	130
2.7. Środowisko naturalne.....	131
3. WYZNACZANIE OBSZRÓW KRYZYSOWYCH DO DIAGNOZY W GMINIE BOBOWA.....	133
3.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary	134
4. IDENTYFIKACJA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZGMINNEGO	136
4.1. Wskaźniki zjawisk negatywnych	137
5. WYNIKI DELIMITACJI i WSKAŹNIKI OBSZARÓW DO REWITALIZACJI.....	150
5.1. Analiza porównawcza	151
5.1.1. SFERA SPOŁECZNA	151
5.1.2. SFERA GOSPODARCZA	158
5.1.3. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	159
5.1.4. SFERA TECHNICZNA	160
5.1.5. SFERA ŚRODOWISKOWA.....	162
6. TERENY ZDIAGNOZOWANE JAKO OBSZARY KRYZYSOWE	164
6.1. Obszary do rewitalizacji.....	167
6.2. Podsumowanie.....	169

1. WSTĘP - METODOLOGIA OPRACOWANIA

Zadaniem niniejszego opracowania jest wyznaczenie obszarów zdegradowanych w Gminie Bobowa, celem opracowania dokumentu o nazwie „*Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bobowa na lata 2017-2023*”. Sporządzenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez Gminę Bobowa wynika z wymogów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego (RPOWM) i daje możliwość realizacji działań rewitalizacyjnych przy wsparciu środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

RAPORT został opracowany, zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (art.9 ust.1—2) oraz Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (dokument przyjęty w dniu 2 sierpnia 2016r.).

W opracowaniu, zgodnie z ww. wytycznymi, przyjęto do analizy metodę porównawczą jednostek urbanistycznych²⁷ opartą na zestawie syntetycznych wskaźników degradacji, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów (jednostek urbanistycznych – miejscowości) Gminy.

Jako syntetyczne wskaźniki degradacji wzięto do analizy wskaźniki wskazane w wytycznych MR²⁸ oraz Ustawie o rewitalizacji. Są to wskaźniki opisujące negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Dla precyzyjnego zobrazowania sytuacji gminy, zdecydowana większość danych zebranych w ramach diagnozy społeczno-gospodarczej w obszarach problemowych została poddana badaniu w dwóch płaszczyznach. z jednej strony w układzie dynamicznym, jako analiza podstawowych trendów rozwojowych. z drugiej strony w układzie porównawczym – dane statystyczne Gminy Bobowa zestawiono z wartościami dla miejscowości gminy.

W diagnozie posłużono się możliwie najbardziej aktualnymi danymi statystyki publicznej. Prezentowane dane dotyczą okresu lat 2014/2015 (w zależności od dostępności danych w momencie rozpoczęcia badania).

Analizy bazujące na danych statystyki publicznej uzupełnione zostały poprzez sporządzenie **analiz przestrzennych**, obrazujących rozkład problemów (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych) i szczególnej koncentracji zjawisk kryzysowych. Należy zaznaczyć, że analizy przestrzenne zjawisk kryzysowych opracowane zostały jedynie dla tych problemów i negatywnych aspektów funkcjonowania Gminy Bobowa, dla których istniała możliwość zebrania danych na odpowiednim poziomie spójności.

---

27 W przypadku Gminy Bobowej za jednostki urbanistycznie podlegające diagnozie przyjęto miejscowości gminy;

28 MR w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 (dokument przyjęty w 02.08.2016r.);

Zgodnie z wytycznymi w pierwszym kroku określone powinny zostać **obszary zdegradowane**, które stanowią „obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji **negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Obszar zdegradowany można wyznaczyć w przypadku występowania na nim, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,

2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów, jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,

3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej, jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej, jakości terenów publicznych,

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają wskaźniki opisujące powyższe sfery, które wskazują na **niski poziom rozwoju** lub dokumentują **silną dynamikę spadku poziomu rozwoju** w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

W kolejnym kroku wyznacza się **obszar rewitalizacji** – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Należy podkreślić, że Ustawa o Rewitalizacji nie definiuje jednoznacznie pojęć „koncentracji” i „szczególnej koncentracji” negatywnych zjawisk. W związku z powyższym w przypadku pojęcia „koncentracji” (odnoszącego się do analizy wskaźników społecznych na potrzeby wyznaczenia obszarów zdegradowanych), przyjęto, że koncentracja oznacza występowanie przynajmniej dwóch wskaźników o wartościach przekraczających wartość progową – średnią dla całej gminy.

Zatem obszarem zdegradowanym, w myśl Ustawy o Rewitalizacji, będzie obszar, na którym występują:

- przynajmniej dwa czynniki społeczne (odzwierciedlone za pomocą mierzalnych wskaźników), których wartości przekraczają medianę dla całej gminy,

oraz

- przynajmniej jeden czynnik (wskaźnik): gospodarczy lub środowiskowy lub przestrzenno-funkcjonalny lub techniczny, którego wartość przekracza średnią dla całej gminy.

Równocześnie w Ustawie o rewitalizacji brak jest jednoznacznej definicji „szczególnej koncentracji”. Jednakże Ustawodawca w art. 10 pkt. 2 Ustawy zawarł zapis, iż: „**obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy**”.

Zatem szczególna koncentracja, w myśl przesłanek wynikających z powyższego punktu, oznaczać może obszary gminy zawierające do **30% mieszkańców gminy i zajmujące do 20% powierzchni gminy**, na których występuje największa liczba negatywnych zjawisk (wskaźników odzwierciedlających problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne). Mając równocześnie na uwadze definicję obszaru rewitalizacji, przewiduje się wykluczenie danego obszaru z procesu rewitalizacji (ze względu na brak szczególnego znaczenia dla rozwoju lokalnego lub brak przewidywanych działań rewitalizacyjnych) i zastąpienie go innym obszarem o ile:

- spełnia on kryteria „obszaru zdegradowanego”;
- ma on istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego;
- przewidziane na nim są działania rewitalizacyjne;
- jego włączenie nie spowoduje przekroczenia progu 30% mieszkańców gminy i 20% powierzchni gminy w obszarze rewitalizacji.

Ocenę skali koncentracji problemów oparto w szczególności na dwóch wskaźnikach:

- „koncentracji negatywnych zjawisk”, którego celem jest weryfikacja, czy dany obszar spełnia kryteria „obszaru zdegradowanego”, określone w Ustawie o Rewitalizacji;
- syntetycznego wskaźnika szczególnej koncentracji, którego celem jest określenie rankingu obszarów pod kątem występowania największej liczby negatywnych zjawisk i ich klasyfikacji jako obszary potencjalnie kwalifikowane do obszarów rewitalizacji.

Wyznaczenie powyższych wskaźników wymaga analizy rozmieszczenia przestrzennego zjawisk problemowych (tzw. „wskaźników cząstkowych”). W poniższej tabeli przedstawiono zakres analizowanych wskaźników cząstkowych (przypisanych do wszystkich grup wymienionych w ww. ustawie: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej).

Wskaźnik cząstkowy	Źródło danych
CZYNNIKI SPOŁECZNE	
Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.
Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.
Mediana wieku	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.
Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.

Poziom długotrwałego bezrobocia (liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy i dłużej)	PUP Gorlice
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania.	PUP Gorlice
Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.	OPS w Bobowej stan na 31.12.2015r.
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania.	OPS w Bobowej stan na 31.12.2015r.
Wyniki egzaminów 6-klasisty	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.
Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.	Komenda Policji w Gorlicach, stan na 31.12.2014 r.
Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego	wyniki/gminy/view/121603
Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.
CZYNNIKI GOSPODARCZE	
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.	CEIG/UG Bobowa
SFERA TECHNICZNA	
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015r.
Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015r.
Liczba budynków wybudowanych przed 1989r.	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015r.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
Liczba boisk przy szkołach	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015r.
Liczba przedszkoli	Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015r.
SFERA ŚRODOWISKOWA	
Emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych w Gminie Bobowa	PGN dla Gminy Bobowa http://www.bobowa.pl/wp-content/uploads/2015/07/PGN_Bobowa.pdf
Liczba budynków z wyrobami azbestowymi	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bobowa do roku 2032

W celu wyznaczenia obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk obliczono **wskaźnik koncentracji**, odzwierciedlający liczbę negatywnych czynników (wskaźników cząstkowych), których wartość na danym obszarze przekracza średnią dla gminy.

Następnie wszystkie **obszary uszeregowano od największej koncentracji do najmniejszej liczby wskaźników i wybrano te obszary, które charakteryzują się największą liczbą tych wskaźników i nie przekraczają 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy.** Wyselekcjonowane obszary stanowią wstępną grupę obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk.

W kolejnym kroku wstępna lista obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk została zweryfikowana pod kątem tego czy:

- **obszar ma szczególne znaczenie dla rozwoju lokalnego;**
- **przewiduje się na nim realizację działań rewitalizacyjnych.**

Obszary, które nie spełniały powyższych założeń zostały wykluczane z grupy obszarów rewitalizacji i zastępowane kolejnymi o najwyższej liczbie wskaźników negatywnych, o ile spełniały one powyższe założenia i nie powodowały przekroczenia ograniczenia 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy w obszarach rewitalizacji.

Analizując poziom wskaźników zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji²⁹ w ww. sferach obejmujących analizowane jednostki urbanistycznie, wyznaczono **obszary zdegradowane**, cechujące się szczególną koncentracją **negatywnych zjawisk**, na których, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1. Położenie

Gmina Bobowa położona jest w województwie małopolskim, w powiecie gorlickim, nad rzeką Biała Tarnowska, na trasie Tarnów – Nowy Sącz.

Gmina zajmuje obszar 49,84 km², stanowi to 5,15% powierzchni powiatu gorlickiego. Gmina Bobowa składa się z 7 miejscowości: Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyska. Największą miejscowością jest Brzana, stanowi 17,76 % ogólnej powierzchni gminy. Natomiast najmniejsza jest Sędziszowa (6,8%).

Tabela 29. Powierzchnia miejscowości Gminy Bobowa

L.P.	Miejscowości	Powierzchnia [ha]	% do ogółu
1.	Bobowa	719,92	14,43
2.	Brzana	885	17,76
3.	Jankowa	684	13,72
4.	Sędziszowa	339	6,8
5.	Siedliska	882	17,7
6.	Stróżna	795	15,95
7.	Wilczyska	680	13,64
GMINA OGÓŁEM		4984,92	100

Źródło: Urząd Miejski Bobowa

Gmina Bobowa sąsiaduje z czterema gminami: Ciężkowice, Grybów, Korzenna, Łuzna.

---

29 Art. 10.1. Obszar, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, [...] na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się, jako obszar rewitalizacji.

Rysunek 12. Położenie Gminy Bobowa na tle powiatu gorlickiego

Gmina Bobowa leży na szerokości geograficznej północnej 49,11 stopni i długości geograficznej wschodniej 20,57 stopni, około. 280 m n.p.m. Tereny gminy zlokalizowane są na Pogórzu Rożnowskim, w dolinie rzeki Biała. Od południa Gmina Bobowa jest otoczona Górami Grybowskimi, od zachodu Podgórzem Ciężkowickim, natomiast od wschodu sąsiaduje z Obniżeniem Bużańsko-Bieckim, stanowiącym część Dołów Jasielsko-Sanockich. Charakterystyczną cechą jest ukształtowanie terenu. Gminę otaczają duże kompleksy leśne.

2.2. Demografia

Liczba mieszkańców Gminy Bobowa wynosi 9822 mieszkańców z czego 49,3% stanowią kobiety, a 50,7% mężczyźni. Średni wiek mieszkańców wynosi 35,5 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Mieszkańcy Gminy Bobowa stanowią ok. 0,3 % mieszkańców województwa małopolskiego oraz 8,9 % ludności powiatu gorlickiego. W gminie na kilometr kwadratowy przypada 197 osób.

Tabela 30. Stan ludności w miejscowościach Gminy Bobowa, stan 31.12.2015 r.

L.P.	Miejscowości	Ludność	% ogółu
1.	Bobowa	3120	31,77
2.	Brzana	1381	14,06
3.	Jankowa	1095	11,15
4.	Sędziszowa	566	5,76
5.	Siedliska	1596	16,25
6.	Stróżna	950	9,67
7.	Wilczyska	1114	11,34
GMINA OGÓŁEM		9822	100

Źródło: Urząd Miejski w Bobowej

Największą miejscowością gminy pod względem liczby mieszkańców jest miasto Bobowa. Jego mieszkańcy stanowią 31,77 % ludności gminy. Natomiast najmniejsza jest wieś Sędziszowa, której mieszkańcy stanowią zaledwie 5,76 % ogółu ludności w gminie.

Tabela 31. Przyrost naturalny w Gminie Bobowa w 2011 -2014 roku

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Urodzenie	119	133	143	126
Zgony	72	64	77	66
Zgony niemowląt	2	4	1	0
Przyrost naturalny	47	69	66	60

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gmina Bobowa ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 60. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 6,3 na 1000 mieszkańców Gminy Bobowa. W 2014 roku urodziło się 126 dzieci.

W 2014 roku zarejestrowano 81 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 91 wymeldowań, w wyniku, czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla Gminy Bobowa -10. W tym samym roku zameldowano jedną osobę z zagranicy oraz zarejestrowano jedno wymeldowanie za granicę.

W 2015 r. 61,0 % ogółu mieszkańców Gminy Bobowa stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym (najwyższy odnotowany wskaźnik % w latach 2012 - 2015), 24,8% w wieku przedprodukcyjnym (spadek w stosunku do poprzednich analizowanych lat) i 14,2% w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 32. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku – Gmina Bobowa (2012 – 2015)

	2012	2013	2014	2015
w wieku przedprodukcyjnym	2452	2435	2423	2408
w wieku produkcyjnym	5821	5816	5841	5919
w wieku poprodukcyjnym	1291	1312	1349	1380
<i>% udział w ogólnej liczbie mieszkańców</i>				
w wieku przedprodukcyjnym	25,6	25,5	25,2	24,8
w wieku produkcyjnym	60,9	60,8	60,8	61
w wieku poprodukcyjnym	13,5	13,7	14	14,2

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS, Bank Danych Lokalnych

Powyższa analiza wskazuje, że społeczeństwo gminy zaczyna się starzeć. Zaobserwować można wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i mniejszy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

2.3. Rynek pracy - bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i chcących pracować nie znajduje żadnego zatrudnienia. W Polsce, zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Cechą specyficzną polskiego bezrobocia jest stosunkowo niska aktywność bezrobotnych,

zarejestrowanych jako osoby poszukujące pracy, w podejmowaniu wysiłków na rzecz szybkiego formalnego zatrudnienia. Ponadto osłabienie aktywności w tym obszarze wynika często ze zbyt małej różnicy między możliwym do uzyskania zarobkiem z tytułu legalnego zatrudnienia, a wysokością zasiłku dla bezrobotnych, przy jednoczesnej możliwości zatrudnienia „na czarno”. Zjawisko bezrobocia stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych, pociągających za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne.

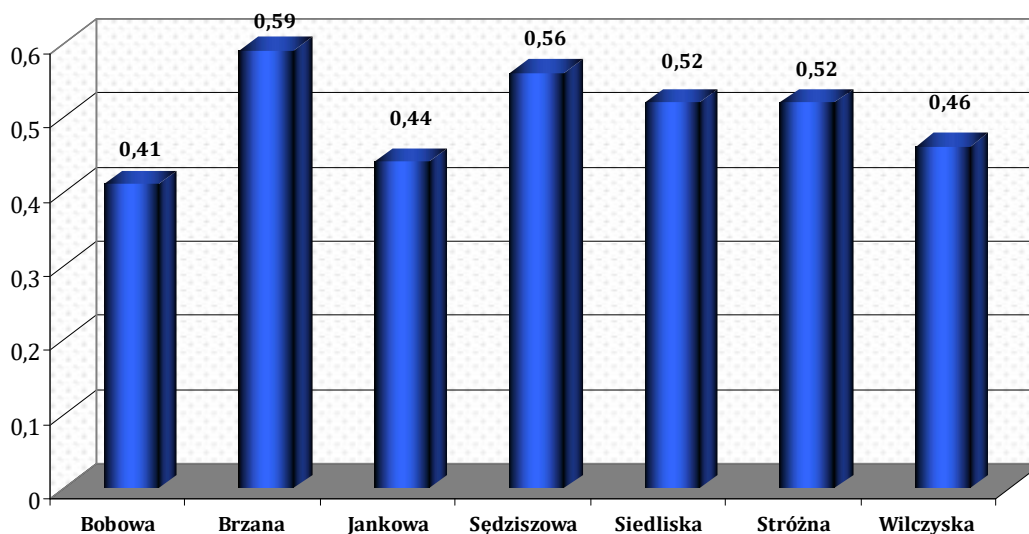
W Gminie Bobowa na dzień 31.12.2015 r. było 383 osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach, z czego aż 186 to osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy.

Tabela 33. Bezrobocie rejestrowane w miejscowościach Gminy Bobowa, stan na 31.12.2015 r.

L.P.	Miejscowości	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	Liczba osób bezrobotnych długotrwale pow. 12 m-cy
1.	Bobowa	121	50
2.	Brzana	53	31
3.	Jankowa	36	16
4.	Sędziszowa	25	14
5.	Siedliska	82	43
6.	Stróżna	33	17
7.	Wilczyńska	33	15
GMINA OGÓŁEM		383	186

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach

W Gminie Bobowa osoby bezrobotne długotrwale stanowią 48,6% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych gminy.

Rysunek 13. Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem w Gminie Bobowa, stan na 31.12.2015 r.

(Źródło:

opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gorlicach)

Największa liczba osób długotrwale bezrobotnych w Gminie Bobowa zamieszkuje w miejscowości Brzana, aż 58,50% osób pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy. Równie wysoki poziom utrzymuje

się w miejscowości Sędziszowa, tam bezrobotni długotrwale stanowią 56,0% wszystkich bezrobotnych.

2.4. Gospodarka

Gmina Bobowa ma charakter rolniczy. Większość gospodarstw to małe gospodarstwa o powierzchni do 5 ha. Pod względem przydatności rolniczej większość gleb gminy – 77 % zaliczana jest do klasy IV a i b, a pozostałe 23 % jest mozaiką innych klas. Największe obszary gruntów ornych wykorzystywane są pod zasiew pszenicy i innych zbóż. Rolnicy również często zajmują się uprawą ziemniaków.

Pomimo, że niemal każda rodzina posiada przynajmniej działkę, to dla większości mieszkańców gminy główne źródło utrzymania stanowi praca poza rolnictwem. Duży odsetek mieszkańców prowadzi działalność gospodarczą na własny rachunek. Stawia to Gminę Bobowa w rzędzie najprężniej działających pod tym względem gmin w powiecie gorlickim.

Na terenie gminy działa 491 podmiotów gospodarczych (stan na 31.12.2015 r., dane Bank Danych Lokalnych). Najwięcej jest firm zatrudniających do 9 pracowników (466), od 10 do 49 pracowników jedynie 23 podmioty, natomiast zatrudniających od 50 do 249 pracowników tylko jedna firma oraz 1000 i więcej to również jeden podmiot gospodarczy.

Do największych podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Bobowa można zaliczyć następujące przedsiębiorstwa:

- Piekarnia Bobowska,
- Exor Sp. z o.o.
- Dom Weselny Ostoja,
- Budimet
- Polfin,
- Juhas - bis,
- Usługi Budowlane Kipiel,
- Sew - Bud,
- Usługi Transportowe i Komunalne Szpila,
- Stacja Paliw Szpila,
- Firma Libropol,
- Kwaciarnia GABI.

Na terenie gminy działają głównie podmioty gospodarcze z sektora prywatnego. Dane te świadczą pozytywnie o rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy i wskazują na siłę potencjału sektora prywatnego gospodarki. Istotne jest również to, że jest to dalszy systematyczny wzrost w stosunku do lat poprzednich.

Tabela 34. Zarejestrowane podmioty gospodarcze wg sektorów własnościowych w Gminie Bobowa

Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	386	395	401	395

sektor prywatny - spółki handlowe	5	7	8	14
sektor prywatny - spółdzielnie	5	5	5	5
sektor prywatny - fundacje	2	2	2	2
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	21	21	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych: GUS – Bank Danych Lokalnych

W Gminie Bobowa w 2015 roku osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 80,45 % wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie.

2.5. Pomoc społeczna.

Pomoc społeczna umożliwia przewyżanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przewyżeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Działaniami z zakresu pomocy społecznej w Gminie Bobowa zajmuje się Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy i zlecone gminie z zakresu: pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, funduszu alimentacyjnego, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, pomocy materialnej dla uczniów.

Pomocy udziela się w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,

- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- trudności w integracji cudzoziemców, które otrzymały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych przysługuje:

- osobie samotnej, której dochód nie przekracza kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej tj. kwoty 542 zł.,
- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj. kwoty 456 zł.

Tabela 35. Osoby korzystające z pomocy społecznej w miejscowościach Gminy Bobowa

L.P.	Miejscowości	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej	Osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności
1.	Bobowa	257	50
2.	Brzana	235	28
3.	Jankowa	133	15
4.	Sędziszowa	61	10
5.	Siedliska	189	26
6.	Stróżna	145	19
7.	Wilczyska	111	17
GMINA OGÓŁEM		1131	165

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej

Na terenie Gminy Bobowa jest 1131 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, w tym aż 165 z tytułu niepełnosprawności.

2.6. Infrastruktura

2.6.1. Sieć wodociągowa

Na terenie Gminy Bobowa funkcjonuje wodociąg o długości 52,5 km z przyłączami, natomiast bez przyłączy – 51,4 km. W ostatnich latach zaobserwowano wzrost ludności korzystającej z sieci. Gmina Bobowa jest średnio zwodociągowana. Dopiero 1/3 mieszkańców ma możliwość korzystania z sieci wodociągowej.

Tabela 36. Sieć wodociągowa w Gminie Bobowa w 2013 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2013
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	51,4

Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	790
Woda dostarczana gospodarstwom domowym	dam ³	77,4
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	3200
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m ³	24,2

Źródło: Urząd Miejski w Bobowej

Na terenie Gminy Bobowa występują trzy ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania, zasilające istniejące sieci wodociągowe. Stacja uzdatniania wody znajdują się w miejscowościach Bobowa, Jankowa, Wilczyńska.

2.6.2. Sieć kanalizacyjna

Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 66,60 km wraz z przyłączami oraz 63,16 km bez przyłączy. Z kanalizacji korzysta 3056 osób i ich liczba z roku na rok wzrasta. Gmina Bobowa nie ma w pełni zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków, około 1/3 mieszkańców podłączonych jest do systemu kanalizacyjnego.

Pozostała część mieszkańców obsługiwana jest przez tabor asenizacyjny oraz przez systemy indywidualne - przydomowe oczyszczalnie ścieków. Ujęte ścieki odprowadzane siecią kanalizacyjną lub przetransportowane przez tabor asenizacyjny trafiają do oczyszczalni ścieków w Siedliskach.

Tabela 37. Sieć kanalizacyjna w Gminie Bobowa w 2013 roku

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2013
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	63,16
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	756
Ścieki odprowadzone	dam ³	108,4
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba ³	3056

Źródło: Urząd Miejski w Bobowej

Wszystkie ścieki bytowe z terenu gminy oczyszczane są w oczyszczalni w Siedliskach. Ogólny stan sieci można określić jako dobry. Większość do sieci budowane po 1997 roku. Oczyszczalnia ścieków w Siedliskach została zaprojektowana na przepustowość 720 m³/d oraz dla równoważnej liczby mieszkańców RLM 1560. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Biała Tarnowska w Bobowej.

2.6.3. Sieć gazowa

Na terenie Gminy Bobowa znajduje się sieć gazownicza, której operatorem jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., gaz dostarczany jest do następujących miejscowości:

- Bobowa,
- Brzana,
- Jankowa,
- Sędziszowa,
- Siedliska,
- Stróżna,
- Wilczyńska.

Z sieci gazociągowej w Gminie Bobowa korzysta około 69 % mieszkańców. Długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wynosi 123 762 km.

Tabela 38. Sieć gazowa na terenie Gminy Bobowa w 2015 r.

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2015
długość czynnej sieci	m	123 762
czynne przyłącza	szt.	1 408
odbiorcy gazu	gosp.	1 435
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	711
zużycie gazu	tys.m ³	717,0

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych

2.7. Środowisko naturalne

Gmina Bobowa nie posiada wielu obszarów chronionych, co nie oznacza, że nie ma zasobów przyrodniczych, które mogłyby ulec zniszczeniu i degradacji. Najważniejszym obszarem przyrodniczym jest dolina rzeki Biała. Największe zagrożenie dla tego terenu stanowi sąsiadująca nieopodal infrastruktura komunikacyjna, która prowadzi do fragmentacji cennych terenów, a hałas płoszy zwierzęta.

Ukształtowanie terenu

Charakterystyczną cechą jest ukształtowanie terenu. Gminę otaczają duże kompleksy leśne, z piękną szatą roślinną. Znaczną część powierzchni Gminy Bobowa zajmują lasy a ich powierzchnia wynosi ok.734 ha, z czego 84,9 ha znajduje się w granicach samego miasta Bobowa. Gmina położona jest w piętrze klimatycznym umiarkowanie ciepłym (klimat podgórski o dużym nasłonecznieniu). Wyróżniającą cechą jest silne przewietrzanie, zarówno grzbietów, jak i dolin. Pogórza sięgają 450 – 550 m.n.p.m. porastane przez wielogatunkowe lasy liściaste. Dominują w nich buki, jawory, graby, świerki, jodły, będące pozostałością dawnych puszczy karpackich. Nad rzekami zachowały się częściowo lasy łąkowe wierzbowo-topolowe oraz wiązowe. Znaczny udział w piętrze pogórza mają na wpół naturalne zbiorowiska łąkowe.

Stan wód powierzchniowych i podziemnych

Największym ciekim wodnym na terenie gminy jest rzeka Biała Tarnowska oraz jej dopływy. Doliny Białej Tarnowskiej jest obszarem niezwykle cennym przyrodniczo ze względu na zachowane jeszcze bogactwo gatunkowe roślin i zwierząt. Jest korytarzem ekologicznym zarówno dla migrujących ryb, jak również zwierząt lądowych. Charakterystyczną cechą dla tego obszaru, wynikającą przede wszystkim z ukształtowania terenu, są wezbrania w okresie wiosennych roztopów, letnich opadów, grudniowych deszczy.

Na terenie gminy brak jest naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. W Gminie Bobowa zasoby wód podziemnych są niewielkie. Zbiorniki wód podziemnych o znaczeniu użytkowym występują w utworach czwartorzędowych, trzeciorzędowych oraz mezozoicznym. Na terenie gminy znajduje się fragment głównego zbiornika wód podziemnych. Występuje on w utworach czwartorzędowych i ma porowy charakter ośrodka. Zbiornik ten związany jest z doliną rzeczna rzeki Biała oraz kopalnym

stanem tej doliny. Jego zasoby dyspozycyjne szacowane są na 7 tys. m³/d, natomiast głębokość ujęć wynosi 6 m. Zbiornik wykorzystywany jest powszechnie do zaopatrzenia w wodę indywidualnych gospodarstw, cechuje się wysokimi wahaniami poziomu wody nawiązującymi do przebiegu opadów.

Główne problemy w zakresie ochrony wód podziemnych i powierzchniowych w Gminie Bobowa to:

- niepełny stopień skanalizowania na obszarach wiejskich gminy,
- niewłaściwie prowadzoną gospodarkę rolną (problem nawożenia upraw i stosowania środków ochrony roślin),
- punktowe (zrzuty ścieków, nieszczelne zbiorniki na nieczystości płynne) i obszarowe źródła zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych stanowiące głównie zanieczyszczenia spływające z pól, szczególnie w okresach po nawożeniu gruntów rolnych,
- odprowadzanie do wód i do ziemi nieoczyszczonych ścieków komunalnych w ilościach zagrażających jakości wód powierzchniowych i podziemnych, ze względu na brak infrastruktury kanalizacyjnej (nieszczelne szamba, niewłaściwie eksploatowane przydomowe oczyszczalnie ścieków),
- za względu na wody podziemne – niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich i rekreacyjnych, zanieczyszczenia za źródeł rolniczych, nadmierne rozdysponowanie zasobów;

Badania jakości wody na terenie gminy wykonane przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, wykazały że stan jakościowy wód jest dobry. Również wody przeznaczone do spożycia spełniają wymagania.

Stan powietrza

Źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy są: paleniska domowe, kotłownie lokalne, źródła gospodarcze oraz pojazdy mechaniczne. Szkodliwymi substancjami pochodzenia antropogenicznego najczęściej emitowanymi do powietrza są przede wszystkim: tlenek siarki, tlenek węgla, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, benzo-a-piren, sadza, kadm oraz drobne pyły powstające w wyniku spalania węgla, oleju opałowego oraz materiałów pędnych.

Ze względu na ilości emitowanych zanieczyszczeń, szacuje się, że w gminie emisja antropogeniczna jest jednym z głównych zagrożeń dla warunków życia i zdrowia człowieka oraz środowiska. Dla terenów wiejskich jej uciążliwość wynika głównie z rozproszenia źródeł emisji (emisja niska z palenisk domowych). Ze względu na koncentrację ośrodków przemysłowo – usługowych na terenie miasta obszary te są w największym stopniu narażone na skutki emisji antropogenicznej (przemysłowej, niskiej i komunikacyjnej).

Ze względu na brak stacji pomiaru zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Bobowa, stan czystości powietrza gminy w 2015 roku został przedstawiony na tle całego województwa małopolskiego.

W rocznej ocenie jakości powietrza przyjęto wartości kryterialne określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. W sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) w zakresie: SO₂, NO₂, NO_x, CO, C₆H₆, O₃, pyłu PM₁₀, pyłu PM_{2,5} zawartości ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ zgodne

z podanymi w dyrektywach 2008/50/WE i 2004/107/WE. Ocena jakości powietrza w odniesieniu do ozonu, pod kątem ochrony zdrowia jak również roślin, opiera się na dwóch wartościach kryterialnych, którymi są: poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego. W rezultacie, dla ozonu dokonuje się podwójnej klasyfikacji stref (ochrona zdrowia), biorąc pod uwagę poziom docelowy ozonu (klasy a i C) oraz poziom celu długoterminowego (klasy D1 i D2).

Na obszarze powiatu gorlickiego znajduje się dwie stacje pomiaru zanieczyszczeń powietrza, usytuowane w Gorlicach przy ul. Krasińskiego oraz miejscowości Szymbark. W stacji w Gorlicach mierzony jest poziom BAP_PM10 - benzo(a)piren w PM10 oraz PM10 - Pył zawieszony PM10. Pomiary mierzone metodą manualną. W 2015 roku na stanowisku pomiarowym w Gorlicach nie stwierdzono poziomu alarmowego. Wartości średnioroczne stężenia pyłu zawieszonego PM10 wyniosło 30,0 ug/m³, co stanowi 75% wartości dopuszczalnej. Stężenie to obniżyło się w porównaniu do poprzedniego roku o 0,8 ug/m³, gdyż w 2014 r. wartości średniodobowe (50 ug/m³) zostały przekroczone dla 37 dni.

Natomiast na stanowisku pomiarowym w Szymbarku stosuje się automatyczną metodę pomiaru, względem poziomów zanieczyszczenia tlenkiem azotu (NO), dwutlenkiem azotu (NO₂), tlenkami azotu (NO_x), Ozonem (O₃) i dwutlenkiem siarki (SO₂). W 2015 roku pomiar nie wykazał przekroczenia średnich dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń.

Stan gleb

Tereny gminy charakteryzują się występowaniem średnich pod względem bonitacyjnym gleby – mady, piaszczyste i piaszczysto – żwirowe, jak również dłuższym okresem wegetacji. Pod względem przydatności rolniczej większość gleb gminy (77%) zalicza się do klasy IV a i b, a pozostałe 23 % jest mozaiką innych klas. Jakość gleb warunkuje sposób wykorzystywania gruntów. Największe obszary gruntów ornych wykorzystywane są pod zasiew zbóż. Rolnicy często decydują się również na uprawę ziemniaków. Jednak zbierane plony wykorzystywane są na potrzeby własne rolników. Na ilość uzyskiwanych plonów mają wpływ głównie słabsze gleby oraz warunki klimatyczne, ukształtowanie terenu i powiązane z tym stosunki wodne.

3.WYZNACZANIE OBSZRÓW KRYZYSOWYCH DO DIAGNOZY W GMINIE BOBOWA

Na potrzeby analizy czynników określających stan kryzysowy, do zdiagnozowania przyjęto miejscowości jako jednostki administracyjne umożliwiające porównanie wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników degradacji.

Rysunek 14. Podział administracyjny Gminy Bobowa

3.1. Podstawowe informacje charakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary

Obszar gminy cechuje skupienie zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Układ ten jest kontynuacją historycznych układów ulicowych, charakterystycznych również dla gmin sąsiednich. Przeważają budynki typu zabudowy jednorodzinnej.

Gmina Bobowa obejmuje 7 miejscowości : **Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna, Wilczyska.**

Tabela 39. Powierzchnia i ludność miejscowości Gminy Bobowa (stan na 31.12.2015 r.)

L.P.	Miejscowości	Liczba mieszkańców	% do ogółu	Powierzchnia (ha)	% do ogółu
1.	Bobowa	3120	35,37	719,92	14,43
2.	Brzana	1381	15,66	885	17,76
3.	Jankowa	1095	12,42	684	13,72
4.	Sędziszowa	566	6,42	339	6,8
5.	Siedliska	1596	18,1	882	17,7
6.	Stróżna	950	10,77	795	15,95
7.	Wilczyska	1114	1,26	680	13,64
GMINA OGÓŁEM		9822	100	4984.92	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiej w Bobowej

Charakter powiązań układów przestrzennych w strukturze sieci osadniczej jest jednym z podstawowych czynników generujących rozwój poszczególnych elementów tej struktury.

Dla Gminy Bobowa czynnikiem najbardziej generującym możliwości rozwojowe gminy jest sąsiedztwo miasta Gorlice i wynikający stąd szeroki zakres powiązań.

Dominującym ośrodkiem w obszarze gminy jest miejscowość Bobowa, w której dominuje zwarta zabudowa i którą zamieszkuje ponad 31% ogółu mieszkańców gminy. W pozostałych miejscowościach daje się zauważyć wyraźną tendencję do rozpraszania zabudowy, zwłaszcza we wschodniej części. Jest to zjawisko niekorzystne, gdyż osłabia zwartość kompleksów rolnych, degradując dodatkowo charakterystyczny i malowniczy krajobraz gminy o urozmaiconej rzeźbie terenów. Możliwości rozwojowe budownictwa mieszkaniowego w gminie są bardzo korzystne. Sprzyjają temu dobre warunki fizjograficzne i postępujący rozwój infrastruktury technicznej w zakresie uzbrojenia terenów budowlanych.

Ważnym elementem generującym rozwój gminy jest dostępność do traktatów komunikacyjnych. Sieć drogowa na terenie Gminy Bobowa jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Komunikację gminy stanowią: drogi wojewódzkie nr 977 i 981 oraz drogi powiatowe i gminne. Drogi wojewódzkie są ważnym korytarzem transportowym o kierunku północ – południe, które zapewniają dostęp bezpośrednio z kierunku północnego do miejscowości uzdrowiskowych oraz przejścia granicznego. Ponadto gmina posiada bardzo dobre połączenie kolejowe z Nowym Sączem i Tarnowem, jak również autobusowe z miastem Gorlice i Nowym Sączem.

Gmina Bobowa posiada znaczące walory turystyczne. Gmina przyciąga turystów poszukujących terenów idealnych dla rekreacji. Gmina bogata jest w wiele zabytków, dlatego też jest często zwiedzana przez miłośników historii.

W Gminie Bobowa znajdziemy wiele zabytków m.in.

- Rynek miasta Bobowa z fontanną, na której usytuowana jest „Zosia Koronczarka”
- dwa kościoły p.w. Wszystkich Świętych oraz zabytkowy kościół p.w. Św. Zofii z II połowy XV w. W Bobowej,
- Synagoga usytuowana w ścisłym centrum miasta oraz odsuniętym na granicach miasta cmentarzu żydowskim, na którym spoczywa cadyk,
- Dwór Długoszowskich w Bobowej, który został przeznaczony na Szkołę muzyczną i stopnia,
- Kasztel Obronny w Jeżowie drewniano – murowany utrzymany w gotycko – renesansowym stylu, zachowany w bardzo dobrym stanie,
- Kościół parafialny św. Stanisława w Wilczyskach, który zbudowano w XVII w. Gruntowny remont świątyni miał miejsce w XVIII w., z tego okresu pochodzi także dobudowana kaplica. Wnętrze nakryto stropami płaskimi z fasetami. Otwór tęczowy zwieńczony jest łukiem o wykroju w tzw. ośli grzbiet, na belce tęczowej znajduje się barokowy krucyfiks. Najstarszym zabytkiem wyposażenia jest gotycka chrzcielnica kamienna z 1486 r. Ołtarz główny regencyjny z obrazem św. Stanisława Biskupa z przeł. XVIII i XIX w. Kościół wchodzi w skład Szlaku Architektury drewnianej w Małopolsce,
- Kościół p.w. Świętego Mikołaja w Siedliskach pochodzącego z przełomu XIV – XV w. Kościół zbudowany głównie z kamienia. Budowla jednonawowa na rzucie prostokątnym. Prawdopodobnie zbudowana w stylu gotyckim, ale w wyniku licznych przeróbek zatraciła swoje cechy stylowe.

W Gminie Bobowa, co roku organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Koronki Klockowej. Festiwal to nie tylko okazja do międzynarodowych spotkań koronczarek, ale także możliwość obejrzenia poszczególnych ekspozycji narodowych i pokonkursowej wystawy nagrodzonych prac w Ogólnopolskim Konkursie Koronek Klockowych. Festiwalowi towarzyszy pokaz mody i warsztaty nauki wyrobienia koronek.

Obszar ten jest na tyle ciekawy, że może zainteresować krajoznawców i miłośników przyrody, ludzi szukających krótkiego wypoczynku w spokoju i ciszy.

4.IDENTYFIKACJA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZGMINNEGO

Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Dla każdego badanego wskaźnika ustalono wskaźnik syntetyczny degradacji (dana referencyjna). Zasadniczo daną referencyjną jest średnia dla gminy. Jednostki administracyjne (miejscowości), dla których wskaźnik syntetyczny będzie gorszy niż średnia dla gminy może być potencjalnie uznany za obszar zdegradowany, pod warunkiem występowania na nim, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1. gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
2. środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
3. przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań administracyjnych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
4. technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

4.1. Wskaźniki zjawisk negatywnych

KATEGORIA: SFERA SPOŁECZNA

– **Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań, a liczbą wymeldowań pomnożony przez 100, i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.} = ((L_{\text{zam}} - L_{\text{wym}}) * 100) / L_{\text{mg}}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań w miejscowości, a liczbą wymeldowań w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.} = ((L_{\text{zam}} - L_{\text{wym}}) * 100) / L_{\text{mm}}$$

Tabela 40. Demografia – wskaźnik: saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12. 2015 r.

Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	
Miejscowości	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1 Bobowa	-0,04
2 Brzana	-0,01
3 Jankowa	-0,02
4 Sędziszowa	0,02
5 Siedliska	0,07
6 Stróżna	0
7 Wilczyńska	-0,01
GMINA OGÓŁEM	-0,03

– **Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym gminy i liczby osób w wieku produkcyjnym gminy, pomnożony przez 100%

$$\text{Wsk.deg.} = (L_{\text{pop}} / L_{\text{opg}}) * 100\%$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym miejscowości i liczby osób w wieku produkcyjnym miejscowości, pomnożony przez 100%

$$\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Lopop}/\text{Loprs}) * 100\%$$

Tabela 41. Demografia – wskaźnik: ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	10%
2	Brzana	20%
3	Jankowa	19,5%
4	Sędziszowa	23,7%
5	Siedliska	23%
6	Stróżna	24,5%
7	Wilczyska	18%
GMINA OGÓŁEM		21%

– **Mediana wieku**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,

Tabela 42. Kategoria demografia – wskaźnik: mediana wieku, stan na 31.12.2015 r.

Mediana wieku		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	35,9
2	Brzana	34,4
3	Jankowa	34,3
4	Sędziszowa	36,7
5	Siedliska	36,6
6	Stróżna	35,09
7	Wilczyska	34,08
GMINA OGÓŁEM		35,5

– **Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz różnicy między liczbą urodzeń żywych w gminie, a liczbą zgonów w gminie pomnożony przez 100,

$$\text{Wsk.deg.} = ((\text{Lużg} - \text{Lzg})/100)$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz różnicy między liczbą urodzeń żywych w miejscowości, a liczbą zgonów w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.} = ((\text{Luźm} - \text{Lzm})/100)$$

Tabela 43. Demografia – wskaźnik: przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	0,23
2	Brzana	0,1
3	Jankowa	0,08
4	Sędziszowa	0
5	Siedliska	0,07
6	Stróżna	0,06
7	Wilczyńska	-0,02
GMINA OGÓŁEM		0,52

RYNEK PRACY

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z bezrobociem, analizie poddano podstawowe kategorie wpływające na poziom bezrobocia w gminie:

– **Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem**

- dane źródłowe: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gmin:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy i liczby osób bezrobotnych ogółem w gminie, pomnożony przez 100%

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Lob}/\text{Lbmg}) * 100\%$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy w miejscowości i liczby bezrobotnych ogółem w miejscowości, pomnożony przez 100%

$$\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Lobm}/\text{Lbm}) * 100\%$$

Tabela 44. Rynek pracy – wskaźnik: liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem, stan na 31.12.2015 r.

Miejscowości		Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	Liczba osób bezrobotnych długotrwale pow. 12 m-cy	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	121	62	51,24 %
2	Brzana	53	25	47,17 %

3	Jankowa	36	16	44,4 %
4	Sędziszowa	25	11	44,0 %
5	Siedliska	82	43	52,4 %
6	Stróżna	33	17	51,5 %
7	Wilczyska	33	15	45,5 %
GMINA OGÓŁEM		383	189	48,6 %

– **Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Powiatowy Urząd Pracy w Gorlicach, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu liczby bezrobotnych zarejestrowanych ogółem i liczby ludności w wieku produkcyjnym w gminie oraz liczby 100%

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Lob}/\text{Lowp}) * 100\%$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu liczby bezrobotnych zarejestrowanych ogółem i liczby ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania oraz liczby 100%

$$\text{Wska.deg.miej.} = (\text{Lob}/\text{Lowp}) * 100\%$$

Tabela 45. Rynek pracy – wskaźnik: udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	5,96
2	Brzana	5,79
3	Jankowa	5,16
4	Sędziszowa	5,78
5	Siedliska	8,07
6	Stróżna	5,63
7	Wilczyska	4,62
GMINA OGÓŁEM		5,89

POMOC SPOŁECZNA

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z ubóstwem, analizie poddano dane związane z liczbą osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego:

– **Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.}=(Lz*100)/Lmg$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.}=(Lz*100)/Lmm$$

Tabela 46. Pomoc społeczna – wskaźnik: liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	
Miejscowości	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1 Bobowa	8,23
2 Brzana	17,01
3 Jankowa	12,14
4 Sędziszowa	10,77
5 Siedliska	11,84
6 Stróżna	15,26
7 Wilczyska	9,96
GMINA OGÓŁEM	11,51

– **Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.}=(Lz*100)/Lmg$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.}=(Lz*100)/Lmm$$

Tabela 47. Pomoc społeczna – wskaźnik: korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	1,68
2	Brzana	2,02
3	Jankowa	1,36
4	Sędziszowa	1,76
5	Siedliska	1,62
6	Stróżna	2
7	Wilczyńska	1,52
GMINA OGÓŁEM		1,67

– **Wyniki egzaminów 6-klasisty**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.

Tabela 48. Kategoria edukacja – wskaźnik: wyniki egzaminów 6-klasisty, stan na 31.12.2015 r.

Wyniki egzaminów 6-klasisty		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	63,93 %
2	Brzana	63,40 %
3	Jankowa	64,00 %
4	Sędziszowa	78,36 %
5	Siedliska	75,80 %
6	Stróżna	70,63 %
7	Wilczyńska	75,00 %
GMINA OGÓŁEM		70,16

– **Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Komenda Policji w Gorlicach, stan na 31.12.2014 r.

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby przestępstw i wykroczeń w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.}=(Lpwg*100)/Lmg$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby przestępstw i wykroczeń w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wska.deg.miej.}=(Lzpg*100)/lms$$

Tabela 49. Bezpieczeństwo publiczne – wskaźnik: liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	0,66
2	Brzana	0,29
3	Jankowa	0,09
4	Sędziszowa	0,17
5	Siedliska	0,31
6	Stróżna	0,63
7	Wilczyska	0,62
GMINA OGÓŁEM		0,45

– **Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby organizacji pozarządowych w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Lop} * 100) / \text{Lmg}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby organizacji pozarządowych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wska.deg.miej.} = (\text{Lopm} * 100) / \text{lms}$$

Tabela 50. Integracja społeczna – liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	0,29
2	Brzana	0,44
3	Jankowa	0,37
4	Sędziszowa	1,06
5	Siedliska	0,13
6	Stróżna	0,53
7	Wilczyska	0,27
GMINA OGÓŁEM		0,32

– **Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego**

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2014 r.,

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu podzielony przez liczbę wyborców i liczby 100

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Log}/\text{Lwyb}) * 100$$

- **wskaźnika degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu w miejscowości podzielony przez liczbę wyborców w miejscowości i liczby 100

$$\text{Wska.deg.miej.} = (\text{Logm}/\text{Lwybm}) * 100$$

Tabela 51. Integracja społeczna – wskaźnik: frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego, stan na 31.12.2014 r.

Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego				
	Miejscowości	Liczba wyborców	Udział w głosowaniu	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	2362	1231	52,11 %
2	Brzana	965	364	37,72 %
3	Jankowa	798	406	50,87 %
4	Sędziszowa	439	213	34,72 %
5	Siedliska	1201	417	48,52 %
6	Stróżna	703	329	46,8 %
7	Wilczyska	817	413	50,55 %
GMINA OGÓŁEM		7285	3373	46,3 %

KATEGORIA: SFERA GOSPODARCZA

- **Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**

- dane źródłowe: Urząd Gminy w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Lzpg} * 100) / \text{Lmg}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wska.deg.miej.} = (\text{lzpg} * 100) / \text{lms}$$

Tabela 52. Podmioty gospodarcze – wskaźnik: liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2015 r.

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
	Miejscowości	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	0,41

2	Brzana	0,28
3	Jankowa	0,19
4	Sędziszowa	0,53
5	Siedliska	0,23
6	Stróżna	0,53
7	Wilczyńska	0,69
GMINA OGÓŁEM		0,43

KATEGORIA: SFERA TECHNICZNA

– *Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej*

- dane źródłowe: Urząd Gminy w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Losw} * 100\%) / \text{Lmg}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Losw} * 100\%) / \text{Lms}$$

Tabela 53. Sfera techniczna – wskaźnik: odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, stan na 31.12.2015 r.

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	69%
2	Brzana	1%
3	Jankowa	40%
4	Sędziszowa	0%
5	Siedliska	41%
6	Stróżna	10%
7	Wilczyńska	22%
GMINA OGÓŁEM		25 %

– *Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej*

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców gminy

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Losk} * 100\%) / \text{Lmg}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Losk} * 100\%) / \text{Lmm}$$

Tabela 54. Wskaźnik: odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2015 r.

Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	80%
2	Brzana	21%
3	Jankowa	19%
4	Sędziszowa	26%
5	Siedliska	46%
6	Stróżna	0%
7	Wilczyńska	28%
GMINA OGÓŁEM		31 %

Liczba budynków wybudowanych przed 1989r.

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków pomnożony przez 100% i liczby budynków w gminie

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Losk} * 100\%) / \text{Lmg}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby budynków miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Losk} * 100\%) / \text{Lmm}$$

Tabela 55. Wskaźnik :liczba budynków ,wybudowanych przed 1989r. stan na 31.12.2015 r.

Liczba budynków wybudowanych przed 1989r.		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	75,90%
2	Brzana	74,41%
3	Jankowa	77,08%
4	Sędziszowa	80,57%
5	Siedliska	79,92%
6	Stróżna	72,00%
7	Wilczyńska	77,10%
GMINA OGÓŁEM		74,57%

KATEGORIA: SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

– Liczba boisk przy szkołach

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji (referencyjnego):** Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba boisk w gminie pomnożony przez 1000 i liczby uczniów gminy

$$\text{Wsk.deg.}=(\text{Lb}*1000)/\text{Lug}$$

- **wskaźnika degradacji dla poszczególnych miejscowości:** Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba boisk w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby uczniów miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.}=(\text{Lb}*1000)/\text{Lus}$$

Tabela 56. Wskaźnik - Liczba boisk przy szkołach, stan na 31.12.2015 r.

Liczba boisk przy szkołach		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	1,8
2	Brzana	5,3
3	Jankowa	13,8
4	Sędziszowa	31,25
5	Siedliska	7,6
6	Stróżna	27,3
7	Wilczyńska	21,7
GMINA OGÓŁEM		7,9

– Liczba przedszkoli

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2015 r.,
- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji (referencyjnego):** Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba przedszkoli w gminie pomnożony przez 1000 i liczby dzieci w wieku przedszkolnym gminy

$$\text{Wsk.deg.}=(\text{Lpsz}*1000)/\text{Ld}$$

- **wskaźnika degradacji dla poszczególnych miejscowości:** Wskaźnik wyliczono, jako iloraz iloczynu Liczba przedszkoli w miejscowości pomnożony przez 1000 i liczby dzieci w wieku przedszkolnym gminy

$$\text{Wsk.deg.miej.}=(\text{Lpsz}*1000)/\text{Ld}$$

Tabela 57. Wskaźnik – liczba przedszkoli, stan na 31.12.2015 r.

Liczba przedszkoli		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	20
2	Brzana	0
3	Jankowa	0
4	Sędziszowa	0
5	Siedliska	0
6	Stróżna	0
7	Wilczyńska	27,6
GMINA OGÓŁEM		23,8

KATEGORIA: SFERA ŚRODOWISKOWA

JAKOŚĆ POWIETRZA W GMINIE BOBOWA

Problem środowiskowy związany z niską emisją dotyczy wszystkich miejscowości w Gminie Bobowa, i spowodowana jest głównie spalaniem węgla kamiennego w niskosprawnych, indywidualnych źródłach ciepła.

Ocena jakości powietrza atmosferycznego na terenie województwa małopolskiego oraz Gminy Bobowa, przeprowadzona została w oparciu o dane z „Oceny jakości powietrza w województwie małopolskim w 2013 rok” – WIOŚ w Krakowie (2014) oraz „Programu Ochrony Powietrza dla województwa małopolskiego- Małopolska 2023 – w zdrowej atmosferze”, Kraków 2013.

Największa wartość emisji CO₂ w roku bazowym 2013 na terenie Gminy Bobowa, spowodowana była spalaniem paliw w sektorze mieszkaniowym (przeszło 58%) i w transporcie (przeszło 28%). Duży udział w emisji CO₂ w Gminie Bobowa ma zużycie energii elektrycznej (przeszło 35%) oraz spalanie benzyny oraz oleju napędowego w pojazdach silnikowych, które spowodowało ok. 24% całkowitej emisji CO₂. Paliwem, które powoduje największe zanieczyszczenie powietrza (niską emisję) w Gminie Bobowa jest węgiel kamienny. Jego udział w emisji SO₂, CO, pyłów zawieszonych oraz benzo(α)pirenu wynosi blisko 100%. W odniesieniu do emisji NO_x, udział węgla kamiennego wynosi ok.78%, a udział gazu ziemnego to przeszło 20%.

Analizując zanieczyszczenia powietrza na terenie Gminy Bobowa, stwierdzić należy, iż największymi zanieczyszczeniami powietrza są tu pyły PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo(α)pirenu będące wynikiem spalania paliw stałych w indywidualnych systemach ogrzewania oraz emisją liniową, fakt ten potwierdza analiza oceny stanu aktualnego zasobów mieszkaniowych w gminie przeprowadzona na potrzebę sporządzenia *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bobowa*³⁰ (2015r.). W Gminie Bobowa stwierdza się, duży udział budynków mieszkalnych o złym stanie technicznym oraz niskim stopniu termomodernizacji. Szacuje się, iż spośród budynków mieszkaniowych na terenie gminy, ok. 15% zostało wybudowanych po 2000 roku, ok. 25% zostało wybudowanych w latach 1992- 1999, ok.40% budynków zostało wybudowanych w latach 1985-1992, oraz ok. 20% budynków zostało wybudowanych przed 1985 rokiem. Spośród budynków wybudowanych wg. starych norm tylko ok. 25% budynków zostało poddane termomodernizacji w zakresie poprawy izolacyjności budynku. Jedna

³⁰ http://www.bobowa.pl/wp-content/uploads/2015/07/PGN_Bobowa.pdf

czwarta budynków nie została poddana żadnym zabiegom termomodernizacyjnym. Nadal duży odsetek budynków zaopatrywanych jest w energię ciepłą z niskosprawnych systemów grzewczych opartych o paliwa wysokoemisyjne (ponad 60%).

WYROBY AZBESTOWE WYSTĘPUJĄCE NA TERENIE GMINY BOBOWA

Ze względu na swoją niezniszczalność oraz specyficzne właściwości azbest wprowadzony do środowiska otaczającego człowieka utrzymuje się w nim przez czas nieokreślony. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu.

Inwentaryzację wyrobów azbestowych na terenie gminy Bobowa przeprowadzono w lipcu i sierpniu 2012 r. spis danych dokonano zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162, poz. 1089) - „INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST”.

W wyniku inwentaryzacji stwierdzono, że głównie użytkowanym wyrobem zawierającym azbest na terenie gminy Bobowa są wyroby azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie, do których należą:

- płyty płaskie (karo),
- płyty azbestowo-cementowe faliste.

Wyroby te używane są, jako materiał do pokrycia domów, zabudowań gospodarskich (stodół, stajni, szop) oraz zabudowań gospodarczych (garaży, magazynów, warsztatów itp.).

Liczba budynków pokrytych eternitem

- dane źródłowe: Urząd Miejski w Bobowej, stan na 31.12.2012r.,³¹

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków pokrytych azbestem w gminie

$$\text{Wsk.deg.} = (\text{Losk} * 100\%) / \text{Lbg}$$

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby budynków miejscowości

$$\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Losk} * 100\%) / \text{Lmm}$$

---

³¹ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bobowa

Tabela 58. Wskaźnik :liczba budynków ,pokrytych azbestem . stan na 31.12.2012 r.

Udział % domów mieszkalnych krytych eternitem w stosunku do ogólnej ilości tych budynków		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Bobowa	17,17%
2	Brzana	9,67%
3	Jankowa	22,06%
4	Sędziszowa	17,32%
5	Siedliska	12,31%
6	Stróżna	10,73%
7	Wilczyska	8,52%
GMINA OGÓŁEM		13,96%

5.WYNIKI DELIMITACJI I WSKAŹNIKI OBSZARÓW DO REWITALIZACJI

O obszarze problemowym możemy mówić w sytuacji, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-administracyjnej czy przestrzennej danego obszaru, lecz związany jest przede wszystkim ze sferą gospodarczą i społeczną, warunkującą funkcjonalność terenu. Podstawowym kryterium wyznaczenia obszaru, jako „kryzysowego” i wskazania go do działań z zakresu rewitalizacji powinien być fakt, iż sytuacja zastana jest tam gorsza niż średnia dla danego obszaru.

W rozdziale zaprezentowano wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych. Porównania dokonano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki określone w ustawie o rewitalizacji.

Kolejne tabele prezentują zbiorcze porównanie obszarów we wszystkich sferach.

Dla każdej z kategorii wskaźników ustalono wartość progową, która kwalifikowałaby dany współczynnik jako problematyczny lub wymagający interwencji, a tym samym wskazujący jednostkę do zawarcia w planie rewitalizacji. Otrzymane wskaźniki w poszczególnych jednostkach administracyjnych zestawiono w tabele podsumowujące każdą ze sfer. W większości badanych wskaźników otrzymana wartość świadczy o sytuacji gorszej niż średnia w gminie, jednak w niektórych przyjętych wskaźnikach wartość świadczy o sytuacji lepszej niż średnia, zatem w tych przypadkach za odchylenie od normy uznawane były wartości poniżej średniej. Każdy z analizowanych wskaźników, w którym występują nieprawidłowości, zaznaczono kolorem szarym.

W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer.

5.1. Analiza porównawcza

5.1.1. SFERA SPOŁECZNA

DEMOGRAFIA

Ze względu na wyraźny proces starzenia się społeczeństwa w Gminie Bobowa widoczny na przestrzeni ostatnich 4 lat (2012-2015) spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, problemy demograficzne związane ze starzeniem się społeczeństwa zostały poddane analizie poprzez trzy wskaźniki z tej dziedziny:

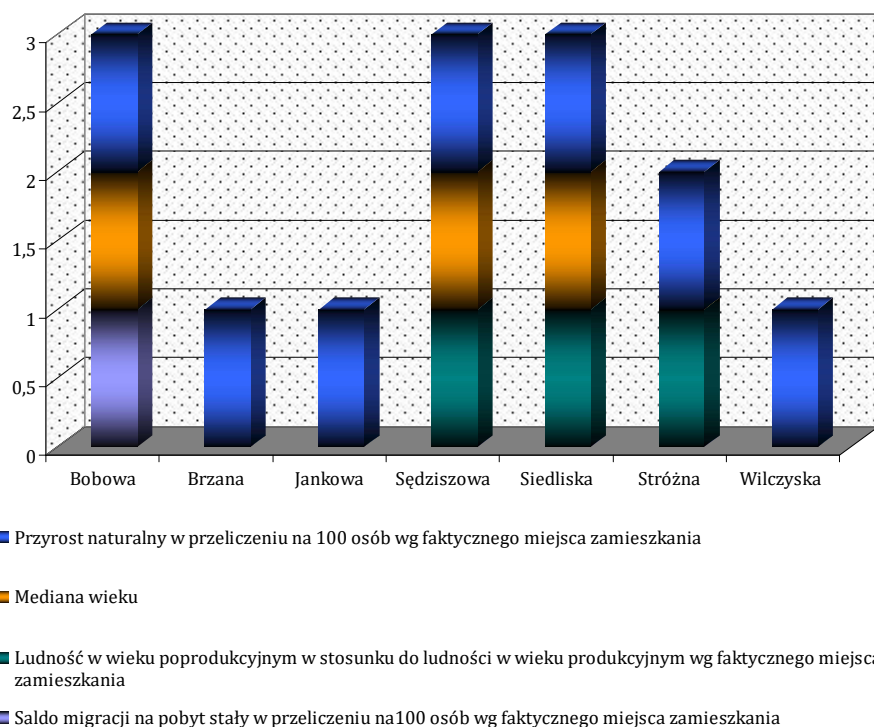
- Saldo migracji na pobyt stały – stanowi obok przyrostu naturalnego jeden z najważniejszych czynników kształtujących liczbę ludności. Migracje (szczególnie zagraniczne) stanowią jeden z najważniejszych (po liczbie urodzeń i zgonów) czynników kształtujących liczbę ludności na danym obszarze.
- W analizowanych miejscowościach tylko 3 miejscowości w Gminie Bobowa charakteryzują się dodatnim saldem migracji. Są to miejscowości: Sędziszowa, Siedliska i Stróżna .
  - Przyrost naturalny – Wskaźnik o wartości wyższej od 0 oznacza, że w badanym okresie liczba urodzeń przewyższa liczbę zgonów (dodatni przyrost naturalny). Wskaźnik o wartości mniejszej od 0 oznacza ujemny przyrost naturalny (inaczej – ubytek naturalny). W przypadku obszarów rozwiniętych, borykających się z problemem starzenia się społeczeństw, dodatni przyrost naturalny jest pożądanym zjawiskiem, a ujemny – niekorzystnym. W Gminie Bobowa tylko w 1 miejscowości obserwujemy ujemny przyrost naturalny tj. w Wilczyskach.
  - Stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym- wskaźnik ten potwierdza niekorzystne zjawisko starzenia się społeczeństwa w 3 miejscowościach: Sędziszowa, Siedliska i Stróżna mają niekorzystny wskaźnik, niż dana referencyjna dla całej gminy.
  - Mediana wieku jest to wartość dla danej populacji wyznaczająca granicę wieku, którą połowa osób z tej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze jej nie osiągnęła. Wysoka i rosnąca wartość wskaźnika może świadczyć o narastaniu zagrożenia demograficznego, jakim jest proces starzenia się społeczeństwa (obszary rozwinięte, gdzie obserwuje się niską dzietność i długie trwanie życia). Niekorzystnie zjawisko powyżej wartości średniej dla gminy występuje w 3 miejscowościach: Bobowej, Sędziszowej i Siedliskach.

Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA - demografia									
Wskaźnik porównawczy	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		Mediana wieku ³²		Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		SUMA
Jednostka urbanistyczna									
Bobowa	-0,04	1	10%	0	35,9	1	0,23	1	3
Brzana	-0,01	0	20%	0	34,4	0	0,1	1	1
Jankowa	-0,02	0	19,5%	0	34,3	0	0,08	1	1
Sędziszowa	0,02	0	23,7%	1	36,7	1	0	1	3
Siedliska	0,07	0	23%	1	36,6	1	0,07	1	3
Stróżna	0	0	24,5%	1	35,09	0	0,06	1	2
Wilczyska	-0,01	0	18%	0	34,08	0	-0,02	1	1
	-0,03	Degradacja	21%	Degradacja	35,5	Degradacja	0,52	Degradacja	
	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość poniżej wartości referencyjnej	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość powyżej wartości referencyjnej.	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość powyżej wartości referencyjnej.	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	wartość poniżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

32 Mediana wieku jest to wartość dla danej populacji wyznaczająca granicę wieku, którą połowa osób z tej populacji już przekroczyła, a druga połowa jeszcze jej nie osiągnęła. Wysoka i rosnąca wartość wskaźnika może świadczyć o narastaniu zagrożenia demograficznego, jakim jest proces starzenia się społeczeństwa

Rysunek 15. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej demografia

RYNEK PRACY-BEZROBOCIE

W Gminie Bobowa na dzień 31.12.2015 r. były 383 osoby zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach, z czego aż 189 to osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy.

Struktura bezrobotnych wg wieku³³

W 2015 roku wśród bezrobotnych zmniejszył się odsetek ludzi młodych w wieku do 35 lat, ale nadal ludzie młodzi stanowili liczną grupę - 48,7% ogółu bezrobotnych. Odsetek bezrobotnej młodzieży w wieku do 25 lat zmniejszył się o 3,5 punktu procentowego z 23,2% do 19,7%, a odsetek osób w wieku 25-34 lata wzrósł nieznacznie z 28,6% do 29,0%. Natomiast udział osób ze starszych grup wiekowych pow. 35 lat, wzrósł łącznie o 3,1 punktu procentowego, w porównaniu do poziomu z końca 2014 roku. Najbardziej w ostatnich 3 latach wzrasta odsetek osób najstarszych powyżej 60 roku życia.

³³ Informacja roczna o sytuacji na rynku pracy w regionie gorlickim w 2015 roku - źródło: PUP Gorlice

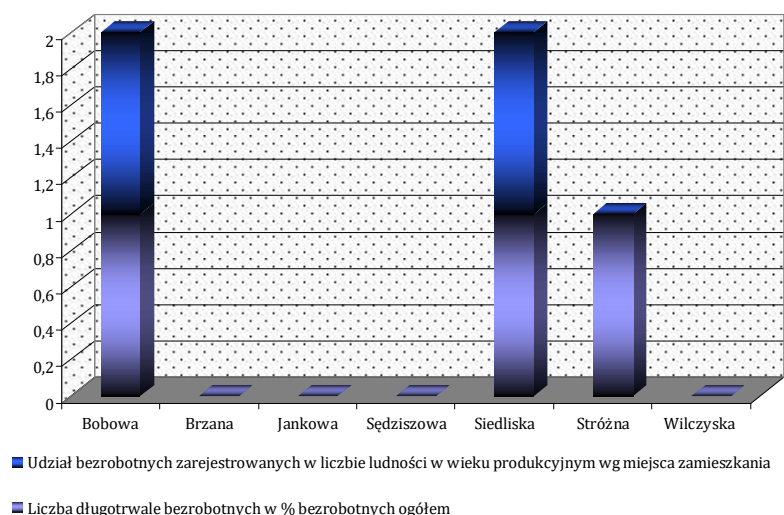
W Gminie Bobowa na dzień 31.12.2015 r. było 383 zarejestrowanych osób w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gorlicach, z czego aż 186 to osoby długotrwale bezrobotne powyżej 12 miesięcy.

Wśród miejscowości Gminy Bobowa największa liczba bezrobotnych mieszka w miejscowościach Bobowa i Siedliska. Liczebność wszystkich analizowanych kategorii bezrobotnych na przestrzeni lat 2012-2015 uległa zmniejszeniu, co uwarunkowane było ogólnym spadkiem liczby osób zarejestrowanych, jako bezrobotne (spadek stopy bezrobocia o 2,6%).

Wskaźnik porównawczy	Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA - RYNEK PRACY				
Jednostka urbanistyczna	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania		SUMA
Bobowa	51,3 %	1	5,96	1	2
Brzana	47,17 %	0	5,79	0	0
Jankowa	44,4 %	0	5,16	0	0
Sędziszowa	46,0 %	0	5,78	0	0
Siedliska	52,4 %	1	8,07	1	2
Stróżna	51,5 %	1	5,63	0	1
Wilczyska	45,5 %	0	4,62	0	0
	48,6%	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej	5,89	Degradacja wartość powyżej wartości referencyjnej	
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Analizując liczbę bezrobotnych w liczbie mieszkańców ogółem należy zauważyć, iż stanowią oni w gminie ok. 4% mieszkańców i w odniesieniu do miejscowości najliczniejszą grupę w liczbie ogółu mieszkańców miejscowości zamieszkują Bobowa i Siedliskach.

Rysunek 16. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej rynku pracy

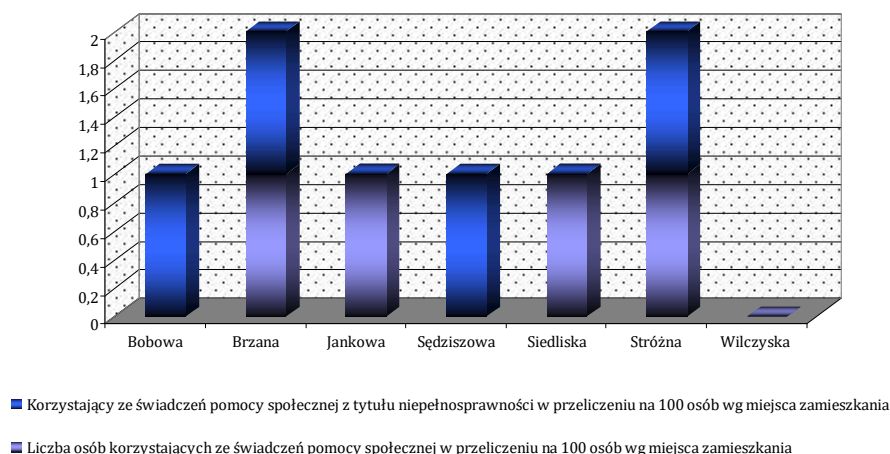
POMOC SPOŁECZNA

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę także liczbę osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Bobowa. Wskaźnik ten świadczy o pogarszającej lub polepszającej się sytuacji społecznej informując pośrednio o natężeniu problemów społecznych związanych z ubóstwem, wykluczenie społecznym, bezrobociem, jako czynnikami kształtującymi trudną sytuację życiową osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przeliczona na jednego mieszkańca, mówi o skali tego zjawiska i obrazuje sytuację materialno-bytową ludności danej miejscowości.

W badanym okresie negatywnie pod względem omawianych wskaźników wyróżniały się miejscowości: Brzana i Stróżna.

Wskaźnik porównawczy	Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA - POMOC SPOŁECZNA				
Jednostka urbanistyczna	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	SUMA	
Bobowa	8,23	0	1,68	1	1
Brzana	17,01	1	2,02	1	2
Jankowa	12,14	1	1,36	0	1
Sędziszowa	10,77	0	1,76	1	1
Siedliska	11,84	1	1,62	0	1
Stróżna	15,26	1	2	1	2
Wilczyska	9,96	0	1,52	0	0
	11,51%	Degradacja wartości powyżej wartości referencyjnej	1,67	Degradacja wartości powyżej wartości referencyjnej	
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Rysunek 17. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej -pomoc społeczna

POZIOM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, BEZPIECZEŃSTWO, EDUKACJA

Dla dopełnienia analizy zjawisk społecznych diagnozie poddano także:

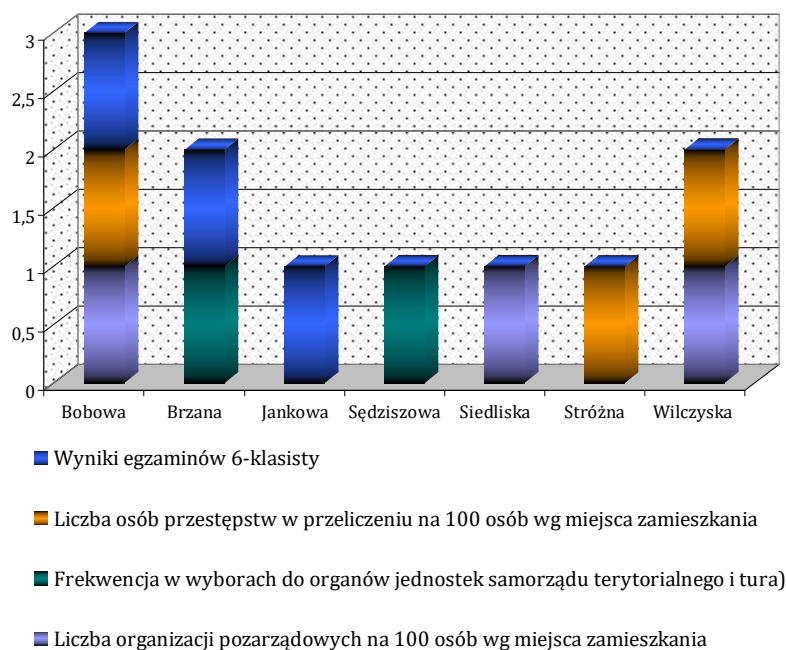
- integrację społeczną mierzoną aktywnością mieszkańców w działalności społecznej oraz uczestniczeniu w życiu społecznym gminy.
- Organizacje pozarządowe aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej. Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywa się w następujących obszarach: upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki; kultury, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego; promocji gminy; profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania patologiom społecznym; działalności na rzecz osób niepełnosprawnych; pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej. Przebiega w różnych formach: zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych, wzajemnego informowania się o planowanych kierunkach działalności, konsultowania projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji, publikowania ważnych informacji dotyczących organizacji na stronach internetowych Urzędu Miejskiego . Największa ilość organizacji pozarządowych jest zarejestrowana w Bobowej najmniej na obszarach wiejskich gminy.
- frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego. Poziom aktywności mierzony aktywnością obywatelską i uczestnictwem w życiu publicznym poprzez udział w wyborach ogółem w gminie jest na niskim poziomie (46,3%) ale w miejscowościach o niskim kapitale społecznym jest jeszcze niższy: Sędziszowa (34,72%) czy Brzana (37,72%).
- bezpieczeństwo publiczne: poczucie bezpieczeństwa jest jednym z podstawowych kryteriów oceny obszaru, w którym się żyje, pracuje i spędza czas. Przestępczość stanowi ważny czynnik wpływający, na jakość życia mieszkańców. Dla diagnozy wykorzystano informacje dotyczące liczby przestępstw: kradzieże i rozboje oraz wybryki chuligańskie, których liczba ogółem w przeliczeniu na 100 osób waha się od 0,09 (miejscowość Jankowa) do 0,66 (miejscowość Bobowa).

- poziom edukacji na przykładzie egzaminów szóstoklasistów: egzamin jest powszechny i obowiązkowy. Przystąpienie do egzaminu jest warunkiem ukończenia szkoły. Analiza wskaźnika pokazuje dużą rozpiętość w wynikach od 63,93% do 78,36%.

Jednostka urbanistyczna	INTEGRACJA SPOŁECZNA				BEZPIECZEŃSTWO		EDUKACJA		
	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego i tura)		Liczba osób przestępstw w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Wyniki egzaminów 6-klasisty		
Bobowa	0,29	1	52,11 %	0	0,66	1	63,93 %	1	3
Brzana	0,44	0	37,72 %	1	0,29	0	63,40 %	1	2
Jankowa	0,37	0	50,87 %	0	0,09	0	64,00 %	1	1
Sędziszowa	1,06	0	34,72 %	1	0,17	0	78,36 %	0	1
Siedliska	0,13	1	48,52 %	0	0,31	0	75,80 %	0	1
Stróżna	0,53	0	46,8 %	0	0,63	1	70,63 %	0	1
Wilczyska	0,27	1	50,55 %	0	0,62	1	75,00 %	0	2
	0,32		46,3 %		0,45		70,16%		
	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	Degradacja wartości wartości poniżej ref.	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	Degradacja wartości wartości poniżej ref.	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	Degradacja wartości wartości powyżej wartości ref.	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA	Degradacja wartości wartości poniżej ref.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

Analizując powyższe wskaźniki sfery społecznej można zauważyć występowanie niekorzystnych zjawisk w każdej miejscowości, ale w różnym natężeniu.

Rysunek 18. Zestawienie wskaźników ze sfery społecznej integracja społeczna ,edukacja, bezpieczeństwo

5.1.2. SFERA GOSPODARCZA

Zgodnie ze wskaźnikami uwzględnionym w Ustawie oraz Wytycznych MR sytuacja kryzysowa w danym obszarze może być również związana z niskim poziomem przedsiębiorczości na analizowanym terenie. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej jest wypadkową wielu czynników: począwszy od kapitału ludzkiego, przez położenie gminy, na wsparciu władz lokalnych kończąc.

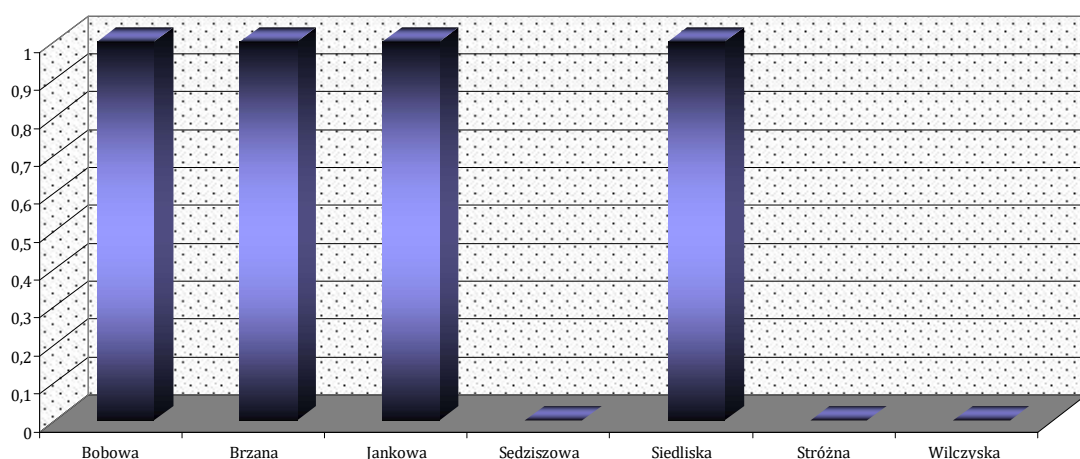
Poziom przedsiębiorczości jest mierzony:

- liczbą nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 osób. Wskaźnik przedsiębiorczości w miejscowościach w 2015 roku wahał się od 0,19 podmiotów (miejscowość Jankowa) do 0,69 (miejscowość Wilczyska) podmiotów na 100 osób (mieszkańców miejscowości);

	GOSPODARKA	
Jednostka urbanistyczna	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	
Bobowa	0,41	1
Brzana	0,28	1

Jankowa	0,19	1
Sędziszowa	0,53	0
Siedliska	0,23	1
Stróżna	0,53	0
Wilczyńska	0,69	0
	0,43	Degradacja wartość poniżej wartości ref.
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych

■ Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

Rysunek 19. Zestawienie wskaźników ze sfery gospodarczej

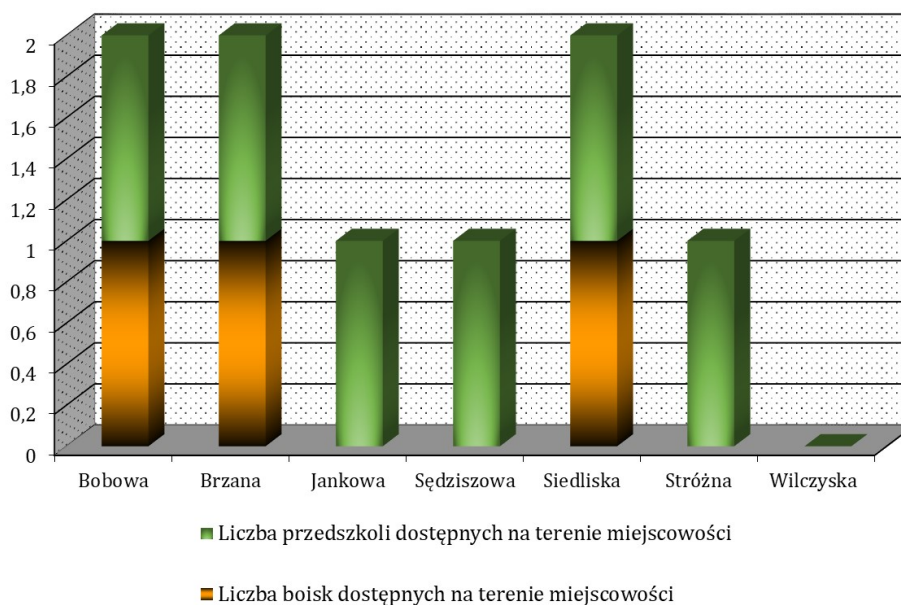
5.1.3. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Bobowa dokonana została w oparciu o wskaźniki związane, z jakością i dostępnością podstawowych usług publicznych oraz terenów publicznych. Obejmuje ona w szczególności dane dotyczące: infrastruktury społecznej (przedszkola, żłobki) potrzebnej dla wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców oraz infrastruktury rekreacyjnej i sportowej integrującej mieszkańców.

Jednostka urbanistyczna	SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA Niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny				
	Liczba boisk dostępnych na terenie miejscowości		Liczba przedszkoli dostępnych na terenie miejscowości		
Bobowa	1,8	1	20	1	2
Brzana	5,3	1	0	1	2

Jankowa	13,8	0	0	1	1
Sędziszowa	31,25	0	0	1	1
Siedliska	7,6	1	0	1	2
Stróżna	27,3	0	0	1	1
Wilczyska	21,7	0	27,6	0	0
	7,9	Degradacja wartości wartości poniżej ref.	23,8	Degradacja wartości wartości poniżej ref.	
	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

Rysunek 20. Zestawienie wskaźników ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej

5.1.4. SFERA TECHNICZNA

Diagnostując sferę techniczną analizie poddano dostępność do podstawowej infrastruktury technicznej czyli:

- wodociągi
- kanalizacja
- oraz stan techniczny budynków na terenie każdej miejscowości.

Z instalacji wodociągowej korzysta tylko 34,86% ludności gminy (dane GUS 2015). Obecnie długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Bobowa wynosi 52,5 km z przyłączami, natomiast bez przyłączy 51,4 km.

Na terenie Gminy Bobowa występują trzy ujęcia wody wraz ze stacjami uzdatniania, zasilające istniejące sieci wodociągowe. Stacje uzdatniania wody znajdują się w miejscowościach Bobowa, Jankowa, Wilczyska.

Gmina Bobowa jest właścicielem i eksploatatorem sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni. Długość sieci kanalizacyjnej wynosi 80,2 km wraz z przyłączami³⁴.

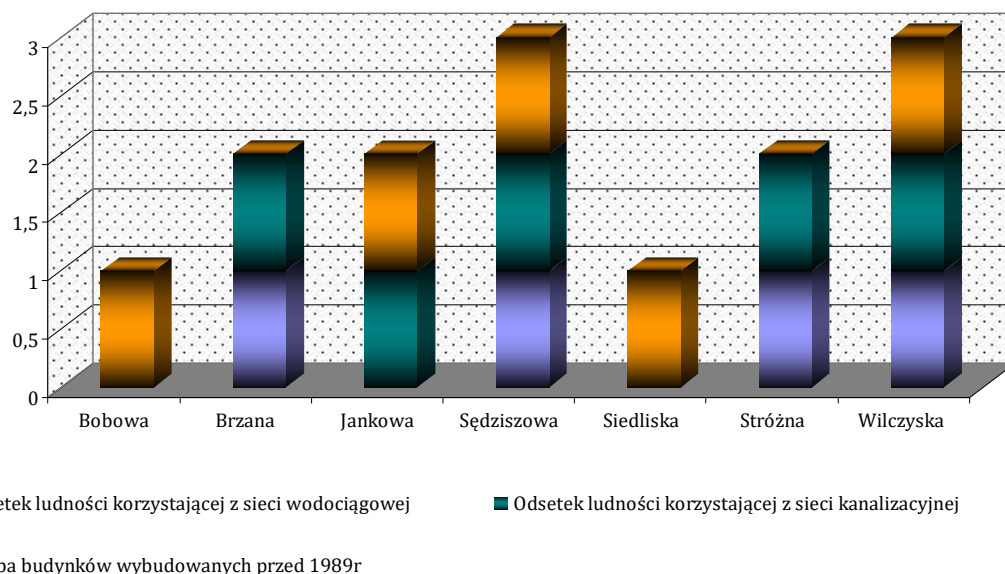
Z kanalizacji korzysta 37,46 % mieszkańców gminy.

Gmina Bobowa nie ma w pełni zorganizowanego systemu odprowadzania ścieków, około 1/3 mieszkańców podłączonych jest do systemu kanalizacyjnego. Pozostała część mieszkańców obsługiwana jest przez tabor asenizacyjny, oraz przez systemy indywidualne – przydomowe oczyszczalnie ścieków, na terenie gminy według stanu na koniec 2015 r. jest 34 takich obiektów.

Z analizy zasobów budynków znajdujących się na terenie Gminy Bobowa wynika, iż

SFERA TECHNICZNA							
Jednostka urbanistyczna	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej		Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej		Liczba budynków wybudowanych przed 1989r.		
Bobowa	69%	0	80%	0	75,90%	1	1
Brzana	1%	1	21%	1	74,41%	0	2
Jankowa	40%	0	19%	1	77,08%	1	2
Sędziszowa	0%	1	26%	1	80,57%	1	3
Siedliska	41%	0	46%	0	79,92%	1	1
Stróżna	10%	1	0%	1	72,00%	0	2
Wilczyska	22%	1	28%	1	77,10%	1	3
	25 %	Degradacja wartości wartości poniżej ref	31 %	Degradacja wartości wartości poniżej ref	74,57%	Degradacja wartości wartości powyżej wartości ref.	
	Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		Gmina ogółem - WARTOŚĆ REFERENCYJNA		

34 dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>

Rysunek 21. Zestawienie wskaźników ze sfery technicznej

5.1.5. SFERA ŚRODOWISKOWA

Diagnostując sferę środowiskową analizie poddano liczbę budynków mieszkalnych Gminie Bobowa pokrytych eternitem.

Dla określenia ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Bobowa przeprowadzono szczegółową inwentaryzację zasobów azbestu oraz wyrobów zawierających azbest w terenie. Inwentaryzację w terenie przeprowadzono wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71/2004, poz. 649 ze zmianami) – załącznika pn. - INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST oraz wg Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. (Dz. U. z 2010r. Nr 162, poz. 1089) – według nowego wzoru oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest.

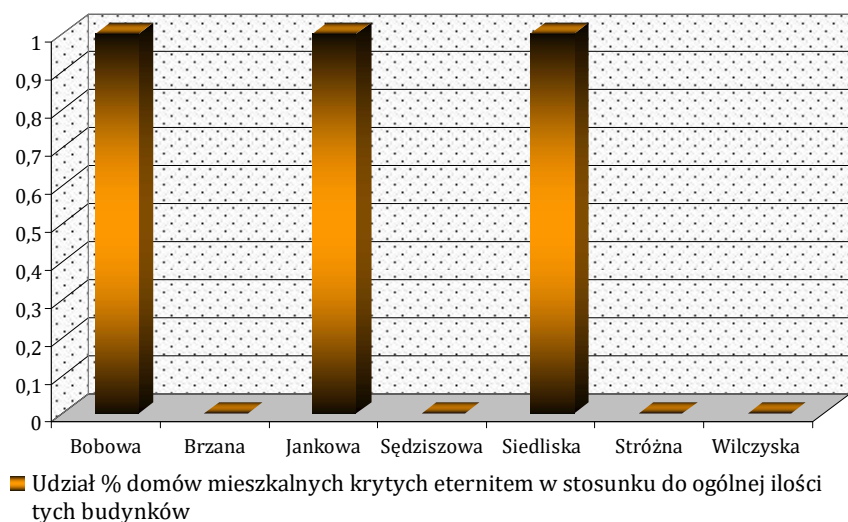
W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji w terenie oraz pozyskanymi informacjami stwierdzono, że głównymi wyrobami azbestowymi użytkowymi na terenie gminy Bobowa są płyty azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie do pokryć dachowych budynków (tzw. eternit).

Inwentaryzacja wyrobów azbestowych pokazała, że 280 budynków mieszkalnych na terenie Gminy Bobowa pokrytych jest eternitem, co stanowi 12,8 % wszystkich budynków gdzie wykorzystywany jest eternit. Najwięcej budynków gdzie wykorzystywany jest eternit występuje na terenie miejscowości Brzana – 195 szt. w tym 130 budynki gospodarcze i gospodarskie i 62 budynki mieszkalne.

Łączna ilość zinwentaryzowanych budynków pokrytych wyrobami azbestowo-cementowymi na terenie Gminy Bobowa wynosi 939 szt. Według tego obliczono całościową ilość wyrobów azbestowo-cementowych (eternitu) na terenie Gminy Bobowa, tj. 167 040 m².

Dodatkowo wykonano porównanie ilości budynków mieszkalnych, gdzie jest wykorzystywany eternit w stosunku do ogólnej ilości domów (wg danych UM). Według tego porównania największy udział tych budynków jest w miejscowości Jankowa i wynosi 22,06 %.

	ŚRODOWISKO	
Jednostka urbanistyczna	Udział % domów mieszkalnych krytych eternitem w stosunku do ogólnej ilości tych budynków	
Bobowa	17,17	1
Brzana	9,67	0
Jankowa	22,06	1
Sędziszowa	17,32	0
Siedliska	12,31	1
Stróżna	10,73	0
Wilczyska	8,52	0
	13,97	Degradacja wartości powyżej wartości ref.
	Gmina ogółem -WARTOŚĆ REFERENCYJNA	

Rysunek 221. Zestawienie wskaźników ze sfery środowiskowej

6. TERENY ZDIAGNOZOWANE JAKO OBSZARY KRYZYSOWE

Na podstawie analizy wartości badanych wskaźników dla zdiagnozowanych jednostek urbanistycznych, w 7 miejscowościach Gminy Bobowa występują negatywne zjawiska społeczne, czyli wysoki wskaźnik bezrobocia, ubóstwa, niska aktywność społeczna, przestępczość, ale w różnym natężeniu.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, jako obszar zdegradowany można wyznaczyć tylko ten, na którym występuje, co najmniej jeden z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych. Z analizy wynika, iż negatywne wskaźniki w sferze gospodarczej oraz w sferze przestrzenno-funkcjonalnej występują w każdej miejscowości Gminy Bobowa z różnym nasileniem.

Tabela 59. Wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych

	Razem wskaźnik degradacji : SFERA SPOŁECZNA	DEMOGRAFIA	RYNEK PRACY	POMOC SPOŁECZNA	EDUKACJA	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	INTEGRACJA SPOŁECZNA
Bobowa	9	3	2	1	1	1	1
Brzana	5	1	0	2	1	0	1
Jankowa	3	1	0	1	1	0	0
Sędziszowa	5	3	0	1	0	0	1
Siedliska	7	3	2	1	0	0	1
Stróżna	6	2	1	2	0	1	0
Wilczyska	3	1	0	0	0	1	1

Negatywne zjawiska SFERY SPOŁECZNEJ, które determinują potrzeby interwencji dla poprawy niekorzystnej społecznie sytuacji mieszkańców koncentrują się w dwóch miejscowościach: Bobowej oraz Siedliskach.

W wymienionych miejscowościach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Również bezpieczeństwo w tych miejscowościach, było na niezadowalającym poziomie. Niepokojąca jest kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności stale rosnący udział osób starszych.

Tabela 60. Wartości wskaźnika degradacji sfera gospodarcza, przestrzenna, techniczna

	Razem wskaźnik degradacji	Gospodarcza	Uwarunkowania przestrzenne	Techniczna	Środowiskowa
Bobowa	5	1	2	1	1

Brzana	5	1	2	2	0
Jankowa	5	1	1	2	1
Sędziszowa	4	0	1	3	0
Siedliska	5	1	2	1	1
Stróżna	3	0	1	2	0
Wilczyska	3	0	0	3	0

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie obszarów zdegradowanych, które charakteryzują się koncentracją negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe.

Tabela 61. Zbiorczo wskaźniki degradacji

	Razem wskaźnik degradacji	Zdiagnozowane problemy w poszczególnych aspektach rewitalizacji				
		społeczny	gospodarczy	uwarunkowania przestrzenne	techniczna	środowiskowa
Bobowa	14	x	x	x	x	x
Brzana	10	x	x	x	X	
Jankowa	8	x	x	x	X	x
Sędziszowa	9	x		x	X	
Siedliska	12	x	x	x	X	x
Stróżna	9	x		x	x	
Wilczyska	6	x		x	X	

WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO -metodologia

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, **uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne** znaczenie dla wyznaczania obszaru zdegradowanego.

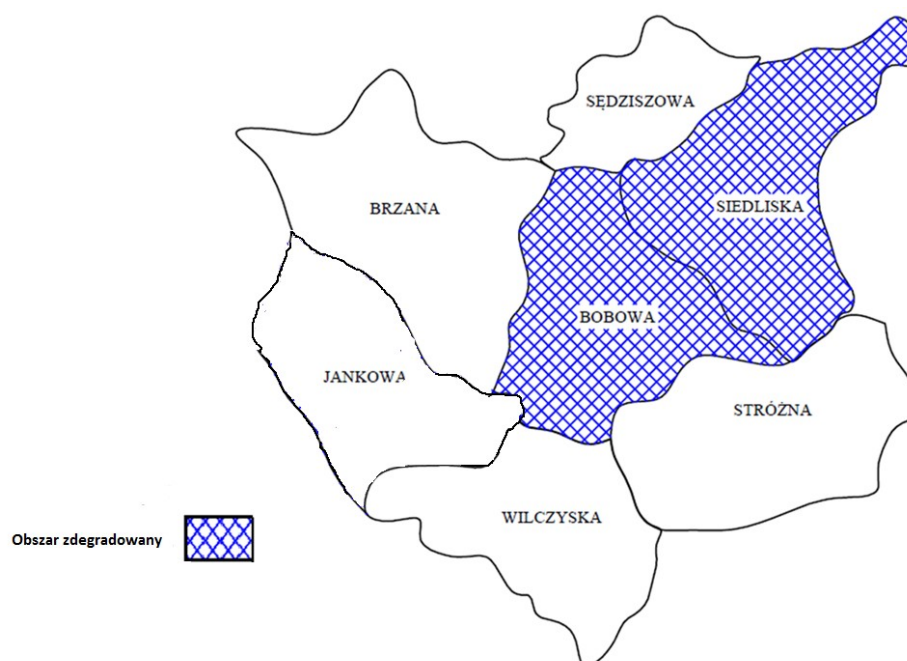
Dla podkreślenia ważności problemów społecznych przy analizie wskaźników społecznych zastosowano wagowy system ocen czyli wartości degradacji w sferze społecznej potraktowano wagą „2”.

Miejscowość	Razem wskaźniki degradacji	Razem wskaźnik degradacji: SFERA SPOŁECZNA		Razem wskaźnik degradacji: SFERA GOSPODARCZA, PRZESTRZENNA, TECHNICZNA, ŚRODOWISKOWA
			Waga dla sfery społecznej	
Bobowa	23	9	2	5

Brzana	15	5	2	5
Jankowa	11	3	2	5
Sędziszowa	14	5	2	4
Siedliska	19	7	2	5
Stróżna	15	6	2	3
Wilczyńska	9	3	2	3
Średnia dla Gminy	15,14			

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym **możliwe było wyznaczenie obszarów zdegradowanych**, które charakteryzują się występowaniem negatywnych zjawisk, tj. noszą znamiona obszaru zdegradowanego **w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe.**

Po zsumowaniu wartości wszystkich wskaźników diagnozujących stan kryzysowy w Gminie Bobowa, **wyznaczono obszary zdegradowane** w miejscowościach, dla których suma wskaźników jest większa niż średnia dla Gminy tj. **miejscowość Bobowa i miejscowość Siedliska.**

6.1. Obszary do rewitalizacji

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, **cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk**, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako **OBSZAR REWITALIZACJI**.

Opierając się na przeprowadzonej diagnozie wskazano miejsca o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk. Znajdują się one na terenie 2 miejscowości : Bobowa i Siedliska.

Zapisy ustawy o rewitalizacji, a także szczególna koncentracja negatywnych zjawisk stały się podstawą do wskazania **części obszaru zdegradowanego** jako **obszaru rewitalizacji**, wybierając tereny, które zgodnie z *art. 10 ust. 1 ustawy* **mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego**, w których Gmina Bobowa zamierza prowadzić rewitalizację.

Obszarem rewitalizacji objęto 3 podobszary do rewitalizacji :

Podobszar I – ok. 0.8365 ha

Obejmuje budynki mieszkalne wielolokalowe przy ul. Św. Wawrzyńca w Bobowej,

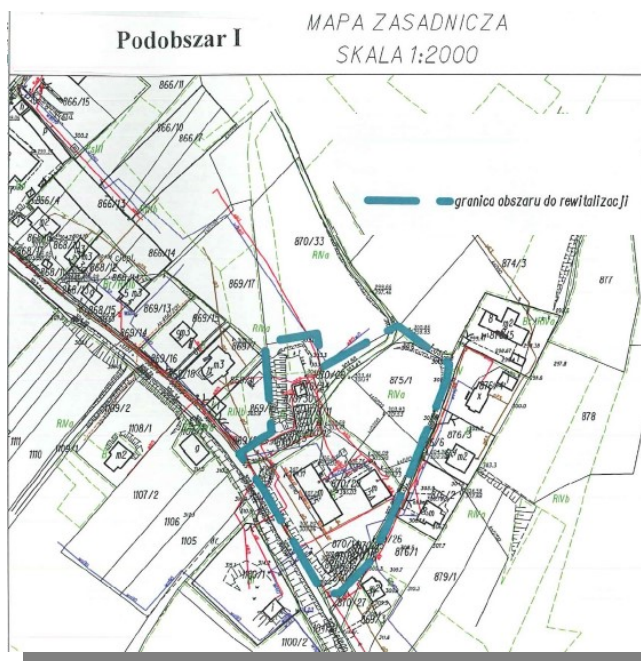
Podobszar II – ok. 1.2650 ha

Obejmuje teren pokolejowy wraz z przyległymi budynkami mieszkalnymi na ul. Grunwaldzkiej w Bobowej

Podobszar III – ok. 1.78 ha

Obejmuje budynki mieszkalne wielolokalowe w m. Siedliskach

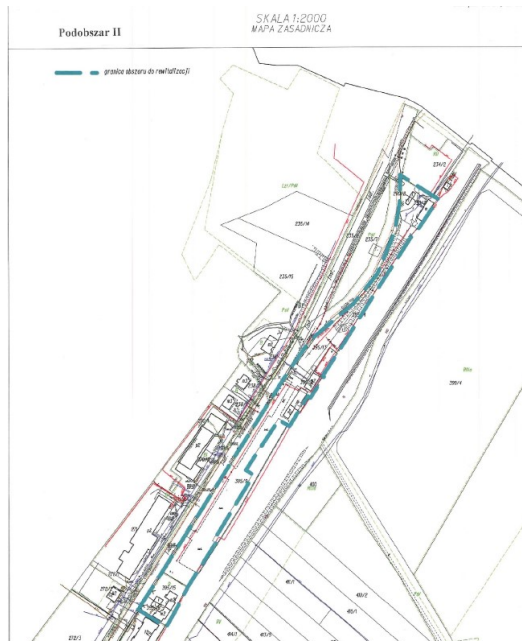
Mapa 1: Podobszar I

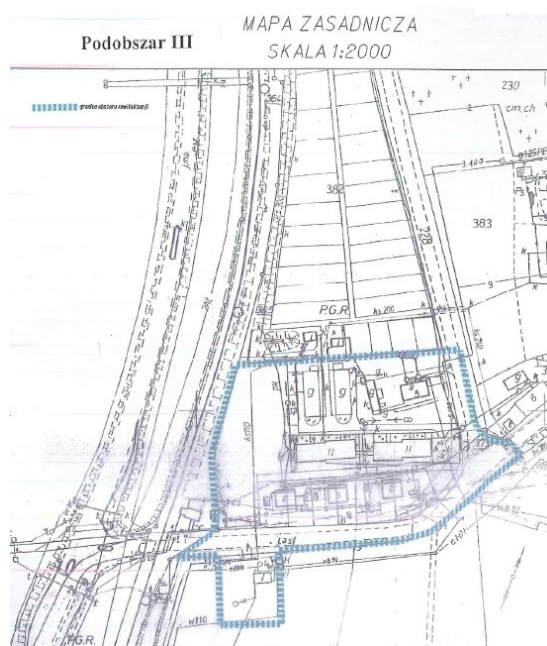
167

Mapa 2: Podobszar II: Bobowa

Mapa 3. Podobszar III Siedliska

6.2.Podsumowanie

Głównym wnioskiem płynącym z przeprowadzonej diagnozy gminy jest konieczność podjęcia działań, które powinny koncentrować się przede wszystkim na aktywizacji i poprawie jakości życia lokalnych społeczności, w tym:

- przeciwdziałaniu bezrobociu, szczególnie długotrwałemu (m.in. podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz poziomu przedsiębiorczości, eliminacja biernej postawy społeczeństwa);
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz likwidacji barier przestrzennych;
- wzmacnianiu postaw obywatelskich i patriotyzmu lokalnego;
- zmniejszeniu problemu ubóstwa, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży;
- poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, szczególnie infrastruktury publicznej;
- poprawa dostępności oraz jakości terenów rekreacyjnych i zielonych, w tym tworzenie nowych, atrakcyjnych przestrzeni oraz kreowanie miejsc spotkań lokalnych społeczności;
- wykorzystanie lokalnego potencjału dla rozwoju turystyki oraz poprawy wizerunku gminy jako całości.

Przewodniczący Rady

Małgorzata Molendowicz

EUROGRANT Sp. z o.o.
33-100 Tarnów ul. Krakowska 25